

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Využití strukturální pomoci EU v ČR prostřednictvím Operačního programu Životní
prostředí

Use of the EU Structural Aid in the Czech Republic in the Frame of the Operational
Programme Environment

Student:	Bc. Jana Kovářová
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Lukáš Melecký

Ostrava 2010

Zadání diplomové práce

Student: Bc. Jana Kovářová

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210T004 Eurospráva

Téma: Využití strukturální pomoci EU v ČR prostřednictvím
Operačního programu Životní prostředí

Use of the EU Structural Aid in the Czech Republic through
the Operational Programme Environment

1. Úvod
 2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti a metodika projektového řízení v EU
 3. Operační program Životní prostředí jako klíčový nástroj podpory ochrany životního prostředí v ČR
 4. Využití strukturální pomoci EU ve Zlínském kraji na příkladu vybraného projektu
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

MAREK, D., KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. aktualizované vydání Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Programový dokument Operačního programu Životní prostředí pro období 2007 – 2013* [online]. 2009. 253 s. Dostupný z WWW:< http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf>

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lukáš Melecký

Datum zadání: 20. listopadu 2009

Datum odevzdání: 30. dubna 2010

doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně.
Přílohy č. 2b, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 a 11 dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

Děkuji vedoucímu práce Ing. Lukášovi Meleckému za odbornou pomoc a věnovaný čas při tvorbě diplomové práce.

30. dubna 2010

.....

Bc. Jana Kovářová

Obsah

1	ÚVOD	- 4 -
2	POLITIKA HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI A METODIKA PROJEKTOVÉHO ŘÍZENÍ V EVROPSKÉ UNII.....	- 6 -
2.1	PODSTATA A VÝZNAM POLITIKY HSS EU	- 6 -
2.2	SOUHRNNÝ PŘEHLED HISTORICKÉHO VÝVOJE POLITIKY HSS EU.....	- 8 -
2.3	ZÁKLADNÍ PRINCIPY POLITIKY HSS	- 9 -
2.4	NÁSTROJE POLITIKY HSS EU.....	- 11 -
2.5	POLITIKA HSS EU V PROGRAMOVACÍM OBDOBÍ 2007 - 2013	- 12 -
2.5.1	<i>Cíle.....</i>	<i>- 12 -</i>
2.5.2	<i>Nástroje.....</i>	<i>- 14 -</i>
2.5.3	<i>Finanční rámec.....</i>	<i>- 18 -</i>
2.5.4	<i>Programový rámec</i>	<i>- 19 -</i>
2.6	ZÁKLADNÍ POJMY PROJEKTOVÉHO ŘÍZENÍ.....	- 21 -
2.6.1	<i>Projekt.....</i>	<i>- 22 -</i>
2.6.2	<i>Typy projektů.....</i>	<i>- 22 -</i>
2.6.3	<i>Řízení projektů.....</i>	<i>- 23 -</i>
2.7	PROJEKTOVÝ CYKLUS	- 24 -
2.7.1	<i>Identifikace a formulace projektového záměru</i>	<i>- 25 -</i>
2.7.2	<i>Příprava projektu a jeho formulace</i>	<i>- 25 -</i>
2.7.3	<i>Posouzení a schválení.....</i>	<i>- 26 -</i>
2.7.4	<i>Vyjednávání a financování.....</i>	<i>- 26 -</i>
2.7.5	<i>Implementace a monitoring.....</i>	<i>- 26 -</i>
2.7.6	<i>Hodnocení</i>	<i>- 26 -</i>
2.8	VYBRANÉ ASPEKTY PROJEKTOVÉHO ZÁMĚRU	- 27 -
2.8.1	<i>Obecné principy zpracování návrhu projektu.....</i>	<i>- 27 -</i>
2.8.2	<i>Žadatel, realizátor a partneři projektu.....</i>	<i>- 28 -</i>
2.8.3	<i>Popis projektu a jeho zdůvodnění.....</i>	<i>- 28 -</i>
2.8.4	<i>Vazba projektu na strategické dokumenty</i>	<i>- 29 -</i>
2.8.5	<i>Etapizace a harmonogram projektu</i>	<i>- 29 -</i>
2.8.6	<i>Rozpočet projektu</i>	<i>- 30 -</i>
2.8.7	<i>Finanční a ekonomická analýza projektu</i>	<i>- 30 -</i>

2.9	ADMINISTRACE A ŘÍZENÍ PROJEKTU	- 31 -
2.9.1	<i>Výzva k podávání projektů</i>	<i>- 31 -</i>
2.9.2	<i>Žádost o dotaci</i>	<i>- 31 -</i>
2.9.3	<i>Hodnocení projektu</i>	<i>- 32 -</i>
3	OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ JAKO KLÍČOVÝ NÁSTROJ PODPORY OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČR	- 34 -
3.1	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	- 34 -
3.1.1	<i>Politika ochrany životního prostředí v EU</i>	<i>- 35 -</i>
3.1.2	<i>Šestý akční plán „Životní prostředí 2010: Naše budoucnost, naše volba“</i>	<i>- 36 -</i>
3.1.3	<i>Principy ochrany životního prostředí EU</i>	<i>- 38 -</i>
3.1.4	<i>Nástroje ochrany životního prostředí EU</i>	<i>- 40 -</i>
3.1.5	<i>Stav životního prostředí v České republice</i>	<i>- 41 -</i>
3.2	RÁMEC STRUKTURÁLNÍ POMOCI EU V ČR V LETECH 2007 – 2013	- 42 -
3.2.1	<i>Programový rámec strukturální pomoci EU v ČR</i>	<i>- 43 -</i>
3.2.2	<i>Finanční rámec strukturální pomoci EU v ČR</i>	<i>- 47 -</i>
3.3	OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	- 48 -
3.3.1	<i>Základní charakteristika programu</i>	<i>- 48 -</i>
3.3.2	<i>Příprava a vznik programu</i>	<i>- 48 -</i>
3.3.3	<i>Strategie programu</i>	<i>- 49 -</i>
3.3.4	<i>Horizontální témata</i>	<i>- 49 -</i>
3.3.5	<i>Prioritní osy programu</i>	<i>- 50 -</i>
3.3.6	<i>Implementace OPŽP</i>	<i>- 60 -</i>
3.3.7	<i>Finanční řízení OPŽP</i>	<i>- 62 -</i>
3.3.8	<i>Realizace a postup čerpání OPŽP v programovém období 2007 – 2013 ...</i>	<i>- 63 -</i>
4	VYUŽITÍ STRUKTURÁLNÍ POMOCI EU VE ZLÍNSKÉM KRAJI NA PŘÍKLADU VYBRANÉHO PROJEKTU	- 66 -
4.1	SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA ZLÍNSKÉHO KRAJE	- 66 -
4.1.1	<i>Obecná charakteristika Zlínského kraje</i>	<i>- 66 -</i>
4.1.2	<i>Demografická charakteristika</i>	<i>- 67 -</i>
4.1.3	<i>Ekonomická charakteristika</i>	<i>- 67 -</i>
4.1.4	<i>Trh práce</i>	<i>- 71 -</i>
4.1.5	<i>Vzdělávání</i>	<i>- 73 -</i>

4.1.6	<i>Výzkum a vývoj</i>	- 74 -
4.1.7	<i>Doprava</i>	- 77 -
4.1.8	<i>Nakládání s odpady a územní ochrana přírody</i>	- 77 -
4.1.9	<i>Cestovní ruch</i>	- 80 -
4.2	PROJEKTOVÝ ZÁMĚR - KANALIZACE A ČISTÍRNA ODPADNÍCH VOD JABLŮNKA.	- 82 -
4.2.1	<i>Základní identifikace projektu</i>	- 82 -
4.2.2	<i>Analýza výchozího stavu</i>	- 83 -
4.2.3	<i>Cíle projektu</i>	- 83 -
4.2.4	<i>Žadatel projektu</i>	- 83 -
4.2.5	<i>Výstupy projektu</i>	- 84 -
4.2.6	<i>Časový harmonogram projektu</i>	- 87 -
4.2.7	<i>Ukazatele projektu</i>	- 88 -
4.2.8	<i>Finanční rámec projektu</i>	- 89 -
4.2.9	<i>Finanční analýza projektu</i>	- 91 -
4.2.10	<i>Přínosy projektu</i>	- 94 -
4.2.11	<i>Citlivostní analýza</i>	- 95 -
4.2.12	<i>Souhrnné hodnocení projektu</i>	- 96 -
5	ZÁVĚR	- 98 -
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	- 101 -
	SEZNAM ZKRATEK	
	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 Úvod

Česká republika vstoupila 1. května 2004 spolu s dalšími devíti zeměmi do Evropské unie. Tímto významným krokem se jí otevřely veškeré možnosti plynoucí z tohoto integračního uskupení a stala se součástí realizace hospodářských politik Společenství. Jednou z nejvýznamnějších politik Evropské unie je politika hospodářské a sociální soudržnosti, jejímž prvořadým cílem je snižování regionálních disparit nejméně rozvinutých regionů EU a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Vedle tohoto cíle se věnuje také problémům nedostatečných příležitostí v ostatních regionech, kde pomáhá čelit intenzivnější konkurenci v současném globalizovaném hospodářství. V programovacím období 2007 – 2013 je pro Českou republiku z rozpočtu Společenství alokována částka téměř 26,7 mld. EUR, což ovšem neznamená, že ČR tuto částku získá. To závisí na množství a kvalitě předkládaných projektů a také na absorpční kapacitě jednotlivých programů a regionů.

Cílem diplomové práce je nejprve vymezit teoretická východiska programů a projektů spolufinancovaných v rámci strukturálních fondů Evropské unie v kontextu regionálního rozvoje a následně tuto teoretickou koncepci aplikovat na příkladu vybraného projektového záměru.

Z hlediska struktury je diplomová práce rozdělena do tří obsahových kapitol včetně úvodu a závěru. Specifickým cílem druhé části diplomové práce je identifikace základních aspektů politiky hospodářské a sociální soudržnosti a metodiky projektového řízení v Evropské unii. Splnění tohoto cíle je klíčové pro vytvoření obecné představy o možnostech získání finančních prostředků z EU. Specifickým cílem třetí části diplomové práce je analýza druhého největšího tematického operačního programu České republiky, kterým je Operační program Životní prostředí. Specifickým cílem čtvrté části diplomové práce je syntéza programové podpory realizované v rámci OP Životní prostředí do aplikační části práce na příkladu vybraného projektu, kterým je „Kanalizace a čistírna odpadních vod v obci Jablůnka“.

Diplomová práce vychází z obecné **hypotézy**, že stav a úroveň životního prostředí v České republice je možné zlepšit v programovacím období 2007 – 2013 zejména čerpáním a efektivním využíváním finančních prostředků Operačního programu Životní prostředí.

Druhá kapitola diplomové práce zahrnuje teoretické vymezení politiky hospodářské a sociální soudržnosti a metodiku projektového řízení v Evropské unii. Nejprve je pozornost věnována podstatě a významu politiky HSS EU, nástinu její historie, specifikaci nástrojů a cílů a podrobněji je rozebráno současné programovací období 2007 – 2013. Efektivní realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie vede ke snižování regionálních disparit a k posilování soudržnosti území. Druhá polovina kapitoly je věnována problematice projektového řízení. Jsou zde vysvětleny základní pojmy projektového řízení, fáze projektového cyklu, vybrané aspekty projektového záměru a administrace a řízení projektu. Dokonalá znalost projektového řízení představuje efektivní a účinný způsob (nástroj) pro získání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské unie.

Třetí kapitola je věnována problematice životního prostředí z pohledu Evropské unie. Úvod kapitoly je zaměřen na politiku ochrany životního prostředí EU, kde jsou vymezeny základní cíle, principy a nástroje této politiky. Stěžejním tématem třetí kapitoly je Operační program Životní prostředí a jeho podrobná analýza.

Náplní **čtvrté kapitoly** je podrobný popis vybraného projektu, kterému předchází socioekonomická analýza Zlínského kraje. Projekt nese název „Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablůnka“ a je realizován v obci Jablůnka, která leží ve Zlínském kraji. Obec Jablůnka byla vybrána záměrně a to proto, že v této obci žiji, jsem tedy nepřímým účastníkem projektu.

Veškeré informace uvedené v této diplomové práci byly čerpány z odborné literatury, programového a implementačního dokumentu Operačního programu Životní prostředí. Klíčovým materiálem ke zpracování čtvrté kapitoly byly interní materiály žadatele projektu, jako například žádost o poskytnutí dotace či finanční analýza projektu. Pro socioekonomickou analýzu Zlínského kraje byly použity statistické ročenky, statistické bulletiny a další příručky Českého statistického úřadu. Dalším neméně významným zdrojem informací byl také internet a webové stránky jednotlivých institucí, které se zabývají danou problematikou.

2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti a metodika projektového řízení v Evropské unii

2.1 Podstata a význam politiky HSS EU

Na úvod této kapitoly je vhodné vymezit **základní terminologii** vztahující se k problematice hospodářské a sociální soudržnosti v Evropské unii (EU). Jedná se o trojici základních pojmů, které se v odborné literatuře obvykle vyskytují současně, ale jejich vzájemné vazby jsou prezentovány a chápány často rozdílným způsobem. Jedná se o pojmy Regionální politika EU, Strukturální politika EU a Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU¹. V rámci vymezení této základní terminologie a identifikace odlišností je možné využít hledisko **časové** a **obsahové**.

Počátky **Regionální politiky v EU** spadají do 50. let dvacátého století. Za kolébku vzniku regionální politiky na národní úrovni je považována **Velká Británie**. Kořeny regionální politiky, realizované na nadnárodní (evropské) úrovni, pak můžeme nalézt v *Římských smlouvách* (1957) o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom). Regionální politika EU se primárně zaměřuje na hospodářský rozvoj regionů a území. Můžeme také říci, v návaznosti na formování strukturální politiky v podmínkách Evropské unie, že regionální politika představuje regionální rozměr politiky strukturální.

Vznik **Strukturální politiky EU** je spjat s prohlubováním evropského integračního procesu na konci 70. let a v průběhu 80. let dvacátého století. Strukturální politika je tedy z hlediska časového, mladší politikou než je politika regionální. Základem fungování Strukturální politiky EU byly a do jisté míry stále jsou nástroje označované jako **strukturální fondy**, které se v 80. letech minulého století vyznačovaly velmi širokým spektrem podporovaných aktivit. Využívání těchto finančních nástrojů mělo v konečném důsledku napomoci ke změně struktury hospodářství členských zemí Evropského společenství (ES). Jednalo se především o *Evropský fond regionálního rozvoje* (ERDF) a *Evropský sociální fond* (ESF).

¹ Lisabonská smlouva rozšiřuje politiku hospodářské a sociální soudržnosti o územní (teritoriální) soudržnost.

Politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) EU je z časového hlediska politikou nejmladší. Vznik spadá do 90. let dvacátého století, kdy došlo k podpisu *Maastrichtské smlouvy* (1992) o založení EU. V této smlouvě je **soudržnost** definována jako jeden z hlavních cílů Unie vedle hospodářské a měnové unie a jednotného trhu. Základním **cílem** politiky HSS je posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti a solidarity² mezi členskými státy EU. Politika HSS EU usiluje ve svých prioritách o rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj všech svých členských států a jejich regionů. Cílem je, aby se zmírnily rozdíly v životní a ekonomické úrovni mezi chudšími a bohatšími zeměmi EU a zároveň se zvyšovala schopnost Evropské unie jako celku čelit výzvám 21. století. Ve středu zájmu spolu s důrazem na udržitelný růst, inovace a konkurenceschopnost stojí vytváření otevřené, flexibilní a soudržné společnosti s vysokou mírou zaměstnanosti. HSS patří vedle zemědělské politiky k nejvýznamnějším evropským agendám a Evropská unie na ni vynakládá více než třetinu svého společného rozpočtu.³

V Evropské unii rozlišujeme tři základní dimenze soudržnosti. **Hospodářská soudržnost** hodnotí ekonomickou konvergenci a dá se vyjádřit snižováním disparit mezi úrovněmi rozvoje různých regionů (států) pomocí ekonomických ukazatelů jako jsou např. HDP na obyvatele, zaměstnanost, produktivita, apod. **Sociální soudržnost** je zaměřena na dosažení cílů v nezaměstnanosti, úrovni vzdělání, sociálním vyloučení různých skupin a v demografických trendech v EU. **Územní (teritoriální) soudržnost** znamená vyváženou distribuci lidských aktivit v rámci Unie a je doplňkovým pojmem k hospodářské a sociální soudržnosti, vyjadřuje poskytování rovných příležitostí pro všechny občany EU bez ohledu na místo, kde žijí a pracují.

Pro účely této diplomové práce je použito dělení politik Unie dle **pravomocí**, jelikož dělení politik na společné a koordinované je možné chápat jako jakési zjednodušení ekonomů. *Lisabonská smlouva* (2008) nově vymezuje pravomoci Unie. Rozděluje je do třech kategorií, které mají různý právní status a z nichž každá uplatňuje jinou míru zásahů Unie. Jedná se o **pravomoci výlučné, sdílené a koordinované**. Politika HSS EU se na základě tohoto členění řadí mezi **politiky se sdílenými pravomocemi**.

² Cílem solidarity je přinést hmatatelné výsledky občanům a regionům s nejnižší životní úrovní. Soudržnost vychází ze zásady, že zmenšení rozdílů v příjmech a bohatství mezi jednotlivými regiony je přínosem pro všechny, blíže např. Molle, 2007 nebo http://europa.eu/pol/reg/index_cs.thm, 2010.

³ www.strukturalni-fondy.cz, 2010.

2.2 Souhrnný přehled historického vývoje politiky HSS EU

V počátcích evropské integrace nebyla ze strany Společenství věnována problematice politiky soudržnosti žádná zvláštní pozornost. V *Římských smlouvách* z roku **1957** můžeme nalézt pouze určité náznaky v jednotlivých člancích. Regionální pohled je v tomto období na okraji zájmu Společenství a je zmiňován pouze v souvislosti s úkoly Evropské investiční banky nebo v souvislosti s poskytováním státních podpor.

Ani v **60. letech** minulého století nebyla věnována politice soudržnosti příliš velká pozornost. Aktivita Společenství se v tomto období soustředily především na zavedení tzv. **Společné zemědělské politiky** (1962), na dokončení **celní unie** (1968) a na pokračování budování **jednotného vnitřního trhu**.⁴

V roce **1973** došlo k rozšíření Společenství o **Velkou Británii, Dánsko a Irsko**. Toto rozšíření změnilo nejen názorovou hladinu v členských zemích na realizaci politiky soudržnosti, ale vstupem nových členských států vznikly rozdíly v územní ekonomické výkonnosti a v sociální úrovni. S tímto vývojem souvisí také *Zpráva o regionálních problémech v rozšířeném Společenství* (tzv. *Thomsonova zpráva*), která byla předložena Radě Komisí 4. května 1973. Tuto zprávu lze pokládat za významný mezník v celé koncepci a realizaci Politiky HSS EU. Jsou v ní uvedeny jak důvody pro její existenci, tak charakteristika stávající situace a rovněž směrnice zahrnující opatření vedoucí ke zmírnění regionálních disparit. V roce **1975** došlo k vytvoření *Evropského fondu regionálního rozvoje* (ERDF).

Prvním dokumentem, který revidoval zakládající smlouvy, byl *Jednotný evropský akt* z roku **1986**. Zvláštní pozornost je zde věnována **ekonomické a sociální soudržnosti**. Do části tři Smlouvy o EHS byla připojena Hlava V, a to v následujícím znění:

„Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k podpoře celkového harmonického vývoje a k posilování své hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na snižování nerovnoměrností mezi různými regiony a soustřeďuje se na zaostalé regiony, jimž se dostává nejmenší podpory.“⁵

⁴ Boháčková, Hrabánková, 2009.

⁵ Tamtéž, s. 17.

Dalším velmi významným mezníkem je rok **1992**, kdy došlo k podpisu *Smlouvy o Evropské unii*, tzv. *Maastrichtské smlouvy*, která jak je uvedeno výše definuje soudržnost jako jeden z hlavních cílů Evropské unie. Následovala další reforma zakládajících smluv tzv. *Amsterodamská smlouva* z roku **1997**. Ta směřovala především do oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky a oblasti spolupráce justice a policie, nicméně obsahovala také některá ustanovení vztahující se k problematice politiky soudržnosti.

Na **konci 90. let** se pokusily evropské instituce v souvislosti s plánovaným rozšířením o země střední a východní Evropy legislativně upravit perspektivy rozvoje EU od počátku nového tisíciletí v oblasti prohlubování integrace. V reformním materiálu *Agenda 2000* z 15. 7. 1997 stanovila Evropská komise návrhy na reformu existujících politik a finanční rámec na období 2000 – 2006. Tento dokument obsahoval významné změny principů politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU s důrazem na **koncentraci, efektivnost a jednoduchost**.⁶

V roce **2004** došlo k největšímu rozšíření EU o deset zemí střední a východní Evropy. Toto rozšíření je spojeno s prohloubením regionálních disparit na úrovni celého Společenství, neboť přistoupily země s rozdílnou hospodářskou a sociální úrovní, proto význam politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU roste.

2.3 Základní principy politiky HSS

V programovacím období 2007 – 2013 se při poskytování intervencí v rámci politiky HSS vychází z následujících zásad (principů):

Doplňkovost, provázanost, koordinace a soulad

Je nutné, aby činnosti, politiky a priority členských států byly provázány s činnostmi, politikami a prioritami Společenství a vzájemně se doplňovaly.

„Tato provázanost a doplňkovost musí být uvedena zejména ve strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost, v národním strategickém referenčním rámci a v operačních programech.“⁷

⁶ Boháčková, Hrabánková, 2009.

⁷ Tamtéž, s. 50.

Partnerství

Pod tímto pojmem chápeme především úzkou spolupráci mezi Komisí a každým z členských států. Partnerství není však realizováno pouze na této úrovni, ale i na úrovni vnitrostátní, kdy státním orgánům jsou partnery příslušné regionální, místní a jiné orgány veřejné moci, hospodářští a sociální partneři, veškeré jiné vhodné subjekty zastupující občanskou společnost, partneři v oblasti životního prostředí, nevládní organizace a subjekty zabývající se prosazováním rovnosti mužů a žen.

Adicionalita

Tato zásada nebyla vždy ze strany členských států zcela správně pochopena. Její význam spočívá v tom, že finanční zdroje, které poskytuje Společenství, nepředstavují stoprocentní financování akcí členských států, ale jsou pouze doplňkem ke zdrojům národním či privátním. Podstata zásady adicionality je uvedena v *Narižení Rady (ES) č. 1083/2006* v článku 15, odst. 1.

Programování

Princip programování znamená, že strukturální fondy jsou alokovány na základě několikaletých (v současnosti sedmiletých) multi-sektorálních plánů regionálního rozvoje. Záměrem je co možná nejkomplexnější řešení regionálních problémů a nepřidělování prostředků bezkonceptně na jednotlivé dílčí projekty. Výsledkem by tak měl být ucelený, integrovaný program realizovaný v dlouhodobějším horizontu.⁸ Programování politiky hospodářské a sociální soudržnosti je zobrazeno v příloze č. 1.

Nově oproti předchozímu programovacímu období jsou zařazeny tyto zásady:

Rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace

Členské státy i Evropská komise musí přijmout opatření, aby v rámci poskytování intervencí z fondů nebyla potlačována rovnost žen a mužů a aby nedocházelo k diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, věku, zdravotního postižení nebo sexuální orientace.

⁸ Marek, Kantor, 2009.

Územní úroveň provádění

Územní rozměr politiky soudržnosti je obsažen v obecných strategických zásadách Společenství.

„Jedním ze znaků politiky soudržnosti – na rozdíl od odvětvových politik – je její schopnost přizpůsobit se konkrétním potřebám a rysům určitých zeměpisných problémů a příležitostí. V rámci politiky soudržnosti je zeměpisný aspekt důležitý.“⁹

Udržitelný rozvoj

Jedná se o takový rozvoj společnosti, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Proporcionální intervence

Finanční zdroje vynaložené Komisí a členskými státy musí být úměrné celkové výši výdajů přidělených na operační program.

Sdílené řízení

Vztahuje se k pravidlům fungování rozpočtu Evropské unie.

2.4 Nástroje politiky HSS EU

Jádrem politiky HSS EU jsou **strukturální fondy (SF)**, které se přímo zaměřují na snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů členských států a snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů. Pro programovací období 2007 – 2013 existují dva strukturální fondy a to: *Evropský fond regionálního rozvoje* (ERDF) a *Evropský sociální fond* (ESF).

Neméně významným nástrojem je také *Fond soudržnosti* (FS), který stojí mimo strukturální fondy EU.

⁹ Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 55.

Mezi **iniciativy Společenství** pro programovací období 2007 – 2013 patří *INTERREG IV C (Operační program meziregionální spolupráce)*, *ESPON 2013 (Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost)* a *URBACT II (Program sítě pro rozvoj měst)*.

Pro programovací období 2007 – 2013 byly připraveny Evropskou investiční bankou ve spolupráci s Evropskou komisí a dalšími partnery tři nové **iniciativy politiky soudržnosti**: *JASPERS (Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech)*, *JEREMIE (Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky)* a *JESSICA (Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí)*. Hlavním cílem těchto iniciativ je především zvýšit investice, podpořit hospodářský růst a vytváření pracovních míst v regionech a ve městech Evropské unie.

Na období 2007 – 2013 schválila Rada Evropské unie **nástroj pro předvstupní pomoc**, který nese název *IPA – Instrument for Preaccession Assistance*. Od 1. ledna 2007 nahradil předvstupní finanční nástroje z let 2000 až 2006, tj. *PHARE (Nástroj na podporu ekonomické restrukturalizace a politických změn v Polsku a Maďarsku)*, *ISPA (Nástroj předvstupních strukturálních politik)*, *SAPARD (Zvláštní přístupový program pro zemědělství a rozvoj venkova)*, předvstupní nástroj pro Turecko a finanční nástroj pro západní Balkán CARDS.¹⁰

Jednotlivé nástroje budou blíže specifikovány v podkapitole 2.5.2.

2.5 Politika HSS EU v programovacím období 2007 - 2013

2.5.1 Cíle

Politika HSS je realizována prostřednictvím cílů. První významnější reforma těchto cílů proběhla v roce 1999 (v rámci dokumentu Agenda 2000), která snížila jejich celkový počet. Cíle pro současné programovací období jsou tři (stejně jako v předchozím období 2000 – 2006), ale jsou definovány jiným způsobem.

Cíl Konvergence

Tento cíl je určen na urychlení konvergence nejméně rozvinutých členských států a regionů EU tím, že zlepší podmínky pro růst a zaměstnanost prostřednictvím kvality

¹⁰ Novotná, 2007.

investic do hmotného a lidského kapitálu, rozvoje inovací a znalostní společnosti, zlepšení schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, ochrany a zlepšování životního prostředí a výkonnosti správy. Cíl Konvergence představuje prioritu strukturálních fondů, je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti.

Pro financování v rámci tohoto cíle jsou způsobilé regiony NUTS 2, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů Společenství za období 2000 – 2002 je nižší než 75 % průměru HDP EU-25. V příloze č. 2a a 2b jsou uvedeny regiony EU, které toto kritérium splňují.

Pro financování z Fondu soudržnosti jsou způsobilé členské státy, jejichž HNP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočtený na základě údajů Společenství za období 2001 – 2003 je nižší než 90 % průměru HNP EU-25.¹¹

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů a zaměstnanosti v průmyslových, městských a venkovských oblastech. Tento cíl je financován z ERDF a ESF.

Podporovány jsou regiony, které nespádají pod cíl Konvergence, tzn. regiony s HDP nad 75 % průměru Společenství.¹² Přehled těchto regionů je uveden v příloze č. 3.

Cíl Evropská územní spolupráce

Cíl Evropská územní spolupráce se zaměřuje na posilování přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, dále také na posilování nadnárodní spolupráce přispívající k integrovanému územnímu rozvoji a meziregionální spolupráce a výměny zkušeností na vhodné územní úrovni. Cíl je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Do tohoto cíle jsou zařazeny všechny regiony v blízkosti pozemských hranic vnitřních i vnějších na úrovni NUTS 3 a všechny regiony úrovně NUTS 3 podél mořských hranic,

¹¹ Novotná, 2007.

¹² Tamtéž.

vzdálené od sebe maximálně 150 km.¹³ Regiony zařazené do přeshraniční spolupráce jsou uvedeny v příloze č. 4.

Za účelem překonání překážek bránících **přeshraniční spolupráci**, bylo zapotřebí vytvořit **nástroj pro spolupráci na úrovni Společenství**. Došlo k vytvoření *Evropského seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)*. Základním pramenem práva, který toto seskupení upravuje je *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)*.

2.5.2 Nástroje

Nástroje politiky soudržnosti pro současné programovací období budou představeny v následujícím pořadí:

- strukturální fondy (ERDF a ESF),
- Fond soudržnosti,
- iniciativy Společenství (INTERREG IV C, ESPON 2013, URBACT II),
- iniciativy politiky soudržnosti (JASPERS, JEREMIE, JESSICA),
- IPA (nástroj pro předvstupní pomoc).

Evropský fond regionálního rozvoje

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) je co do objemu finančních prostředků největší. Byl založen v roce **1975**, je upraven *Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999*.

Cílem fondu je směřovat finanční podporu do regionů EU, jejichž rozvoj zaostává, napomáhat jejich rozvoji a odstraňovat závažné ekonomické a sociální rozdíly. ERDF přispívá na rozvoj infrastruktury, zakládání a růst malých a středních podniků a na další rozvojové aktivity v postižených městských a venkovských oblastech.

Obecné oblasti podpory z ERDF:

- podpora produktivních investic pro vytvoření a zachování trvale udržitelných pracovních příležitostí,

¹³ Boháčková, Hrabánková, 2009, s. 45.

- podpora infrastrukturních projektů, které přispívají ke zvýšení hospodářského potenciálu, k rozvoji, strukturálním změnám,
- podpora investic do vytvoření a rozvoje transevropských sítí v oblasti dopravy, telekomunikací a energetiky,
- podpora místního rozvoje, zaměstnanosti, malého a středního podnikání v problémových regionech,
- další oblasti podpory jako např. rozvoj konkurenceschopnosti a trvale udržitelného investování podniků, zvyšování přitažlivosti regionů, rozvoj informační společnosti, ochrana a zlepšování životního prostředí, apod.¹⁴

Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) byl založen v roce **1960** a v souladu se strategií EU podporuje aktivity a politiky v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Je upraven *Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999*.

Zaměření:

- integrace nezaměstnaných, zejména osob postižených dlouhodobou nezaměstnaností,
- integrace mladých lidí do pracovního procesu,
- integrace osob vyloučených z trhu práce,
- podpora stejných příležitostí na trhu práce,
- adaptace pracovníků na průmyslové změny,
- stabilizace a růst zaměstnanosti,
- posílení lidského potenciálu ve výzkumu, vědě a technologii,
- posílení systému vzdělávání a další kvalifikace.

Fond soudržnosti

Fond soudržnosti (FS) byl zřízen v roce **1994** *Nařízením Rady ES č. 1164/1994*, podle něhož má Fond přispívat k posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Tento nástroj stojí mimo strukturální fondy.

¹⁴ Novotná, 2007.

Z Fondu soudržnosti mohou být financovány projekty, které přispívají k dosahování cílů stanovených ve Smlouvě o EU pro oblast životního prostředí a transevropských infrastrukturních sítí v členských státech, které plní tyto dvě podmínky:

- hrubý národní produkt (HNP) na obyvatele v paritě kupní síly musí mít země nižší než 90 % průměru Společenství,
- země musí uskutečňovat program pro splnění podmínek hospodářské konvergence stanovených ve Smlouvě (čl. 104, Pakt stability a růstu).¹⁵

Poskytnutí finančních prostředků z tohoto Fondu představuje podmíněnou pomoc, neboť členský stát musí zabránit nadměrnému schodku veřejných financí. V případě, kdy by stát hospodařil v rozporu s požadovanými podmínkami, může být financování projektů pozastaveno.

Příjemci pomoci:

- od roku 1994: Řecko, Španělsko, Irsko (do roku 2003), Portugalsko,
- od roku 2004: deset nových členských zemí EU,
- od roku 2007: Bulharsko, Rumunsko.¹⁶

Španělsko se v současnosti nachází v přechodném režimu, předpokládá se, že do roku 2013 pomoc ztratí.

INTERREG IV C - Operační program meziregionální spolupráce

Iniciativa Společenství INTERREG IV C má dvě priority:

- Inovace a znalostní ekonomika,
- Životní prostředí a prevence rizik.

Tyto dva tematické okruhy jsou doplněny technickou pomocí. Součástí iniciativy je rovněž v rámci třetího cíle program INTERACT II vztahující se na spolupráci sousedících regionů, a to v oblasti rozvoje a dodání služeb a technické pomoci. Smyslem je zlepšit kvalitu územní spolupráce a zvýšit její efektivnost.¹⁷

¹⁵ Novotná, 2007.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Boháčková, Hrabánková, 2009.

ESPON 2013 - Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost

ESPON 2013 je nadnárodní operační program, který se zaměřuje na **výzkum** v oblasti územního plánování a regionálního rozvoje. Operační program ESPON 2013 pokrývá všechny členské země Evropské unie a partnerské státy (Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Island).¹⁸

URBACT II - Program sítí pro rozvoj měst

Iniciativa URBACT II byla vytvořena v kontextu s politikou soudržnosti a strategiemi přijatými v Lisabonu a Göteborgu. Má dvě priority:

- Města – motor rozvoje,
- Přitažlivá města.

JASPERS – Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech

Zahrnuje společnou pomoc při podpoře projektových aktivit v oblasti životního prostředí, dopravy a energetických zdrojů v evropských regionech. Na financování se podílí Evropská komise a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD). V rámci principu koncentrace je iniciativa JASPERS orientována na velké projektové aktivity (nad 25 mil. EUR v oblasti životního prostředí a nad 50 mil. EUR v dopravě a dalších oblastech). V oblasti životního prostředí je iniciativa orientována na zvyšování energetické efektivity a obnovitelných zdrojů energie, v oblasti dopravních služeb se zaměřuje na transevropskou dopravní síť, ale i městskou a hromadnou dopravu.¹⁹

JEREMIE – Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky

Představuje pomoc v oblasti přístupu k financím pro malé a střední podniky i mikropodniky působící v regionech EU. Na financování se podílí Evropská komise, Evropská investiční banka (EIB) a Evropský investiční fond (EIF).

JESSICA – Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí

Náplní této iniciativy je podpora projektů zaměřených na obnovu a rozvoj měst, protože právě města jsou pokládána nejen za pokrokový ekonomický potenciál, ale i za zdroj

¹⁸ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/ESPON-2013>, 2009.

¹⁹ Boháčková, Hrabánková, 2009.

možných, zejména sociálních, problémů. Na financování se ze strany institucí podílejí vedle Evropské komise také Evropská investiční banka (EIB) a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD).²⁰

IPA – Instrument for Preaccession Assistance

Tento nástroj je určen zemím se statusem **kandidátských zemí** (v současnosti se jedná o Chorvatsko, bývalou Jugoslávskou republiku Makedonii a Turecko) a zemím se statusem **potenciálních kandidátských zemí** (Island, Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá hora a Srbsko včetně Kosova spravovaného na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244).²¹

IPA disponuje finančními prostředky v celkové výši **11, 468 mld. EUR**. Cílem pomoci je:

- podpora fungování demokratických institucí, ochrany lidských práv a nediskriminace,
- podpora ekonomických reforem, rozvoje občanské společnosti, sociálního začleňování a přeshraniční spolupráce v nových kandidátských a dalších evropských zemích.²²

2.5.3 Finanční rámec

Finální podoba finanční perspektivy EU na léta 2007 – 2013 byla schválena na summitu Evropské rady dne 16. prosince 2005. Bylo zde dohodnuto, že Unie bude hospodařit s částkou téměř **862,4 mld. EUR**, což představuje 1,045 % HDP EU. Více než třetina této částky tedy 308,1 mld. EUR (v cenách roku 2004) bude určena na politiku hospodářské a sociální soudržnosti EU.²³ V příloze č. 5a je znázorněna finanční alokace mezi staré členské země (EU–15) a nové členské země (EU–10 včetně Bulharska a Rumunska). V příloze č. 5b je znázorněna alokace finančních prostředků politiky soudržnosti dle jednotlivých cílů.

Flexibilnější pravidla pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů tvoří:

- aplikace pravidla N + 3 pro období 2007 – 2010, N + 2 pro období 2011 – 2013,
- nevratná DPH jako způsobilý výdaj (týká se např. obcí a neziskových organizací),

²⁰ Boháčková, Hrabánková, 2009.

²¹ Novotná, 2007.

²² Tamtéž.

²³ Marek, Kantor, 2009.

- míra spolufinancování z fondů až 85 %,
- otevření možnosti financovat projekty v oblasti regenerace bydlení a rozvoje měst,
- spolufinancování vztaženo k celkovým způsobilým výdajům (veřejným a soukromým).²⁴

V příloze č. 6 je uvedeno orientační rozdělení položek dle jednotlivých čl. států v letech 2007 – 2013 (v současných cenách; v milionech EUR).

2.5.4 Programový rámec

Struktura programových dokumentů pro využívání fondů EU v období 2007 – 2013 je následující:

- Strategické obecné zásady Společenství (SOZS)
- Národní strategický referenční rámec (NSRR)
- Operační programy (OP)
- Prováděcí (implementační) dokumenty k OP

Oproti předcházejícímu programovacímu období nevyžadují nařízení Evropské komise tzv. Národní rozvojový plán a Programový dodatek.

Strategické obecné zásady Společenství

Poskytují rámec pro politiku soudržnosti (cíle a soustředění zdrojů) a obecné zásady, resp. tři **hlavní priority** pro politiku soudržnosti v programovacím období 2007 – 2013:

- zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti,
- podpora inovací, podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech,
- tvorba většího počtu a lepších pracovních míst.

Obecné zásady představují jednotný rámec, který mohou členské státy a regiony použít při vypracovávání vnitrostátních a regionálních programů, zejména s cílem posoudit svůj příspěvek k cílům Unie vzhledem k soudržnosti, růstu a zaměstnanosti.²⁵

²⁴ Wokoun, Malinovský, 2008.

²⁵ Novotná, 2007.

Národní strategický referenční rámec

Jeho základním posláním je zajistit, aby pomoc z fondů byla v souladu se strategickými obecnými zásadami pro soudržnost a určit propojení mezi prioritami Společenství na jedné straně a národním programem reforem na straně druhé.

NSRR představuje referenční nástroj pro přípravu programování fondů a použije se pro cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Pokud členský stát rozhodne, lze jej použít i pro cíl Evropská územní spolupráce.

Operační program

Jedná se o dokument schválený Evropskou komisí, který stanoví rozvojovou strategii pro dosažení cílů podpory z fondů Evropské unie a to na základě koherentního souboru priorit. Operační program se může vztahovat pouze na jeden z cílů politiky HSS EU a může být financován pouze jedním strukturálním fondem. Struktura operačního programu je stanovena v *Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006* v článku 36.

Prováděcí (implementační) dokumenty k OP

Prováděcí dokument je připravován v návaznosti na operační program. Jeho význam spočívá v tom, že informuje o implementačním uspořádání a indikátorech na úrovni oblastí podpory, dále o konkrétních formách a výši podpory v jednotlivých oblastech, způsobilých výdajích, příjemcích podpory, apod. Je to dokument zpřesňující operační program.²⁶

²⁶ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Provadeci-%28implementacni%29-dokument>, 2010.

2.6 Základní pojmy projektového řízení

Nejstarší historie řízení projektů bývá spojována se stavbou egyptských pyramid a Velké čínské zdi, kdy tyto obrovské a složité stavby vznikaly koordinací velkého pracovního úsilí bez dochované znalosti technik řízení.

Novější historie řízení projektů je spojena se zavedením *Ganttových diagramů* kolem roku **1900** jako vizuálního prostředku pro plánování a řízení stavby lodí. *Ganttovy diagramy* jsou velmi často používány do dnešní doby jako přehledný a snadno pochopitelný prostředek sdělování plánovaných informací.

Hlavní období vzniku řady nových metod, nástrojů a technik je však spojeno s vývojem technik pro vojenské a kosmické projekty v **padesátých a šedesátých letech** 20. století. Většina z těchto technik je používána do dneška. V této době byly vyvinuty metody *CPM* (*Critical Path Method*), metoda *PERT* (*Program Evaluation and Review Technique*), metoda *PDM* (*Precedence Diagram Method*), využívající grafického vyjádření projektů.

Sedmdesátá léta sebou přinesla rozšíření řízení projektů na řadu dalších odvětví. Projektové řízení bylo bráno jako profese a vytvořily se první profesní společnosti. V **osmdesátých letech** rostl vliv i vnějších zainteresovaných stran a byl vyvíjen tlak na nalezení přijatelného řešení pro všechny zainteresované strany.

V **devadesátých letech** v souvislosti se zaváděním štíhlejších a flexibilnějších organizačních struktur se začalo využívat přístupu k řízení pomocí projektů (projektové řízení, kdy menší projektové týmy vykonávaly práci ve formě projektů a mohly tak rychleji a pružněji reagovat na požadavky trhu a reakci konkurence). Přechází se tak **od řízení projektů k projektovému řízení**. Toto období je také charakteristické bouřlivým rozvojem informačních a komunikačních technologií včetně využívání Internetu v oblasti projektového řízení.²⁷

Projektové řízení představuje vysoce účinný nástroj řízení změn a efektivního dosahování projektových cílů, který umožňuje manažerům dosáhnout odpovídající kvality výstupu s minimálními nároky na čas a ostatní zdroje. Zahrnuje řízení jednotlivých projektů a vytvoření organizační struktury a koordinaci projektů z hlediska termínů a disponibilních

²⁷ Fiala, 2004.

zdrojů.²⁸ V současnosti projektové řízení jako obor vyrostlo, vyzrálo a rozšířilo se v celém světě. Zahrnuje rozsáhlý soubor teorií, principů, metodik, praktik, aktivit, lidí a organizací.

2.6.1 Projekt

Základním pojmem projektového řízení je **projekt**, který může být definován různými způsoby.

- „Projekt je časově omezená pracovní činnost, jejímž cílem je vytvoření jedinečného produktu, služby, nebo dosažení jiného výsledku.“²⁹
- „Projekt má jen dočasný charakter, pevně daný začátek a konec, jeho výsledkem je vytvoření nějakého unikátního produktu nebo služby a můžeme říct, že projekt je dokončen, jestliže jsou naplněny cíle a záměry investorů.“³⁰
- „Projekt je výsledek materiální nebo nemateriální povahy založený na strategickém plánu, navržený, organizovaný a realizovaný pod řízením někoho v zájmu vlastníka nebo zadavatele.“³¹
- „Projekt je série aktivit, které jsou zaměřeny na to, aby byly naplněny jasně specifikované cíle do určitého času a v rámci definovaného rozpočtu.“³²

Existuje velké množství definic tohoto pojmu, shodují se však v tom, že je to jednoznačná skupina koordinovaných aktivit s jasně daným začátkem a koncem, provedených jednotlivcem nebo týmem za účelem splnění specifických cílů v rámci definovaného času, nákladů a pracovních parametrů.

2.6.2 Typy projektů

Projekty můžeme rozdělit do skupin dle různých hledisek.

Dle povahy:

- **investiční** (tzv. tvrdé projekty) jsou primárně zaměřeny na pořízení investičního majetku, který dále slouží jako nástroj k realizaci konkrétních výstupů a naplňování cílů projektu,

²⁸ Fiala, 2004, s. 9.

²⁹ Schwalbe, 2007, s. 36.

³⁰ Marek, Kantor, 2009, s. 57.

³¹ Fiala, 2004, s. 12.

³² Marek, Kantor, 2009, s. 57.

- **neinvestiční** (tzv. měkké projekty) se zaměřují na podporu realizace činností, kde pořízování majetku je pouze podpůrnou záležitostí a je značně omezeno.³³

Podle složitosti rozlišujeme:

- **komplexní** (dlouhodobé), mnoho fází a činností, značné množství zdrojů,
- **speciální** (střednědobé), nižší rozsah, přechodné zdroje,
- **jednoduché** (krátkodobé), malý rozsah, malý počet zdrojů.³⁴

Dle aplikační oblasti:

- vybudování nové firmy,
- reengineering firmy,
- zavedení nové technologie,
- zavedení nového informačního systému,
- vývoj a zavedení nového produktu na trh,
- vykonání jednorázové akce.

Dle výsledku projektu:

- budovy,
- zařízení,
- komplexy infrastruktury,
- události (např. sportovní, výstavy),
- výzkumné a vývojové úkoly.³⁵

2.6.3 Řízení projektů

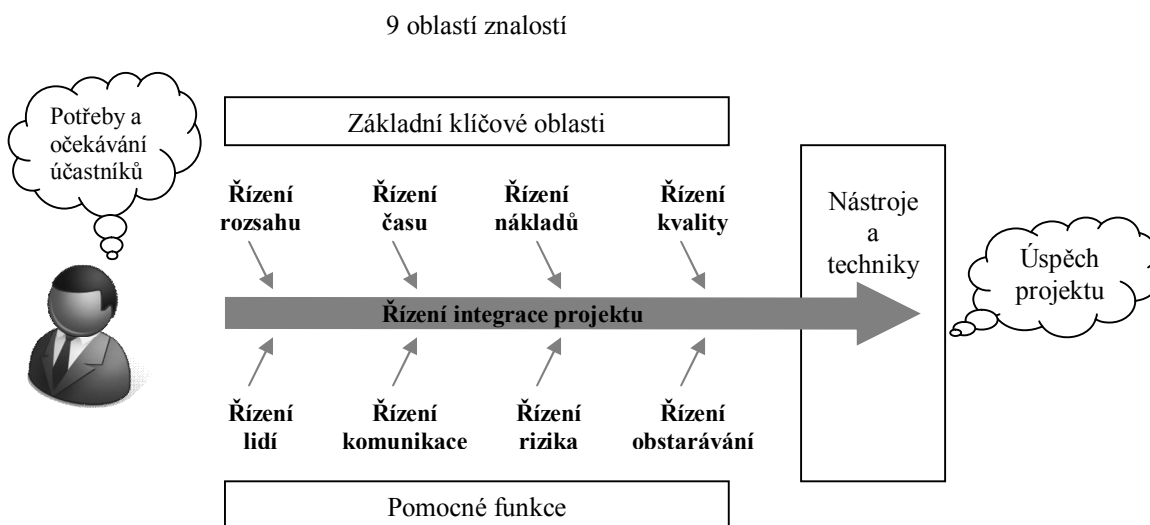
Jedná se o uplatnění veškerých poznatků, dovedností, nástrojů a technik na činnosti projektu takovým způsobem, aby byly splněny požadavky na projekt. Projektový manažer se musí tedy snažit nejen o splnění konkrétních cílů projektu ohledně požadovaného rozsahu, času, nákladů a kvality, ale současně musí v celém procesu usnadnit, aby projekt splnil potřeby a očekávání osob, které jsou do projektu zapojeny nebo které jsou jeho aktivitami ovlivněny. Následující obrázek 2.1 ilustruje základní rámec celého řízení projektů.

³³ Marek, Kantor, 2009.

³⁴ Fiala, 2004.

³⁵ Tamtéž.

Obr. 2.1: Základní rámec řízení projektů

Zdroj: Schwalbe, 2007; vlastní zpracování

Klíčovými prvky tohoto obecného rámce jsou účastníci projektu, oblasti znalostí pro řízení projektů, nástroje a techniky a konečné přínosy.

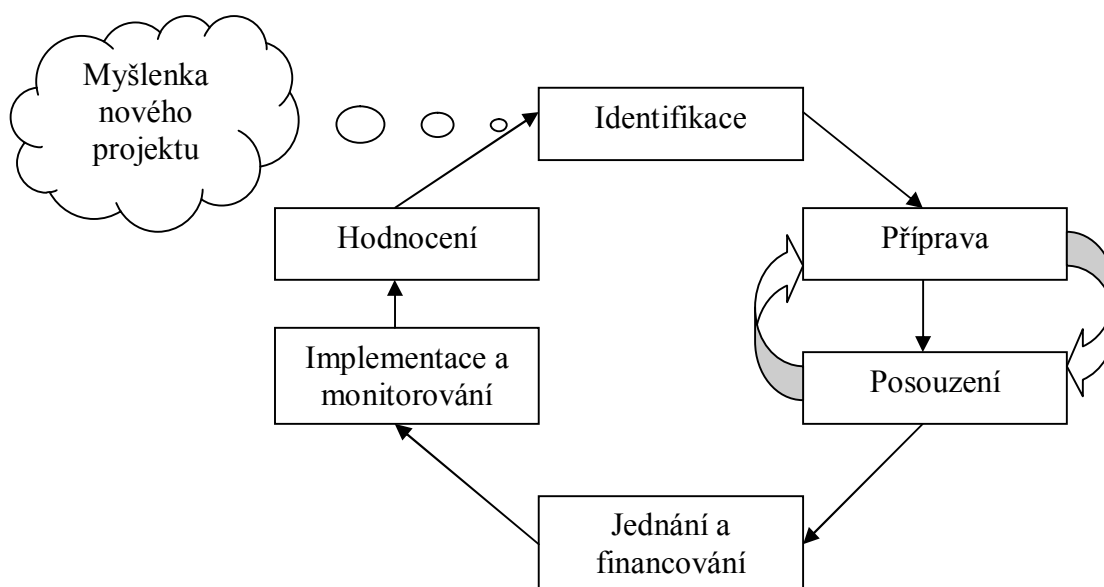
2.7 Projektový cyklus

Metodickou pomůckou, která definuje základní aktivity, jež se musí odehrávat v rámci přípravy a řízení projektu, je tzv. **projektový cyklus**.

Projektový cyklus se dělí do šesti fází. Trvání jednotlivých fází se liší projekt od projektu. Všechny části projektového cyklu jsou organizovány podle jasného **logického rámce**. Fáze se musí doplňovat, řídit stejnými principy a naznačovat další směr pokračování, co se týče časového i obsahového hlediska.³⁶ Obrázek 2.2 znázorňuje jednotlivé fáze projektového cyklu.

³⁶ Marek, Kantor, 2009.

Obr. 2.2: Fáze projektového cyklu

Zdroj: Marek, Kantor, 2009; vlastní zpracování

2.7.1 Identifikace a formulace projektového záměru

V první fázi je nutno definovat počáteční myšlenku projektu a její předběžný nástin, čemuž by měla předcházet důkladná analýza situace s ohledem na specifika dané problematiky a regionu, ve kterém chceme projekt realizovat. Je důležité zjistit, zda je možné na daný projektový záměr čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Zde je vhodné konzultovat záměr projektu s kompetentním orgánem, nebo alespoň s osobami, které mají už jisté zkušenosti v této oblasti. V případě, kdy shledáme, že náš projektový záměr je slučitelný se zaměřením a cíli existujícího operačního programu, můžeme na něm dále pracovat. Výsledky první fáze se stávají vstupy pro následující fáze.³⁷

2.7.2 Příprava projektu a jeho formulace

V této fázi je již návrh záměru podrobně rozpracován, včetně finanční a institucionální analýzy a dopadů na životní prostředí. Dochází k opětovnému přehodnocování cílů a plánů projektu a určují se účastníci projektu a jeho management. Plánovat projekt znamená posoudit jeho rozsah, rozpočet, aktivity, které bude obsahovat, rozvrhnout jeho časový harmonogram, personální obsazení, propracovat všechny jeho oblasti a promyslet také jeho rizika a nástrahy do nejmenších detailů. Právě tato fáze se jeví jako nejvíce konfliktní,

³⁷ Marek, Kantor, 2009.

zejména pokud se jedná o stanovení priorit daného projektu. Hlavním účelem této fáze je zejména potvrdit **význam a proveditelnost projektu**.

2.7.3 Posouzení a schválení

Ve třetí fázi je projekt posuzován řídicím orgánem, který žádost o podporu včetně všech povinných příloh přijímá a dále ji hodnotí a analyzuje z hlediska formální a věcné přijatelnosti, přičemž jsou zkoumány podrobeny technické, finanční, ekonomické a sociální aspekty projektu a jeho dopady na tzv. **horizontální témata**. Je důležité zajistit fungující komunikaci, vyměňovat si informace ohledně specifických cílů a očekávaných výsledků projektu, dostupných či chybějících zdrojích, ekonomických, lidských, institucionálních kapacitách, včetně možností vzhledem k dopadům na životní prostředí a dalším faktorům.

2.7.4 Vyjednávání a financování

Při vyjednávání ohledně financí se sestavuje především rozpočet projektu a podepisuje se smlouva mezi předkladatelem a odpovědným schvalovatelem. Složitost jak vyjednávání, tak také finančního řízení, je úměrná velikosti a celkové náročnosti projektu. Součástí rozhodnutí jsou podmínky, které je příjemce dotace povinen při čerpání a použití peněžních prostředků dodržet. Poskytnutá dotace je ryze účelová a lze ji použít pouze na účel, který je uveden v rozhodnutí. Zde je nutné také dodržet výši a skladbu schválených způsobilých nákladů.³⁸

2.7.5 Implementace a monitoring

Tato fáze projektového cyklu obsahuje skutečnou realizaci projektu. Hlavní myšlenkou kontroly je definovat problémy projektu co nejdříve a posléze zvolit co nejúčinnější opravné prostředky, které zajistí jeho úspěšné výsledky.

2.7.6 Hodnocení

Poslední fáze hodnotí především efektivnost a dopady projektu v porovnání s jeho stanovenými cíli. Zjišťujeme, zda byly cíle projektu naplněny, a výstupy tohoto hodnocení

³⁸ Marek, Kantor, 2009.

ovlivňují naši další činnost týkající se projektu. Nalezené chyby a nedostatky projektu mohou být dále zpracovány a použity k formulování záměru pro nový projekt.³⁹

2.8 Vybrané aspekty projektového záměru

Jestliže se rozhodneme požádat o podporu ze strukturálních fondů EU, je nutné si ujasnit, jaký projekt chceme realizovat, kde přesně jej chceme uskutečnit, apod. Je tedy potřeba ho lokalizovat, definovat a promyslet jeho financování.

2.8.1 Obecné principy zpracování návrhu projektu

Příprava projektu spočívá v postupném zodpovídání těchto základních otázek:

- Co?
- Proč?
- S kým?
- Jak?
- Za kolik?

Při zpracování návrhu projektu je stěžejní zaměřit se na vyhledání vhodného **operačního programu**, určení vhodné **výzvy** a zpracování **žádosti o dotaci** (projektové žádosti). Projektová žádost představuje klíčový dokument pro získání finančních prostředků z fondů EU.

Nápad „na papíře“ – projektová fiše

Popisuje vizi a základní myšlenku projektu, navržený způsob jeho financování, výstupy, výsledky a dopady. Jedná se tedy pouze o sumarizaci okamžitého nápadu v písemné formě, která usnadní jednání s partnery a úředníky a vyhledání vhodného zdroje financování. Dokument může sloužit jako výchozí podklad pro další dokumenty zpracovávané v přípravné fázi projektu.⁴⁰

³⁹ Marek, Kantor, 2009.

⁴⁰ <http://www.risy.cz/index.php?pid=517&kp=napad>, 2008.

2.8.2 Žadatel, realizátor a partneři projektu

Oprávněným **žadatelem** může být jakákoliv právnická osoba ať z veřejného či soukromého sektoru. Fyzické osoby jsou jako žadatelé vyloučeny, ale existují výjimky (viz jednotlivé specifické výzvy operačních programů).

Realizátorem (dodavatelem) projektu může být společnost nebo její část, která je přímým účastníkem kontraktu a z něho plynoucí odpovědnosti za vlastní realizaci projektu. Zájmem realizátora projektu je naplnění podmínek stanovených v kontraktu a získání s ním spojené odměny.⁴¹

Pojem **partnerství** se při projektovém řízení vyskytuje ve dvou odlišných významech:

- obecnější význam – zahrnuje široké spektrum sociálních partnerů, partnerských rezortů a organizací a používá se při programování, monitorování a evaluaci,
- konkrétnější význam – jedná se o partnery projektu, kteří spolupracují na smluvním základě.⁴²

2.8.3 Popis projektu a jeho zdůvodnění

V případě, kdy chceme žádat o podporu z fondů EU, musíme nejprve projekt detailně popsat a zdůvodnit jeho **potřebnost**. Při popisu projektu je potřeba dodržovat tyto zásady:

- vyplnění všech bodů formuláře projektové žádosti,
- srozumitelný popis cílů projektu, jasné vysvětlení cest vedoucích k realizaci a následnému užití výsledků projektu,
- uvedení problému v kontextu již existujících řešení,
- vyvarování se odbornému slangu,
- kalendářní rozpis jednotlivých fází projektu vypracovaný bez chyb a pečlivě,
- přehledná a lehce pochopitelná úprava dokumentů.⁴³

⁴¹ Svozilová, 2006.

⁴² Marek, Kantor, 2009.

⁴³ Tamtéž, s. 78.

2.8.4 Vazba projektu na strategické dokumenty

„Projektové záměry musí co nejlépe navazovat jak na cíle operačních programů na úrovni obecných cílů, tak na jednotlivé priority a opatření v rovině podporovaných typů aktivit a odrážet veškeré dílčí podmínky obsažené v textu programových dokumentů.“⁴⁴

Konkrétní projekty musí být navrženy takovým způsobem, aby co nejdůsledněji navazovaly na jediné opatření daného operačního programu. Výhodou pro žadatele je, když vysvětlí, jak je jeho projekt navázán na další vládní, státní nebo národní strategie, politiky a programy nebo regionální iniciativy. Před podáním žádosti by se měl subjekt velmi podrobně seznámit s programovými dokumenty.

2.8.5 Etapizace a harmonogram projektu

Aby mohl být projekt úspěšně realizován, je zapotřebí ho rozdělit na jednotlivé dílčí aktivity, které jsou přesně definovány z hlediska času, finančního i personálního zajištění. Tyto definované aktivity zároveň vytvářejí logické, uzavřené celky – **etapy projektu**.

Důležitým pojmem pro definování etap projektu jsou události neboli milníky projektu. Dle definice jsou **milníky** „indikace krátkodobých a střednědobých cílů, které umožňují měřit výsledky v průběhu celého projektu, a nikoli jen na jeho konci. Rovněž označují termíny, v nichž by měla být učiněna rozhodnutí a dokončeny jednotlivé aktivity.“⁴⁵

Harmonogram projektu tvoří nedílnou součást každé projektové žádosti a je považován za efektivní nástroj pro organizaci, řízení a kontrolu realizace projektu. Skládá se z jednotlivých aktivit, které jsou charakterizovány jejich věcnou podstatou, termínem zahájení, ukončení a dobou trvání, finančními náklady či výnosy, požadavky na lidské zdroje a návazností na ostatní aktivity. Kromě popisné formy, která umožňuje přesné vymezení okamžiků zahájení a ukončení jednotlivých procesů, by měl být harmonogram vytvořen i v podobě grafické, která umožňuje přehlednou orientaci.

Pro vizualizaci plánování projektu se nejčastěji používají dvě metody:

- **úsečkové grafy** – graf Gantt (Ganttův diagram),

⁴⁴ Marek, Kantor, 2009, s. 80.

⁴⁵ Tamtéž, s. 85.

- **síťové grafy** – Metoda vyhodnocování a kontroly programu (PERT) a Metoda kritické cesty (CPM).⁴⁶

2.8.6 Rozpočet projektu

Obsahuje veškeré informace o tom, jaký je plán čerpání zdrojů projektu, a to:

- v jeho celkovém souhrnu,
- v rozpisu do detailních položek podle jednotlivých nákladových druhů projektu,
- v časovém fázování podle předpokladu postupného čerpání těchto zdrojů.

Právě rozpočet je jednou z nejdůležitějších charakteristik projektu a je naprosto nezbytným podkladem pro koordinaci všech činností a dílčích dodávek. Obsahově chápeme rozpočet projektu jako soubor parametrů a číselných údajů, které dávají do souvislosti časová, množství a finanční kvanta, která souvisí s plánem a realizací dílčích částí projektu.⁴⁷

Při sestavování rozpočtu musíme mít na paměti princip adicionality neboli doplňkovosti. Dalšími zásadami, kterými je důležité se při sestavování rozpočtu řídit, jsou čitelnost, jasnost a realističnost.

2.8.7 Finanční a ekonomická analýza projektu

Finanční analýza pracuje s přímými náklady a výnosy, respektive příjmy a výdaji v investiční a provozní části projektu. Cílem této analýzy je stanovit, zda projekt bude generovat takový tok peněžních prostředků v dlouhém období, který zajistí dostatečnou rentabilitu posuzovaného projektu. Jednoduše řečeno pomocí finanční analýzy zjistíme, zda bude projekt životaschopný, a zda se nám jej teda vyplatí či nevyplatí realizovat.

Ekonomická analýza se zabývá projektem z jiného hlediska a **posuzuje nepřímý vliv jeho realizace na okolí**. Odpovídá na otázky typu:

- jaký bude mít projekt vliv na životní prostředí,
- jaké budou jeho sociální přínosy,
- jaká pozitiva a negativa z projektu vytěží celá společnost, apod.

⁴⁶ Marek, Kantor, 2009.

⁴⁷ Svozilová, 2006.

Rozdíl mezi finanční a ekonomickou analýzou tedy spočívá v tom, že zatímco pro analýzu finanční uvažujeme pouze reálné finanční toky, do analýzy ekonomické započítáváme i příjmy a výdaje jiných subjektů. Všechny projekty financované ze strukturálních fondů musí mít veřejný charakter, proto jsou výsledky ekonomické analýzy nezbytným podkladem pro jejich posuzování.⁴⁸

2.9 Administrace a řízení projektu

Tato část je zaměřena na stručné přiblížení výzev k podávání projektových žádostí, žádostí o dotaci a na hodnocení projektu.

2.9.1 Výzva k podávání projektů

Žádosti o dotaci se podávají na základě tzv. **výzev (call for proposals)**. Tyto výzvy jsou uveřejňovány v různých intervalech a vyzývají žadatele k předložení projektových návrhů za účelem jejich posouzení z hlediska jejich přispění k naplnění cílů jednotlivých operačních programů. Vyhlášení výzev spadá do kompetence řídicího orgánu příslušného operačního programu, přičemž probíhá v tisku, na internetových stránkách řídicího orgánu a zprostředkujících subjektů i na jiných webových stránkách.

Výzva k předložení žádosti obecně obsahuje číslo výzvy, název programu, priority a příslušné oblasti podpory, místo pro předložení projektové žádosti, den, datum a hodinu, dokdy nejpozději musí být projektová žádost předložena, odkaz, kde lze najít podrobnější informace, výčet přípustných typů žadatelů, stanovení maxima a minima podpory na jeden projekt, ale také informaci o způsobilých výdajích, hodnocení a výběru projektů a další.⁴⁹

2.9.2 Žádost o dotaci

Pod pojmem **žádost o dotaci** rozumíme formulář, který žadatel o finanční podporu vyplní a ve stanoveném termínu předloží zprostředkujícímu subjektu.

Tento formulář obsahuje zejména následující části:

- údaje o žadateli,
- informace o projektu,

⁴⁸ Marek, Kantor, 2009.

⁴⁹ Tamtéž.

- specifikaci nákladů projektu s rozdělením na náklady uznatelné a ostatní,
- informace o financování projektu,
- specifikaci uznatelných nákladů projektu podle rozpočtu,
- harmonogram realizace projektu,
- soulad projektu s **horizontálními prioritami** EU (vliv na rovné příležitosti a udržitelný rozvoj).

Je velmi důležité, aby byla žádost vyplněna řádně, úplně, přesně a pravdivě. Musí být předložena v českém jazyce, podepsána oprávněnou osobou a doplněna požadovanými přílohami. Termín odevzdání žádosti je stanoven ve výzvě k předkládání žádosti.

Žádost musí být předložena v předepsaném formátu elektronického formuláře, popřípadě i v tištěné podobě v závislosti na konkrétním operačním programu. Trendem u operačních programů v období 2007 – 2013 je přechod na uživatelsky příjemnější elektronické formy žádostí.

U operačního programu Podnikání a inovace zasílají žadatelé svou žádost oprávněnému subjektu prostřednictvím elektronického účtu – tzv. **e-Account**. Na webových stránkách zprostředkujícího subjektu si žadatel zřídí vlastní účet – tzv. Master účet - prostřednictvím kterého může podávat žádosti o dotaci. Podání elektronické žádosti však vyžaduje elektronický podpis žadatele. Elektronická žádost se podává ve dvou krocích. Nejdříve se musí vyplnit tzv. **registrační žádost**. V případě, že je potvrzena její úspěšná registrace, musí žadatel do jednoho měsíce podat **plnou žádost**, a to opět elektronicky.⁵⁰

Pro podávání žádosti o dotaci do regionálního operačního programu se používá webová žádost **BENEFIT 7**. Ta představuje základní nástroj komunikace mezi žadatelem a řídicím orgánem projektu.

2.9.3 Hodnocení projektu

Součástí projektového řízení je i vyhodnocení úspěšnosti projektu. Základním východiskem procesu hodnocení projektů je plnění **trojimperativu** projektu. Tedy splnění definovaných cílů řešení ve stanoveném čase za optimálního využití finančních zdrojů.

⁵⁰ Marek, Kantor, 2009.

U strukturálních fondů EU se členění evaluace projektů do tří základních skupin:

- předběžné hodnocení (ex ante),
- průběžné hodnocení (interim),
- následné hodnocení (ex post).

Základní principy evaluace jsou:

- **věcnost** – vhodnost či přiměřenost cílů s ohledem na socioekonomické problémy,
- **účinnost** – rozsah, v jakém bylo dosaženo cílů intervence,
- **ekonomická efektivita** – např. kolik peněz bylo vynaloženo na jedno pracovní místo,
- **dopad** – může být pozitivní nebo negativní, primární nebo sekundární, zamýšlený nebo nezamýšlený, apod.⁵¹

Obecné znaky **úspěšného projektu**:

- průběh projektu bez významných třecích ploch,
- dodržení klíčových termínů,
- udržení rozpočtu,
- realizace plného objemu výkonů v plánované kvalitě,
- transparentnost průběhu projektu.

⁵¹ Marek, Kantor, 2009.

3 Operační program Životní prostředí jako klíčový nástroj podpory ochrany životního prostředí v ČR

3.1 Životní prostředí

Čisté a zdravé životní prostředí je nedílnou součástí prosperity a kvality lidského života. Ochrana životního prostředí představuje výzvu a současně na druhé straně skýtá i příležitosti. Prostřednictvím efektivnějšího a lepšího využívání přírodních zdrojů může dojít k přerušení starých vazeb mezi ekonomickým růstem a poškozováním životního prostředí. Výzvy ochrany životního prostředí, kterým společnost čelí v prvním desetiletí nového milénia, jsou výzvami globálními. Tyto problémy se neohlížejí na národní hranice, proto je zapotřebí je řešit na mezinárodní či nadnárodní úrovni.

Definice pojmu životní prostředí dle *Zákona č. 17/92 Sb. o životním prostředí* je následující:

„Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“⁵²

Jako základní **funkce** životního prostředí pro existenci a rozvoj lidské společnosti byly postupně vymezeny následující:

- **surovinová základna** – prostředí poskytuje společnosti přírodní zdroje obnovitelné a neobnovitelné, jež člověk využívá k uspokojování svých potřeb,
- **asimilační kapacita** – je to schopnost životního prostředí a jeho ekosystémů rozkládat a z části využívat látky vnášené do prostředí,
- **systémy podpory života na Zemi** – představují soubor procesů a mechanismů, jež působí ke stabilitě podmínek na naší planetě,
- **přírodní prostředí** – prostor a podmínky pro bydlení, rekreaci a řadu dalších aktivit.⁵³

⁵² Šimíčková, 2003, s. 16.

⁵³ Šimíčková, 2003.

Především rozvoj lidských aktivit – výrobních i spotřebních – má za následek rostoucí znehodnocování životního prostředí. Za základní formy **znehodnocování** životního prostředí jsou zpravidla označovány tyto:

- vnášení cizorodých látek do prostředí,
- narušování ekologické rovnováhy,
- neracionální využívání přírodních zdrojů.

V důsledku nadměrného znehodnocování životního prostředí dochází ke vzniku environmentálních problémů.

3.1.1 Politika ochrany životního prostředí v EU

Ucelenou koncepci politiky ochrany životního prostředí (ekologické politiky) začalo ES/EU připravovat až v 70. letech. Do té doby řešily členské státy problémy životního prostředí opatřeními na národní úrovni, ovšem tento způsob nebyl dlouhodobě efektivně udržitelný a vyžadoval spolupráci na mezinárodní úrovni. Znečišťování životního prostředí, které přesahuje hranice jednotlivých zemí, a s ním spojená nebezpečí a dopady na zdraví, je možno lépe překonávat právě různými formami mezinárodní spolupráce než v rámci jednotlivých států.

V červnu **1972** se konala první *konference OSN o životním prostředí a rozvoji* tzv. *Stockholmská konference*, kde byly formulovány první zásady světové ekologie. V říjnu 1972, inspirována touto konferencí, byla Evropská komise vyzvána k vypracování komunitárních zásad ekologické politiky. Až *Jednotný evropský akt* z roku **1986** zakotvil politiku ochrany životního prostředí v primárním právu a to tak, že výslovně stanovil **zásady** (principy) pro tuto politiku.

Ochranu životního prostředí jako samostatnou politiku zavedla poprvé *Maastrichtská smlouva* v roce **1992**. V současnosti spadá politika ochrany životního prostředí Evropské Unie do kategorie politik se **sdílenými pravomocemi** Unie a členského státu. V rámci Evropské komise je zajištěním ekologické politiky pověřeno *Generální ředitelství pro životní prostředí*. Mezi **obecné cíle** ekologické politiky patří:

- udržování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí,
- ochrana lidského zdraví,
- obezřetné a racionální využívání přírodních zdrojů,

- podpora opatření na mezinárodní úrovni, která mají čelit regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí.⁵⁴

Aktuální a přednostní směry a cíle pro oblast životního prostředí jsou ukotveny v tzv. **akčních plánech** pro životní prostředí. Jedná se o střednědobé programy týkající se ochrany životního prostředí. První akční plán byl přijat v listopadu 1973. Současné cíle pro oblast životního prostředí na poli Evropské unie jsou obsaženy v *Šestém akčním plánu* z roku 2001.

3.1.2 Šestý akční plán „Životní prostředí 2010: Naše budoucnost, naše volba“

V roce 2001 byl přijat Šestý akční plán s názvem „Životní prostředí 2010: Naše budoucnost, naše volba“, který stanovuje priority ekologické politiky až do konce roku 2010. V plánu je kladen důraz na čtyři prioritní oblasti:

- zamezení změny klimatu,
- ochrana evropské přírody a biodiverzity,
- ochrana životního prostředí a zdraví,
- udržitelný rozvoj (využívání přírodních zdrojů a odpadové hospodářství).⁵⁵

Změna klimatu

Jedná se o jeden z největších problémů, kterému nyní lidstvo čelí. Evropská unie usiluje o to, aby byla o snížení emisí skleníkových plynů uzavřena celosvětová dohoda, a sama za sebe na tomto snížení intenzivně pracuje. Vedoucí představitelé EU dospěli v prosinci 2008 k průlomovému rozhodnutí o rozsáhlém balíčku opatření, jimiž se emise sníží. Jedná se o tzv. *Energeticko – klimatický balíček*, který začne platit po vypršení Kjótského protokolu, tedy od roku 2012. Tento balíček počítá s tím, že do roku 2020 se emise skleníkových plynů sníží oproti hodnotám z roku 1990 o 20 %, že se podíl energie z obnovitelných zdrojů na trhu zvýší o 20 % a že se celková spotřeba energie (oproti předpokládaným trendům) sníží o 20 %. S intenzivnějším využíváním energie z obnovitelných zdrojů souvisí také závazek, že 10 % paliv pro dopravu by měla tvořit biopaliva, elektřina a vodík.⁵⁶

⁵⁴ Cihelková, Jakš a kol, 2004.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ http://europa.eu/pol/env/index_cs.htm, 2010.

Biologická rozmanitost

Evropská unie se zavázala zastavit snižování stavů ohrožených druhů a mizení přírodních stanovišť na území EU do roku 2010. V současnosti existují politiky a právní předpisy, které řeší tento problém, avšak úsilí o jejich realizaci bude nutné mnohokrát znásobit. Evropská unie má především zájem o rozšíření sítě *Natura 2000*, která sdružuje oblasti, kde se povinně chrání rostlinné a živočišné druhy i jejich biotop. Síť nyní čítá více než 26 000 přírodních stanovišť v celé EU.

Ochrana životního prostředí a zdraví

Při ochraně životního prostředí a zdraví se jedná zejména o zpříšňování předpisů týkajících se používání chemikálií, které ohrožují čistotu vod i ovzduší. Cílem je dosáhnout takové kvality životního prostředí, aby člověkem vytvořené znečišťující látky nepřinášely významné negativní dopady na lidské zdraví.

Jedním z posledních kroků, které byly učiněny v této oblasti, jsou závazné limity pro emise jemných částic. Tyto mikroskopické částice vypouštěné osobními a nákladními automobily mohou způsobovat respirační nemoci. Dle Energeticko – klimatického balíčku, budou muset státy EU do roku 2020 snížit vystavení jemným částicím v městských oblastech v průměru o 20 % (oproti hodnotám z roku 2010).

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj představuje jednu z dlouhodobých priorit Evropské unie a také jedno z horizontálních témat pro programovací období 2007 - 2013. Na *Göteborském summitu*, který se konal v červnu 2001, představitelé EU schválili zahájení nové *Strategie udržitelného rozvoje* předložené Evropskou komisí. Tato tzv. *Göteborská strategie* je založená na principu zachování vyváženosti ekonomických, sociálních a environmentálních zájmů a zaměřuje se na 6 klíčových oblastí:

- změna klimatu a čistá energie,
- veřejné zdraví,
- management přírodních zdrojů,
- chudoba a sociální vyloučení,
- stárnutí a demografie,

- mobilita, využití území a územní rozvoj.⁵⁷

V roce 2006 došlo k aktualizaci Göteborgské strategie, která zohledňuje potřeby nové rozšířené Evropské unie. Revidovaná strategie stanovuje konkrétní cíle a postupy, jak dosáhnout dlouhodobé závazky vyplývající ze snah o udržitelný rozvoj. Zároveň určuje 7 klíčových oblastí, ve kterých do roku 2010 má být stanovených cílů dosaženo. Jsou to:

- klimatická změna a čistá energie,
- udržitelná doprava,
- udržitelná spotřeba a výroba,
- zachování a management přírodních zdrojů,
- veřejné zdraví,
- sociální vyloučení, demografické změny a migrace,
- chudoba v globálním měřítku a další výzvy vyplývající z udržitelného rozvoje.⁵⁸

3.1.3 Principy ochrany životního prostředí EU

Jak je uvedeno výše, základním právním dokumentem, který definoval principy politiky ochrany životního prostředí je *Jednotný evropský akt* (JEA). I když jednotlivé státy se těmito principy řídily již dříve, teprve tato smlouva výslovně stanovila zásady pro ekologickou politiku ES/EU. Ekologická politika je založena na třech základních principech a to **etickém, obecného dobra a ekonomickém**. **Etický princip** je chápán jako právo na život a na přežití pro všechny druhy. **Princip obecného dobra** je založen na faktu, že ničením životního prostředí člověk ničí sám sebe. Přitom se vychází nejen ze současného stavu a zvlivů na současnou generaci, ale důležitou zásadou je princip nezhoršování životního prostředí i pro budoucí generace. **Ekonomický princip** je založen na myšlence, že ekologické normy jsou podmínkou fungujícího vnitřního trhu. S ohledem na ochranu přírody, která vyžaduje velké investice, se zvyšují výrobní náklady, a tím se může snižovat konkurenceschopnost. Na druhé straně se stále více dostává do popředí význam ekologických výrobků, o něž se v budoucnosti předpokládá rostoucí zájem, a tím se zlepší i konkurenceschopnost.⁵⁹ V JEA jsou zakotveny další principy ekologické politiky a zásady k vytvoření vysoké úrovně ochrany životního prostředí.

⁵⁷ <http://www.southbohemia.eu/?udrzitelny-rozvoj,999>, 2008.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Cihelková, Jakš a kol, 2004.

- **Princip „platí znečišťovatel“** - Ekonomické náklady na odstranění znečištění životního prostředí by neměla hradit celá společnost, ale specifictví původci znečištění.
- **Princip udržitelného rozvoje** - Jedná se o takový rozvoj společnosti, který umožní uspokojit požadavky současnosti, aniž by byla narušena schopnost příštích generací uspokojit své vlastní potřeby. Tento princip se stává obecným principem ochrany životního prostředí ve všech členských státech.
- **Princip vysoké úrovně ochrany** - Při přijímání evropských norem ochrany životního prostředí by se mělo vycházet z tradice „přísnějších“ členských států a nejnovějších technologií a metod ochrany. Princip vysoké úrovně ochrany také slouží k „exportu“ národní legislativy o životním prostředí z náročnějších států EU do ostatních členských států – tím se omezí „nekalá konkurence“ států EU s měkčími nároky na ochranu životního prostředí.
- **Princip prevence** - Je levnější a také účinnější zabránit vzniku poškození životního prostředí, než řešit poškození, až když nastane.
- **Princip ochrany co nejdříve u zdroje znečištění** - Škodě na životním prostředí má být zabráněno co nejdříve původci škody, a ne až na dalších stupních řetězce znečištění.
- **Princip integrované ochrany** - Tento princip je považován za vůbec **nejdůležitější princip politiky ochrany životního prostředí**. V širším smyslu princip integrované ochrany znamená, že se k dopadům na životní prostředí musí přihlížet i při navrhování a provádění ostatních politik ES/EU.
- **Princip subsidiarity** - Dle tohoto principu by EU měla být v oblasti životního prostředí aktivní pouze tehdy, pokud by stejně účinně nemohly zasáhnout i členské státy samostatně. V principu subsidiarity mají členské státy jistou záruku proti nekontrolované expanzi pravomocí ES/EU. V politice životního prostředí je však použití tohoto principu omezeno charakterem problému – problémy životního prostředí jako znečištění ovzduší a mezinárodních řek, migrace zvířat nerespektující státní hranice, a regulace na úrovni ES/EU je proto většinou účinnější.⁶⁰

⁶⁰ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-politika-ochrany-zivotniho/1000521/4271/#pri2>, 2010.

3.1.4 Nástroje ochrany životního prostředí EU

V počátcích formování politiky ochrany životního prostředí byly používány především nástroje **přímé (kvantitativní) regulace** – standardy, limity, normativy. Přímá regulace spočívá ve stanovení standardů přípustného znečišťování životního prostředí. Jednotlivým producentům znečištění jsou stanoveny standardy s tím, že při jejich překročení jsou jim ukládány pokuty, případně jim hrozí zákaz činnosti. Systém standardů přinášel od počátku řadu problémů (monitorování, kontroly, stanovování výše pokut a jejich vymáhání, apod.) a byl předmětem kritiky nejen ze strany producentů znečištění. Soustava nástrojů politiky ochrany životního prostředí v současnosti zahrnuje:

- **nástroje kvantitativní regulace** (standardy) – případně zákazy určitých činností,
- **ekonomické nástroje** (v kombinaci s normativy nejvyššího přípustného znečišťování a pokutami za jejich překročení),
- **tržně založené nástroje** – systémy obchodování s emisními povoleními,
- **zálohově-refundační systémy**,
- **institucionální nástroje** ekologické politiky např. posuzování vlivů záměrů na životní prostředí tzv. EIA (Environmental Impact Assessment),
- **nástroje samoregulačního charakteru** – systémy ekologického managementu,
- **politické nástroje** – mezinárodní nástroje samoregulace (mezinárodní environmentální smlouvy, konvence, protokoly, apod.),
- **legislativní nástroje**,
- **systémy dobrovolných dohod** (založené na vyjednávání účastníků – zainteresovaných stran s podnikatelskou sférou).⁶¹

Standardy stále jsou a nadále také budou základem systému řízení péče o životní prostředí, avšak ve stále větším rozsahu jsou používány souběžně i další, především **ekonomické nástroje** politiky ochrany životního prostředí EU. Úkolem ekonomických nástrojů je ovlivňování chování subjektů v souladu s cíli, vytyčenými danou politikou. Obecně plní ekonomické nástroje tyto funkce:

- **stimulační funkce** – ekonomické nástroje motivují subjekty k omezování negativních účinků jejich aktivit na životní prostředí,

⁶¹ Šimíčková, 2003.

- **funkce optimalizace nákladů** – působí k optimalizaci společenských nákladů na omezování znečištění,
- **fiskální funkce** – zpoplatněním producentů znečištění jsou vytvářeny i finanční zdroje, jež jsou zpravidla využívány na podporu či realizaci opatření péče o životní prostředí.⁶²

3.1.5 Stav životního prostředí v České republice

Stav životního prostředí v ČR se od roku 2006, po období kolísání na přelomu 20. a 21. století, postupně zlepšuje. Pozitivní trend byl v roce 2008 doprovázen výrazným a v rámci 21. století **unikátním snížením zátěží životního prostředí způsobeným poklesem výroby energie**, poklesem produkce některých odvětví zpracovatelského průmyslu a v menší míře rovněž snížením spotřeby energie v dopravě. Je velmi pravděpodobné, že se na tomto vývoji podílelo zpomalení hospodářského růstu a následný ekonomický pokles v průběhu 4. čtvrtletí 2008 v důsledku nastupující globální ekonomické krize.

Mezi **hlavní pozitiva** vývoje životního prostředí ČR v roce 2008 patří:

- energetická náročnost hospodářství meziročně poklesla o 6,4 %,
- výrazný meziroční pokles emisí do ovzduší,
- výroba elektřiny meziročně poklesla o 5,3 %,
- výroba elektřiny v parních elektrárnách meziročně poklesla o 9,7 % a zvýšil se podíl bezemisních zdrojů (jaderná energie a obnovitelné zdroje) na celkové výrobě elektřiny,
- ve spotřebě primárních energetických zdrojů (PEZ) došlo ke snížení spotřeby tuhých paliv o 9,2 %, jejich podíl na celkové spotřebě PEZ byl v roce 2008 celkem 47 %,
- pokračuje restrukturalizace průmyslu ve prospěch energetiky, materiálů i emisně méně náročných výrob,
- meziroční pokles spotřeby energií v dopravě o 1,6 % (poprvé od roku 2000),
- v roční produkci nebezpečných odpadů na obyvatele zaujímá ČR 5. místo s nejnižší produkcí v EU-27,
- veřejné výdaje na ochranu životního prostředí (ŽP) mají rostoucí tendenci.⁶³

⁶² Šimíčková, 2003.

⁶³ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZ1KQN8/\\$FILE/zprava08.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZ1KQN8/$FILE/zprava08.pdf), 2009.

Hlavní negativa vývoje životního prostředí v roce 2008 jsou tyto:

- znečištění ovzduší je koncentrováno do hustě zalidněných oblastí, nejhoršími oblastmi z hlediska znečištění ovzduší zůstává Ostravsko-karvinská oblast (zatížení průmyslem a energetikou) a aglomerace Praha a Brno (zatížení dopravní),
- cílový imisní limit pro přízemní ozon je stále překračován na většině území ČR, v roce 2008 se jednalo o 93,8 % území, na kterém žije 69 % obyvatel,
- Česká republika má dlouhodobě velmi vysoké měrné emise skleníkových plynů, které patří k největším v EU,
- téměř tři čtvrtiny typů přírodních stanovišť významných pro ES/EU jsou v ČR hodnoceny v nepříznivém nebo nedostatečném stavu z hlediska ochrany,
- početnost druhů ptáků zemědělské krajiny klesá, hlavní příčinou je intenzifikace zemědělství a změny ve využívání území (urbanizace, fragmentace krajiny),
- nedaří se snižovat spotřebu průmyslových hnojiv a přípravků na ochranu rostlin,
- domácí materiálová spotřeba narůstá meziročně o cca 1,5 %,
- roste podíl zastavěných ploch (meziročně v roce 2008 o 0,3 %) na úkor ekologicky příznivějších kategorií využití území.⁶⁴

3.2 Rámec strukturální pomoci EU v ČR v letech 2007 – 2013

Jak již bylo zmíněno v druhé kapitole, v období 2007 – 2013 sleduje politika hospodářské a sociální soudržnosti 3 cíle. Cíl *Konvergence* je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a v ČR pod něj spadají **všechny regiony soudržnosti** (NUTS 2) s **výjimkou hlavního města Prahy**. Česká republika má k dispozici v rámci cíle Konvergence částku 25,88 mld. EUR. Cíl *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost* je financován z ERDF a ESF a v České republice pod něj spadá **hlavní město Praha**, finanční alokace pro tento cíl pro Českou republiku je ve výši 419,09 mil. EUR. Cíl *Evropská územní spolupráce* je financován z ERDF a v ČR pod něj spadají **všechny regiony** a ČR může čerpat z částky 389,05 mil. EUR. Kromě finančních prostředků získaných ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, může Česká republika využít iniciativy politiky hospodářské a sociální

⁶⁴ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZ1KQN8/\\$FILE/zprava08.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZ1KQN8/$FILE/zprava08.pdf), 2009.

soudržnosti - JASPERS⁶⁵, JEREMIE⁶⁶, JESSICA⁶⁷ pro programovací období 2007 – 2013.⁶⁸

3.2.1 Programový rámec strukturální pomoci EU v ČR

Mezi základní programové dokumenty strukturální pomoci EU v ČR v letech 2007 – 2013 patří Národní rozvojový plán (NRP), Národní strategický referenční rámec (NSRR) a operační programy (OP).

Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013

Přípravou tohoto strategického dokumentu byl pověřen expertní tým pod vedením *Řídícího a koordinačního výboru* (ŘKV), který představuje nejvyšší formální institut koordinace přípravy České republiky na programovací období 2007 – 2013. Národní rozvojový plán ČR sestává z šesti hlavních kapitol. První kapitola je zaměřena na současnou situaci s důrazem na makroekonomickou analýzu, ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky, stav rozvoje venkovských a městských oblastí a zhodnocení dopadů realizace dosavadních rozvojových programů. Předmětem druhé kapitoly je SWOT analýza, tedy zhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Třetí kapitola se zabývá strategiemi NRP pro období 2007 – 2013 a mj. definuje cíle, strategie a prioritní osy NRP. Tématem předposlední kapitoly je zaměření operačních programů a poslední kapitola poskytuje informace o rozložení finančních zdrojů.

Globálním cílem NRP je přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva. K naplnění globálního cíle slouží čtyři **strategické cíle**:

- konkurenceschopná česká ekonomika,
- otevřená, flexibilní a soudržná společnost,

⁶⁵ Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech

⁶⁶ Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky

⁶⁷ Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí

⁶⁸ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU/Dokumenty/Legislativa/Konecna-alokace-zdroju-fondu-EU-pro-Ceskou-republi>, 2009.

- atraktivní prostředí,
- vyvážený rozvoj území.⁶⁹

Na tyto cíle navazují čtyři prioritní osy, které se dále dělí na jednotlivé priority.

Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013

Struktura tohoto dokumentu vychází přímo z legislativy EU, tzn. obsahuje analýzu, zvolenou národní strategii, seznam programů podpory, včetně rozdělení finančních prostředků. Národní strategický referenční rámec ČR je rozdělen do dvou částí – strategické a operační. **Strategická část** specifikuje zvolenou strategii pro všechny definované cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU, základem **operační části** je seznam operačních programů a rozdělení finančních prostředků mezi tyto programy.

Globálním cílem NSRR je přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.⁷⁰ K naplnění globálního cíle slouží čtyři **strategické cíle**:

- konkurenceschopná česká ekonomika,
- otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- atraktivní prostředí,
- vyvážený rozvoj území.

Na tyto cíle navazují čtyři prioritní osy, které se dále dělí na jednotlivé priority.

NSRR ve svých prioritách reaguje na konkrétní faktory, které negativně ovlivňují dynamiku českého ekonomického a sociálního prostředí. Patří mezi ně:

- špatná vymahatelnost práva a nedostatečně rozvinuté institucionální struktury podporující moderní podnikání v globálním kontextu,

⁶⁹ Marek, Kantor, 2009.

⁷⁰ <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>, 2007.

- nedostatečný soulad mezi potřebami zaměstnavatelů a kvalifikací pracovní síly i nabídkou vzdělávacích institucí,
- nedostatečně rozvinuté inovační procesy ovlivňující konkurenceschopnost podniků,
- málo efektivní veřejná správa,
- regionální rozdíly a postupné zhoršování rozvojového potenciálu některých regionů,
- nedostatečné vybavení dopravními a dalšími infrastrukturními sítěmi.⁷¹

Operační programy ČR 2007 – 2013

Vláda České republiky přijala na základě Národního rozvojového plánu ČR a Národního strategického referenčního rámce ČR **24 operačních programů**. Obrázek 3.1 ilustruje rozdělení operačních programů ČR dle jednotlivých cílů politiky HSS EU.

Cíl *Konvergence* je v ČR realizován prostřednictvím osmi **tematických operačních programů** (TOP) a sedmi **regionálních operačních programů** (ROP). Daných osm TOP má na současné programovací období vymezenou alokaci ve výši 21,3 mld. EUR, což představuje přibližně 80 % celkové alokace strukturální pomoci EU v ČR. Největší objem finančních prostředků je přidělen pro OP Doprava (5,77 mld. EUR), dále **OP Životní prostředí (4,92 mld. EUR)** a OP Podnikání a inovace (3,04 mld. EUR). Nejméně je potom alokováno do OP Technická pomoc (0,29 mld. EUR), který je určen k podpoře jednotného přístupu na národní úrovni pro zajištění efektivního řízení kontroly, sledování a vyhodnocování realizace NSRR. Mezi tzv. *víceúčelové operační programy* pak řadíme OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program (IOP) a OP Technická pomoc. Jedná se o takové operační programy, které mohou být financovány jak z prostředků cíle Konvergence, tak z prostředků cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Kromě již zmíněných tematických operačních programů jsou v cíli Konvergence realizovány také regionální operační programy. Celková částka přidělená pro sedm ROPů činí 4,66 mld. EUR tj. 17,45 % celkové alokace pro ČR. ROPy jsou nazvány podle jednotlivých regionů soudržnosti (NUTS 2).⁷²

V cíli *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost* byly vytvořeny dva operační programy pro Prahu: OP Praha Adaptibilita (OP PA) a OP Praha Konkurenceschopnost

⁷¹ Marek, Kantor, 2009.

⁷² Melecký, Matisová, 2010.

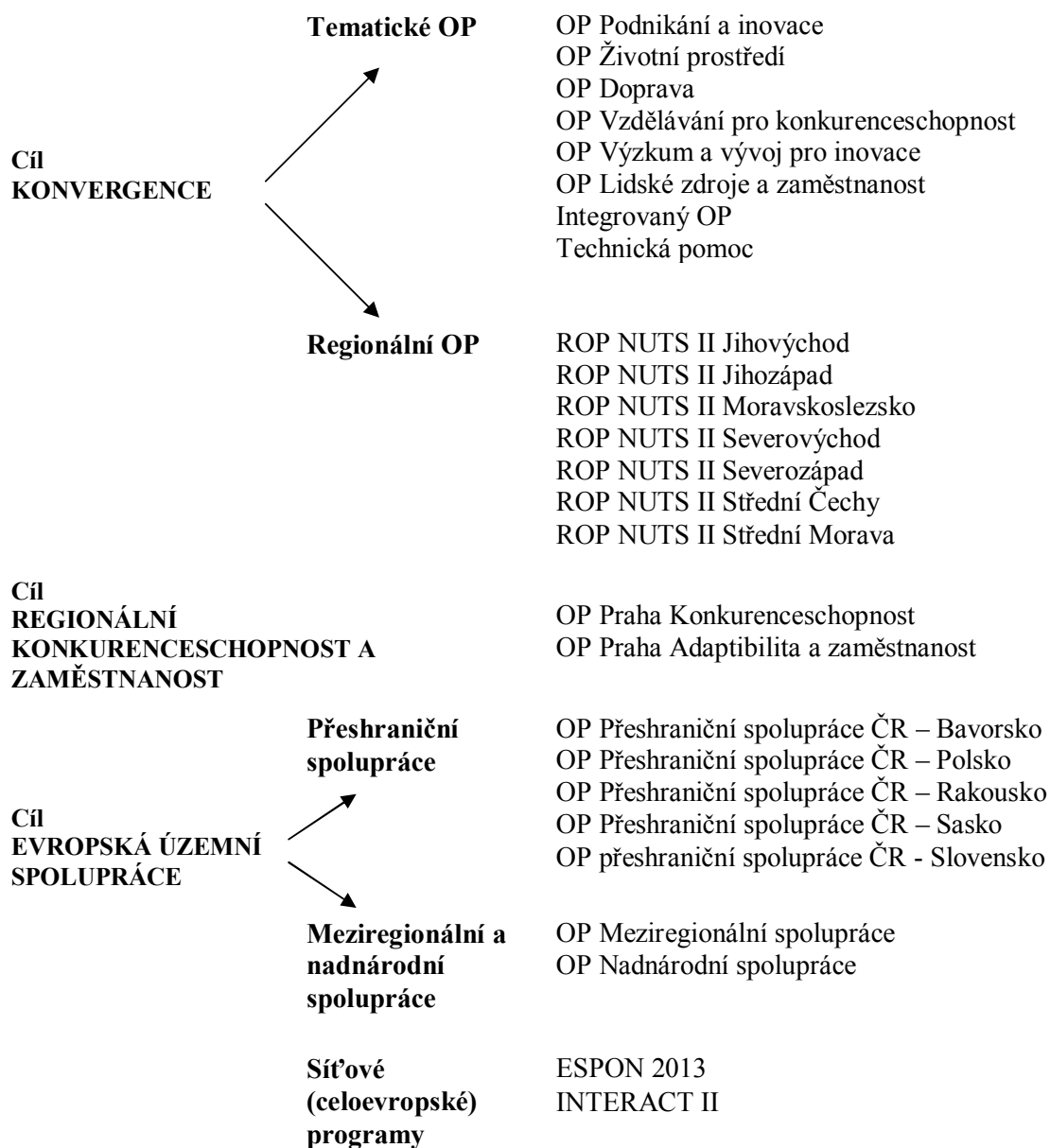
(OP PK). Řídícím orgánem pro oba programy je Regionální rada regionu soudržnosti Praha. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v ČR přibližně 419 mil. EUR.

V cíli *Evropská územní spolupráce* může ČR čerpat prostředky na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální formu spolupráce mezi regiony. Konkrétně pro ČR existuje OP pro přeshraniční spolupráci s Polskem, Saskem, Bavorskem, Rakouskem a Slovenskem. Meziregionální spolupráce je společná pro všechny členské státy EU a také Norsko a Švýcarsko. V rámci tohoto cíle existují také dva síťové (celoevropské) programy ESPON 2013 a INTERACT II a oba jsou určeny pro všechny členské státy EU. Program ESPON 2013⁷³ je zaměřen na průběžné získávání a aktualizování informací o územním rozvoji a to takovým způsobem, aby mohla být formulována doporučení založená na znalostech a vztahující se k rozhodnutím, jež jsou přijímána na politické úrovni. INTERACT II je program pro výměnu zkušeností s přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spoluprací. Posledním operačním programem je Nadnárodní spolupráce, který se dělí do několika zón, kdy ČR patří do zóny *Střední Evropa* a tento OP tak sdílíme s Rakouskem, Polskem, částí Německa, Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, částí Itálie a z nečlenských zemí s částí Ukrajiny.⁷⁴ V následujícím obrázku je znázorněn přehled operačních programů ČR v období 2007 – 2013.

⁷³ Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj

⁷⁴ Melecký, Matisová, 2010.

Obr. 3.1: Přehled operačních programů ČR na léta 2007 – 2013 dle cílů

Zdroj: vlastní tvorba

3.2.2 Finanční rámec strukturální pomoci EU v ČR

Finanční podpora, kterou může ČR čerpat v letech 2007 – 2013 ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, dosahuje výše **26,7 mld. EUR**.

V příloze č. 7 je zobrazena finanční alokace pro jednotlivé operační programy v programovacím období 2007 – 2013.

3.3 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí (OPŽP) je zaměřen na **zlepšování kvality životního prostředí**. Rozpracovává prioritu *Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí* prioritní osy *Životní prostředí a dostupnost* Národního rozvojového plánu pro období 2007 – 2013 a prioritu *Životní prostředí a dostupnost dopravy* Národního strategického referenčního rámce ČR 2007 – 2013.

3.3.1 Základní charakteristika programu

Operační program životní prostředí nabízí České republice v letech 2007 – 2013 z evropských fondů (konkrétně Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudržnosti) přes **4,9 mld. EUR**. Co do výše objemu finančních prostředků se jedná o druhý největší operační program České republiky. V příloze č. 8 je znázorněn podíl prioritních os a oblastí podpory OP Životní prostředí na celkové alokaci programu. OPŽP spadá mezi sektorové (tematické) operační programy v cíli Konvergence. Řídícím orgánem je *Ministerstvo životního prostředí ČR*, zprostředkujícím orgánem je Státní fond životního prostředí. OP Životní prostředí svým zaměřením navazuje na OP Infrastruktura, který byl realizován v programovacím období 2004 – 2006.

3.3.2 Příprava a vznik programu

OP Životní prostředí byl vypracován Ministerstvem životního prostředí ČR na základě usnesení vlády ČR č. 175 ze dne 22. února 2006 k návrhu Národního rozvojového plánu České republiky pro léta 2007 – 2013. Na přípravě operačního programu se podílela řada odborníků. V rámci přípravy OPŽP se uskutečnilo celkem 5 pracovních seminářů, kterých se zúčastnili zejména zpracovatelé jednotlivých částí operačního programu z Ministerstva životního prostředí ČR a Státního fondu životního prostředí. Tři seminářů se zúčastnili i zpracovatelé hodnocení ex-ante a strategického posuzování vlivů na životní prostředí (SEA). Během května a října 2006 byla uskutečněna dvě mezíresortní připomínková řízení k návrhu OPŽP. Návrh Operačního programu Životní prostředí byl schválen *Usnesením vlády ČR č. 1302 ze dne 15. 11. 2006 k postupu přípravy operačních programů pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v letech 2007 – 2013*.⁷⁵

⁷⁵ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

3.3.3 Strategie programu

Globálním cílem OP Životní prostředí je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice. Důsledkem investiční atraktivity je zvyšování nejen zaměstnanosti, ale zejména konkurenceschopného udržitelného hospodářského růstu v regionech.

K naplňování globálního cíle jsou stanoveny **specifické cíle**, které jsou rozvíjeny v rámci jednotlivých prioritních os (PO), tj.:

- PO 1 Zlepšování kvality vod, kvality ovzduší,
- PO 2 Udržitelné využívání energetických zdrojů,
- PO 3 Kvalitnější nakládání s odpady,
- PO 4 Omezování průmyslového znečištění a rizik,
- PO 5 Odstraňování starých ekologických zátěží,
- PO 6 Ochrana přírody a krajiny,
- PO 7 Zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách ochrany životního prostředí,
- PO 8 Technická pomoc.⁷⁶

3.3.4 Horizontální témata

Mezi horizontální témata patří **rovné příležitosti a udržitelný rozvoj**.

Operační program Životní prostředí **není přímo svým charakterem zacílen na problematiku rovných příležitostí**, nicméně i zde je toto průřezové téma bráno v úvahu a během realizace programu nedojde k diskriminaci na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. **Na životní prostředí, jako hlavní téma udržitelného rozvoje, je OPŽP zaměřen přímo.** Jedná se především o snižování energetické náročnosti, zavádění nových a současně environmentálně šetrných technologií a podporu environmentálního vzdělávání, poradenství a osvěty.

⁷⁶ Tamtéž.

3.3.5 Prioritní osy programu

OP Životní prostředí je rozdělen na **8 prioritních os**, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. **oblastí podpor**.

PO 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Zásobování obyvatelstva pitnou vodou splňující jakostní ukazatele je prioritním úkolem. Aby tato potřeba byla v odpovídajícím rozsahu naplněna, je nutno provést rozšíření vodovodních sítí a u řady stávajících sítí a vodovodních přívaděčů provést jejich rekonstrukci. Stejně tak je nezbytné provést rekonstrukci technologií řady úpraven vod včetně těch největších. Je třeba napojit menší obce bez vodovodu pro veřejnou potřebu na stávající sítě a rozvody pitné vody.

Globálním cílem prioritní osy 1 je zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo a snižování rizika povodní.

Specifické cíle prioritní osy 1 jsou následující:

- významné snížení množství vypouštěného znečištění do povrchových vod,
- zabezpečení dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství,
- snižování rizika povodní.⁷⁷

V rámci prioritní osy 1 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 1.1 – Snížení znečištění vod,
- oblast podpory 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody,
- oblast podpory 1.3 – Omezování rizika povodní.

Podpora v rámci prioritní osy 1 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Fondu soudržnosti** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty.⁷⁸

Finanční alokaci v rámci prioritní osy 1 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

⁷⁷ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

⁷⁸ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009.

Tab. 3.1: Finanční alokace v rámci prioritní osy 1

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
1.1	Snížení znečištění vod	FS	1 487,726
1.2	Zlepšení jakosti pitné vody	FS	250,661
1.3	Omezování rizika povodní	FS	250,165
PO 1 celkem	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	FS	1 988,552

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 1 je realizována na celém území ČR.

PO 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Trendem po roce 2000 je, že emise hlavních znečišťujících látek zůstávají na stejné úrovni, nebo pozvolně narůstají. Příčinou je vyčerpání potenciálu pro použití koncových zařízení na snižování emisí do ovzduší společně s nastartováním hospodářského růstu a rozvojem automobilové dopravy.

Globálním cílem prioritní osy 2 pro období 2007 – 2013 je zlepšení nebo udržení kvality ovzduší a omezení emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití inovativních environmentálně šetrných způsobů výroby energie včetně obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor.

Specifické cíle prioritní osy 2 jsou následující:

- snížit vystavení obyvatel nadlimitními koncentracemi PM₁₀ a koncentracemi PM_{2,5}⁷⁹,
- snížit celkové vystavení obyvatel nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek,
- omezit okyselení ekosystémů a vegetace,
- omezit emise primárních částic prekurzorů troposférického ozonu a sekundárních částic.

⁷⁹ PM₁₀ a PM_{2,5} představují prachové částice. Nadměrné působení prachových částic může poškozovat dýchací ústrojí. Na povrch prachových částic se váže řada nebezpečných látek. Jedná se například o těžké kovy a organické látky, které se pak snadněji dostávají právě do dýchacího ústrojí.

V rámci prioritní osy 2 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší,
- oblast podpory 2.2 – Omezování emisí.

Podpora v rámci prioritní osy 2 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Fondů soudržnosti** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty. Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny na úrovni 0,5 mil. Kč. Finanční alokaci v rámci prioritní osy 2 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

Tab. 3.2: **Finanční alokace v rámci prioritní osy 2**

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
2.1	Zlepšování kvality ovzduší	FS	348,432
2.2	Omezování emisí	FS	285,714
PO 2 celkem	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	FS	634,146

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 2 je realizována na celém území České republiky.

PO 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Udržitelné využívání zdrojů energie a realizace úspor energie přispívá k šetrnému využívání přírodních zdrojů, k diverzifikaci nabídky energie a ke snižování energetické náročnosti a tím k udržitelnému rozvoji. Ve svém důsledku pomáhá ke snižování zátěže životního prostředí, neboť vyšším využíváním obnovitelných zdrojů energie (OZE) a realizací úspor energie lze nahradit spalování fosilních paliv se všemi negativními vlivy.⁸⁰

Globálním cílem prioritní osy 3 pro období 2007 – 2013 je udržitelné využívání zdrojů energie, zejména obnovitelných zdrojů energie, a prosazování úspor energie. Dlouhodobým cílem je zvýšení využití OZE při výrobě elektřiny a zejména tepla a vyšší využití odpadního tepla.

⁸⁰ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

Specifické cíle prioritní osy 3 jsou následující:

- zvýšení kapacity pro výrobu tepla a elektřiny z OZE,
- zvýšení využití odpadního tepla a úspor energie,
- snížení spotřeby energie na vytápění,
- náhrada spalování fosilních paliv a snížení znečištění životního prostředí.

V rámci prioritní osy 3 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny,
- oblast podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla.

Podpora v rámci oblastí podpory 3.1 a 3.2 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Fondů soudržnosti** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty. V oblasti podpory 3.2 může žadatel v jedné výzvě podat maximálně tři žádosti o podporu, přičemž celková výše požadované dotace stanovená ze součtu způsobilých veřejných výdajů všech tří projektů může být maximálně 200 mil. Kč. Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny na úrovni 0,3 mil. Kč. Finanční alokaci v rámci prioritní osy 3 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

Tab. 3.3: **Finanční alokace v rámci prioritní osy 3**

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
3.1	Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	FS	251,138
3.2	Realizace úspor energie a využití odpadního tepla	FS	421,833
PO 3 celkem	Udržitelné využívání zdrojů energie	FS	672,971

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 3 je realizována na celém území ČR. Jednotlivá žádost může obsahovat opatření realizovaná pouze na území jednoho okresu.

PO 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Specificky problémovými oblastmi jsou nebezpečné odpady, biologicky rozložitelné odpady, výrobky zpětného odběru, do jisté míry i komunální odpady, apod. Stále se účinně neprosazuje prevence vzniku odpadů, převažuje odstraňování odpadů, zejména skládkování, nad využíváním a recyklací odpadů. Zvláštní důraz je kladen na odstranění nebezpečných látek (starých ekologických zátěží) z kontaminovaných míst na základě výsledků průzkumných prací a analýzy rizik.⁸¹

Globálním cílem prioritní osy 4 pro období 2007 – 2013 je zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů a odstraňování starých ekologických zátěží.

Specifické cíle prioritní 4 jsou následující:

- snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu,
- maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů,
- minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady,
- odstraňování závažných starých ekologických zátěží.⁸²

V rámci prioritní osy 4 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady,
- oblast podpory 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží.

Podpora v rámci prioritní osy 4 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Fondu soudržnosti** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty. Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny na úrovni 0,5 mil. Kč.⁸³

Finanční alokaci v rámci prioritní osy 4 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

⁸¹ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

⁸² Tamtéž.

⁸³ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009.

Tab. 3.4: Finanční alokace v rámci prioritní osy 4

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
4.1	Zkvalitnění nakládání s odpady	FS	520,258
4.2	Odstraňování starých ekologických zátěží	FS	256,247
PO 4 celkem	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	FS	776,505

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 4 je realizována na celém území ČR.

PO 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik

Doposud uplatňované strategie pro snížení zatížení životního prostředí průmyslovou výrobou (např. koncové technologie, recyklace, regenerace) ustupují do pozadí. Důraz je kladen na integrovanou prevenci, která znamená přechod od koncových technologií k nejlepším dostupným technikám a ochraně životního prostředí jako celku.

Globálním cílem prioritní osy 5 pro období 2007 – 2013 je omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.

Specifické cíle prioritní osy 5 jsou následující:

- rozvoj a inovace technologií přispívajících ke snižování průmyslového znečištění,
- rozvoj informačních systémů o znečišťování životního prostředí.⁸⁴

V rámci prioritní osy 5 je realizována následující **oblast podpory**:

- oblast podpory 5.1 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.

Podpora v rámci prioritní osy 5 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Evropského fondu regionálního rozvoje** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty. Minimální způsobilé výdaje na projekt jsou stanoveny na úrovni 0,5 mil. Kč.

Finanční alokaci v rámci prioritní osy 5 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje tabulka 3.5.

⁸⁴ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

Tab. 3.5: Finanční alokace v rámci prioritní osy 5

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
5.1	Omezování průmyslového znečištění	ERDF	60,606
PO 5 celkem	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	ERDF	60,606

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 5 je realizována ve všech regionech cíle Konvergence, tj. na celém území ČR kromě území hlavního města Prahy.

PO 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Základním problémem ochrany přírody a krajiny zůstává pokles biodiverzity na úrovni druhů, ekosystémů a genů a snížená ekologická stabilita krajiny. V ČR je podle aktuálních **Červených seznamů** v současné době ohroženo přibližně 34 % druhů savců, 52 % druhů u nás hnízdících ptáků, 50 % druhů plazů, 43 % druhů obojživelníků, 43 % druhů ryb, 60 % druhů vyšších rostlin a 43 % mechorostů.⁸⁵

Globálním cílem prioritní osy 6 pro období 2007 – 2013 je zastavení poklesu biodiverzity a zvýšení ekologické stability krajiny.

Specifické cíle prioritní osy 6 jsou následující:

- implementace soustavy Natura 2000,
- obnova a ochrana přírodních a přírodně blízkých biotopů a ohrožených rostlinných a živočišných druhů,
- obnova ekologické stability krajiny,
- optimalizace vodního režimu krajiny,
- regenerace urbanizované krajiny,
- prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně podzemních vod.

V rámci prioritní osy 6 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000,
- oblast podpory 6.2 – Podpora biodiverzity,

⁸⁵ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

- oblast podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur,
- oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny,
- oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny,
- oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod.⁸⁶

Podpora v rámci prioritní osy 6 je poskytována formou **dotace** z prostředků **Evropského fondu regionálního rozvoje** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů předkládaných veřejnými subjekty a s maximální hranicí do 95 % celkových způsobilých veřejných výdajů u projektů v rámci oblasti podpory 6.1, opatření přípravy a realizace prvků územních systémů ekologické stability v rámci oblasti podpory 6.3 a opatření revitalizace vodních toků, říčních ramen, tvorba a obnova mokřadů a tůň v rámci oblasti podpory 6.4. Finanční alokaci v rámci prioritní osy 6 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

Tab. 3.6: **Finanční alokace v rámci prioritní osy 6**

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
6.1	Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	ERDF	29,971
6.2	Podpora biodiverzity	ERDF	113,891
6.3	Obnova krajinných struktur	ERDF	77,925
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	ERDF	224,784
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	ERDF	86,916
6.6	Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	ERDF	65,937
PO 6 celkem	Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	599,424

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 6 je realizována ve všech regionech cíle Konvergence, tj. na celém území ČR kromě území hlavního města Prahy.

⁸⁶ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009.

PO 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Hlavním problémem environmentálního vzdělávání, poradenství a osvěty je přetrvávající nedostatečné povědomí a vzdělání důležitých cílových skupin – podnikové sféry, veřejné správy a pracovníků školství – k problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje v ČR, ale i přetrvávající nízké environmentální povědomí veřejnosti obecně.

Globálním cílem prioritní osy 7 pro období 2007 – 2013 je vybudování plošné a dostupné sítě center environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, informačních center a environmentálních poraden.

Specifický cíl prioritní osy 7 je následující:

- zabezpečení kvalitní infrastruktury (materiálně-technického zázemí) pro realizaci programů environmentálního vzdělávání, pro environmentální poradenství a pro poskytování environmentálních informací a zabezpečení nabídky kvalitních odborných materiálů pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu a plošná realizace environmentálního poradenství v ČR.⁸⁷

V rámci prioritní osy 7 je realizována následující **oblast podpory**:

- oblast podpory 7.1 – rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací.

Na základě čl. 34, odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, může být u prioritní osy 7 použito **křížové financování**. ERDF a ESF mohou doplňkovým způsobem a v rámci 9 % limitu na každou prioritní osu financovat opatření spadající do oblasti podpory druhého z těchto fondů, pokud jsou tato opatření nezbytná pro uspokojivé provádění operace a přímo s ní souvisí. Křížové financování je možné využít pro projekty týkající se nákupu, rekonstrukce, výstavby center a poraden a projektů na technické vybavení center a poraden investičního charakteru.⁸⁸

Finanční alokaci v rámci prioritní osy 7 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje následující tabulka.

⁸⁷ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

⁸⁸ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009.

Tab. 3.7: **Finanční alokace v rámci prioritní osy 7**

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
7.1	Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací.	ERDF	42,453
PO 7 celkem	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	ERDF	42,453

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 7 je realizována ve všech regionech cíle Konvergence, tj. na celém území ČR kromě území hlavního města Prahy.

PO 8 – Technická pomoc financovaná z Fondu soudržnosti

Technická pomoc je pomocným nástrojem, který slouží k podpoře a usnadnění implementace ostatních prioritních os OPŽP. Zahrnuje veškeré podpůrné aktivity s cílem podpořit účinnost prováděné pomoci, zvýšit kvalitu prováděných opatření a zvýšit efektivitu využití finančních prostředků.⁸⁹

Globálním cílem prioritní osy 8 pro období 2007 – 2013 je zajistit řádnou implementaci Operačního programu Životní prostředí.

Specifické cíle prioritní osy 8 jsou následující:

- podpora aktivit pro přípravu, implementaci, monitorování a kontrolu programu,
- podpora hodnocení, studií, informovanosti a publicitu programu,
- podpora budování absorpční kapacity, tj. podpora vzniku a dopracování dostatečného množství kvalitních projektů a posilování administrativní kapacity řídicího orgánu a zprostředkujícího subjektu.

V rámci prioritní osy 8 jsou realizovány následující **oblasti podpory**:

- oblast podpory 8.1 – technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OPŽP,
- oblast podpory 8.2 – ostatní výdaje technické pomoci OPŽP.

⁸⁹ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

Podpora v rámci prioritní osy 8 je poskytována formou dotace z prostředků **Fondů soudržnosti** s maximální hranicí do 85 % celkových způsobilých výdajů.

Finanční alokaci v rámci prioritní osy 8 do jednotlivých oblastí podpory znázorňuje tabulka 3.8.

Tab. 3.8: **Finanční alokace v rámci prioritní osy 8**

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
8.1	Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OPŽP	FS	94,518
8.2	Ostatní výdaje technické pomoci OPŽP	FS	48,691
PO 8 celkem	Technická pomoc financovaná z FS	FS	143,209

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009; vlastní zpracování

Podpora z OPŽP poskytovaná v rámci prioritní osy 8 je realizována na celém území ČR.

3.3.6 Implementace OPŽP

Řídícím orgánem OP Životní prostředí je *Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP)*, které odpovídá za provádění programu. Řídící orgán je odpovědný za účinnost, správnost řízení a provádění OP a především za následující úkoly:

- zajištění, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií pro OP,
- ověřování dodání spolufinancovaných produktů, služeb a skutečně vynaložených výdajů na operace vykázané příjemci,
- zajištění systému pro záznam a uchovávání účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci v rámci OP a shromažďování údajů o provádění nezbytných pro finanční řízení, monitorování, ověřování, audit a evaluaci,
- příprava a projednání OP a jeho předložení Evropské komisi (EK); zabezpečení souladu cílů a prioritních os OP s ostatními operačními programy, Národním rozvojovým plánem ČR, Národním strategickým referenčním rámcem a Strategickými obecnými zásadami Společenství, zajištění vypracování ex-ante posouzení programu a posouzení jeho vlivu na životní prostředí,
- zajištění metodické podpory včetně přípravy implementačních dokumentů, prováděcích manuálů a pokynů detailněji specifikujících opatření a operace v rámci programu,

- zavedení ukazatelů monitorování a hodnocení; předávání těchto údajů v dohodnutém elektronickém formátu Monitorovacímu výboru, Platebnímu a certifikačnímu orgánu (ministerstvo financí) a Evropské komisi, a to pro každou operaci,
- vypracování výroční a závěrečné zprávy o provádění OP a předložení EK, apod.⁹⁰

Poradním orgánem Řídícího orgánu je **Řídící výbor**, který vykonává především následující činnosti:

- zajišťuje koordinaci OPŽP,
- doporučuje výběr projektů a akcí podporovaných z ERDF a FS na základě výběrových kritérií schválených Monitorovacím výborem.

Zprostředkujícím subjektem v rámci implementace jednotlivých prioritních os OPŽP je *Státní fond životního prostředí ČR*, který zajišťuje zejména následující úkoly:

- spolupráce na tvorbě strategických dokumentů,
- přijímání žádostí o podporu a organizování výzev k předkládání projektů,
- posouzení úplnosti, věcné správnosti a formálních náležitostí předkládaných projektů,
- vyhodnocení žádostí z technického a ekonomického hlediska,
- hodnocení ekonomické způsobilosti žadatele,
- monitorování plnění pravidel pro zadávání veřejných zakázek,
- příprava podkladů pro výroční a závěrečnou zprávu OPŽP,
- přezkoumání předložených žádostí o proplacení uskutečněných výdajů příjemci podpory,
- spolupráce při zajišťování publicity a zajištění informačního servisu pro žadatele, apod.

Důležitou funkci v implementační struktuře plní **krajské pracovní skupiny**, které přispívají významným způsobem k implementaci programu vzhledem k jejich detailní

⁹⁰ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

znalosti priorit a potřeb na regionální úrovni. Tyto skupiny primárně plní úlohu při přípravě tzv. **velkých projektů**⁹¹ v rámci OPŽP.

3.3.7 Finanční řízení OPŽP

Výkonem funkce **Platebního a certifikačního orgánu** (PCO) pro strukturální fondy a Fond soudržnosti byl pověřen *Národní fond Ministerstva financí*. Mezi základní činnosti, které provádí PCO patří:

- správa prostředků poskytnutých ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na účtech zřízených u České národní banky (ČNB),
- vypracovává a předkládá žádosti o průběžné platby a závěrečné platby Evropské komisi pro všechny programy na základě výkazů výdajů předložených řídicími orgány,
- příjem plateb z Evropské komise,
- vede systém finančního výkaznictví pro prostředky PCO,
- vytváří a aktualizuje metodické pokyny pro provádění certifikace výdajů strukturálních fondů a Fondu soudržnosti,
- vrací neoprávněně vyplacené výdaje včetně úroků z nich Evropské komisi,
- vrací nevyužité prostředky Evropské komisi,
- vyhodnocuje čerpání alokací strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, resp. sleduje plnění pravidla n+2 (n+3), apod.⁹²

Finanční útvar je útvar provádějící platby příjemcům z prostředků státního rozpočtu, které mají být kryty prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a prostředky státního rozpočtu určenými na národní spolufinancování.

Pro všechny operační programy schválené pro čerpání finančních prostředků z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti v programovém období 2007 – 2013 je **auditním orgánem** *Národní fond Ministerstva financí*. Auditní orgán provádí zejména následující činnosti:

- zajišťuje audit připravenosti řídicího a kontrolního systému programu,

⁹¹ Jedná se o projekty, jejichž celkové náklady přesahují částku **25 mil. EUR** (50 mil. EUR, pokud jde o „energetické“ projekty financované z Evropského fondu regionálního rozvoje). V příloze č. 9 je znázorněn indikativní seznam velkých projektů dle jednotlivých prioritních os.

⁹² http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

- předkládá každoročně komisi konsolidovaný plán auditů prostředků poskytovaných z fondů EU,
- kontroluje čtvrtletně plnění konsolidovaného plánu auditů a informuje o tomto plnění platební a certifikačním orgán,
- dohlíží na kvalitu auditů ve veřejné správě prováděných pověřenými subjekty auditního orgánu,
- zpracovává každoročně zprávu o výsledcích finančních kontrol za operační program pro vládu ČR,
- zajišťuje, že platební a certifikačním orgán obdrží pro účely certifikace výsledky všech provedených auditů OPŽP,
- zajišťuje, aby při auditorské činnosti byly zohledněny mezinárodně uznávané auditorské standardy, apod.⁹³

Dalším orgánem, který se zřizuje, je **Monitorovací výbor (MV)**, jehož cílem je zajistit účinnost a kvalitu poskytované pomoci. Povinností Monitorovacího výboru je zajistit dohled nad realizací OPŽP, zejména nad zajištěním souladu s předpisy ES a legislativou ČR a dosažením cílů programu při efektivním využití veřejných prostředků. Členy Monitorovacího výboru jsou zástupci MŽP a SFŽP, zástupci dalších ministerstev (např. Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí, Ministerstva dopravy, Ministerstva zemědělství), dále delegovaný zástupce regionů, zástupce nevládních organizací, případně další. Členy výboru jmenuje na základě návrhů příslušných institucí ministr životního prostředí při uplatnění principu partnerství. Jednání MV se mohou zúčastnit i zástupci Evropské komise a zástupce EIB a Evropského investičního fondu (EIF).

3.3.8 Realizace a postup čerpání OPŽP v programovém období 2007 – 2013

Hlavní a klíčovým nástrojem **finančního monitoringu** jsou pravidelné **měsíční monitorovací zprávy o průběhu čerpání SF, FS a národních zdrojů**. Výběry dat pro měsíční sestavy jsou nastaveny takovým způsobem, aby pokrývaly celý cyklus čerpání, tj. hlavní **kategorie toků čerpání** – vyhlášené výzvy, podané žádosti o podporu, vyřazené projekty, projekty ve schvalovacím procesu či projekty schválené, předložené žádosti o platbu až po proplacené prostředky příjemcům a certifikace uskutečněných výdajů. V rámci plnění pravidla N+3/N+2 pak patří mezi sledované ukazatele objemy podaných

⁹³ http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf, 2007.

projektových žádostí, schválených projektů, proplacených prostředků příjemců a certifikované prostředky.⁹⁴

K **3. březnu 2010** bylo řídicím orgánům 17 operačních programů prvního a druhého cíle politiky HSS předloženo celkem **33 782 žádostí o podporu** v celkové výši **806,5 mld. Kč**. Národní výbor pro koordinaci v sekci Ministerstva pro místní rozvoj poprvé v současném programovacím období 2007 – 2013 eviduje stav, kdy **předložené žádosti ve výši 806,5 mld. Kč přesahují celkovou disponibilní alokaci ve výši 801,7 mld. Kč**. Tento stav vypovídá o vysoké absorpční kapacitě strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. V příloze č. 10 je nastíněn bližší pohled na analýzu dosavadního pokroku v čerpání finančních prostředků SF, FS a národních zdrojů financování dle jednotlivých OP a ROP. Tato souhrnná tabulka odráží úroveň celkové realizace NSRR v ČR.⁹⁵

Od počátku realizace OP Životní prostředí bylo k **3. březnu 2010** zaregistrováno **8 407 žádostí** o finančním požadavku cca **155,3 mld. Kč**. Z předložených žádostí byl u 1 360 projektů podepsána Smlouva o poskytnutí dotace s výší nasmlouvaných finančních prostředků cca 10,1 mld. Kč. Řídicím výborem bylo doposud vybráno k financování 3 433 projektů o finančním požadavku 52,2 mld. Kč. **Objem proplacených finančních prostředků** celkově dosahuje cca **7,1 mld. Kč**, to představuje **4,7 %** alokace na období 2007 – 2013. K 3. březnu 2010 bylo v rámci OPŽP certifikováno cca 2,4 mld. Kč, to činí 1,6 % z alokace na celé programovací období.⁹⁶ V příloze č. 11 jsou zobrazeny údaje o stavu čerpání finančních prostředků OP Životní prostředí (EU a národní zdroje).

Od počátku současného programovacího období bylo podáno 12 žádostí na **velké projekty**. Z tohoto počtu bylo pět velkých projektů o objemu celkových veřejných prostředků 3,4 mld. Kč zasláno ke schválení do EK. V průběhu února 2010 schválila Evropská komise třetí velký projekt předložený v 1. prioritní ose „*Chebsko – Environmentální opatření*“ s celkovými veřejnými zdroji ve výši 542 mil. Kč. Další dva velké projekty byly na evropské úrovni schváleny již dříve. Jedná se o velký vodohospodářský projekt „*Ochrana vod povodí řeky Dyje – II. etapa*“. Náklady projektu pokryté z veřejných zdrojů (evropských a národních) se pohybují kolem 1,2 mld. Kč,

⁹⁴ Melecký, Matisová, 2010.

⁹⁵ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010, 2010>.

⁹⁶ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010, 2010>, s. 15.

podpora z prostředků Fondu soudržnosti byla schválena ve výši cca 1 mld. Kč. Druhým velkým projektem schváleným ze strany Evropské komise je projekt „*Zlepšení kvality vod v řekách Jihlava a Svratka nad nádrží Nové Mlýny*“. Celkové veřejné výdaje projektu činí 523 mil. Kč, příspěvek z Fondu soudržnosti činí 444 mil. Kč.⁹⁷

⁹⁷ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010>, 2010, s. 16.

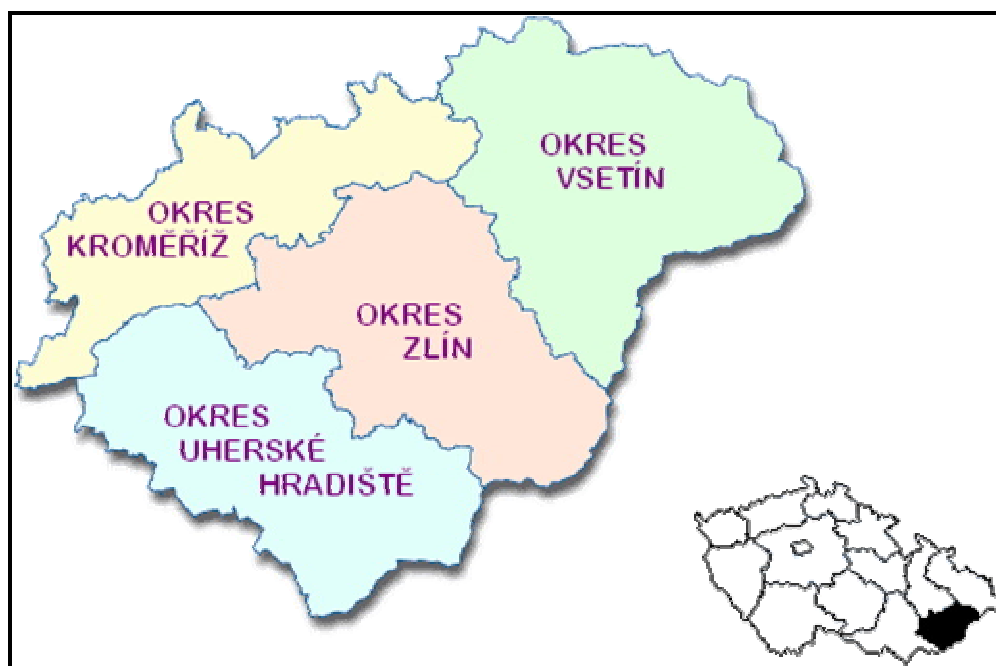
4 Využití strukturální pomoci EU ve Zlínském kraji na příkladu vybraného projektu

4.1 Socioekonomická analýza Zlínského kraje

4.1.1 Obecná charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj byl ustanoven 1. ledna 2000 na základě *Ústavního zákona č. 347/1997 ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*. Vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které patřily k Jihomoravskému kraji, a okresu Vsetín, který spadl do Severomoravského kraje. Zlínský kraj tvoří společně s Olomouckým krajem **region soudržnosti NUTS 2 Střední Morava**. Následující obrázek zobrazuje rozdělení okresů Zlínského kraje.

Obr. 4.1: Rozdělení okresů Zlínského kraje

Zdroj: <http://www.zlinskykraj.net/cleneni.php>, 2010

Zlínský kraj se nachází na východě České republiky, kde jeho východní okraj tvoří hranici se Slovenskem. Na jihozápadě sousedí s krajem Jihomoravským, na severozápadě s krajem

Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským. Svou rozlohou **3 964 km²** je čtvrtým nejmenším krajem v České republice.

4.1.2 Demografická charakteristika

Celkový počet obyvatel ve Zlínském kraji k 31. 12. 2009 byl **591 042 obyvatel**.⁹⁸ V následující tabulce je zobrazen demografický vývoj dle věku v letech 2002 – 2008.

Tab. 4.1: Počet obyvatel dle věku v letech 2002 - 2008 ve Zlínském kraji

Věková hranice	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0-14 let	93 608	90 844	88 576	86 595	84 493	83 323	82 609
15-64 let	416 765	417 441	417 433	417 475	417 721	418 108	417 291
65 a více let	82 757	83 581	84 697	86 072	87 625	89 349	91 512
Průměrný věk	39,0	39,3	39,6	39,9	40,2	40,4	40,7

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009; vlastní zpracování

Z tabulky lze jednoznačně vysledovat trend **stárnutí obyvatelstva**. Nejvíce je to patrné u věkové kategorie 65 a více let, kde došlo k nárůstu v roce 2008 o 8 755 obyvatel oproti roku 2002. Trend potvrzuje také projekce počtu obyvatel pro Zlínský kraj, která byla vypočtena bez vlivu vnitřní i zahraniční migrace. Tato projekce je zobrazena v následující tabulce.

Tab. 4.2: Projekce počtu obyvatel dle věku v letech 2020 - 2050 ve Zlínském kraji

Věková hranice	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
0 – 14	78 485	73 841	68 195	63 496	61 043	59 890	58 181
15 – 64	373 799	359 676	344 556	329 457	303 980	276 996	256 949
65 +	117 369	124 060	129 909	133 201	143 867	154 215	157 587

Zdroj: http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/projekce_obyvatelstva, 2009; vlastní zpracování

4.1.3 Ekonomická charakteristika

V minulosti býval Zlínský kraj plným právem považován za ekonomicky silnou oblast s výraznou koncentrací velkých průmyslových podniků. Obuv, pneumatiky, stroje a letadla, to byly produkty tradičně spojované s centrem regionu. Přibližně od 90. let 20. století se hospodářsky stabilní pozice Zlína a celé východní Moravy začala otřásat

⁹⁸ <http://www.zlin.czso.cz/>, 2010.

v důsledku **privatizace a restrukturalizace průmyslu**. Negativní roli sehrála také špatná dopravní obslužnost území, odtržení od Slovenska, s nímž do té doby fungovaly významné obchodní vztahy, a rovněž rozpad většiny zavedených vědecko-výzkumných pracovišť. Důsledkem tohoto vývoje je současná **podprůměrná tvorba hrubého domácího produktu**.⁹⁹ V následující tabulce jsou hodnoty HDP Zlínského kraje v letech 2002 – 2008, pro srovnání jsou uvedeny také hodnoty kraje s nejvyšším HDP (hl. m. Praha) a hrubý domácí produkt České republiky v daném období.

Tab. 4.3: Vývoj HDP Zlínského kraje (mil. Kč) v letech 2002 – 2008

Údaj/rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zlínský kraj	118 399	122 489	129 796	138 911	150 827	165 225	169 153
Praha	586 479	616 169	662 008	716 225	780 871	880 863	934 095
ČR	2 464 400	2 577 100	2 814 800	2 983 900	3 222 400	3 535 500	3 689 000

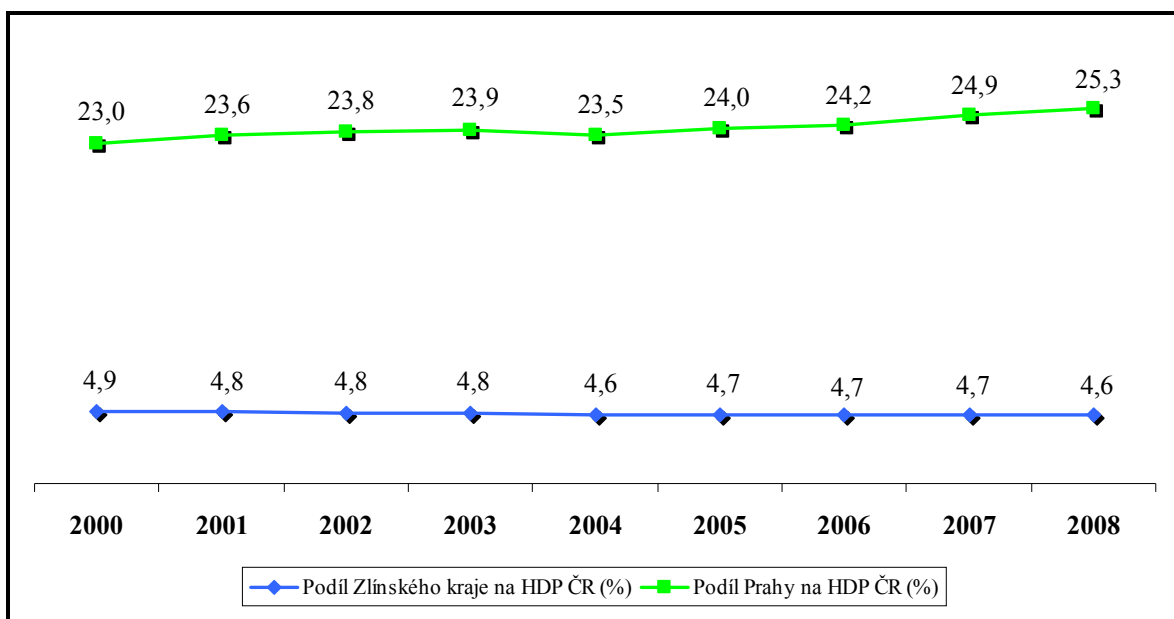
Zdroj: Zlínský kraj - [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009, hl. m. Praha - [http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/\\$File/101011-09_Praha.pdf](http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/$File/101011-09_Praha.pdf), 2009, Česká republika - <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>, 2010; vlastní zpracování

První příčku v tvorbě hrubého domácího produktu v České republice v roce 2008 obsadilo *hl. m. Praha*, jehož ekonomický výkon vytváří stabilně téměř čtvrtinu celostátního HDP (viz graf 4.1). Druhé místo patřilo *Středočeskému kraji* s HDP v hodnotě 395 492 mil. Kč a třetí příčku obsadil kraj *Jihomoravský* s HDP ve výši 373 500 mil. Kč. Zlínský kraj se v tvorbě HDP řadí dlouhodobě na 9. místo. Za Zlínským krajem se umístily kraje: Královehradecký, Pardubický, Vysočina, Liberecký a Karlovarský.¹⁰⁰ Následuje graf 4.1 v němž je znázorněn podíl Zlínského kraje a Prahy na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky v letech 2000 – 2008. Podíl Zlínského kraje na tvorbě HDP ČR ve sledovaném období byl stabilní kolem 4,7 %, v roce 2008 dosahoval výše 4,6 %. Oproti tomu podíl hl. m. Prahy na tvorbě HDP České republiky byl a je velmi významný. V letech 2000 – 2008 se podíl Prahy na tvorbě HDP ČR pohyboval v rozmezí 23 – 25,3 % (v roce 2008).

⁹⁹ <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?chnum=6&nid=3089&doctype=ART&docid=47401>, 2007.

¹⁰⁰ [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009.

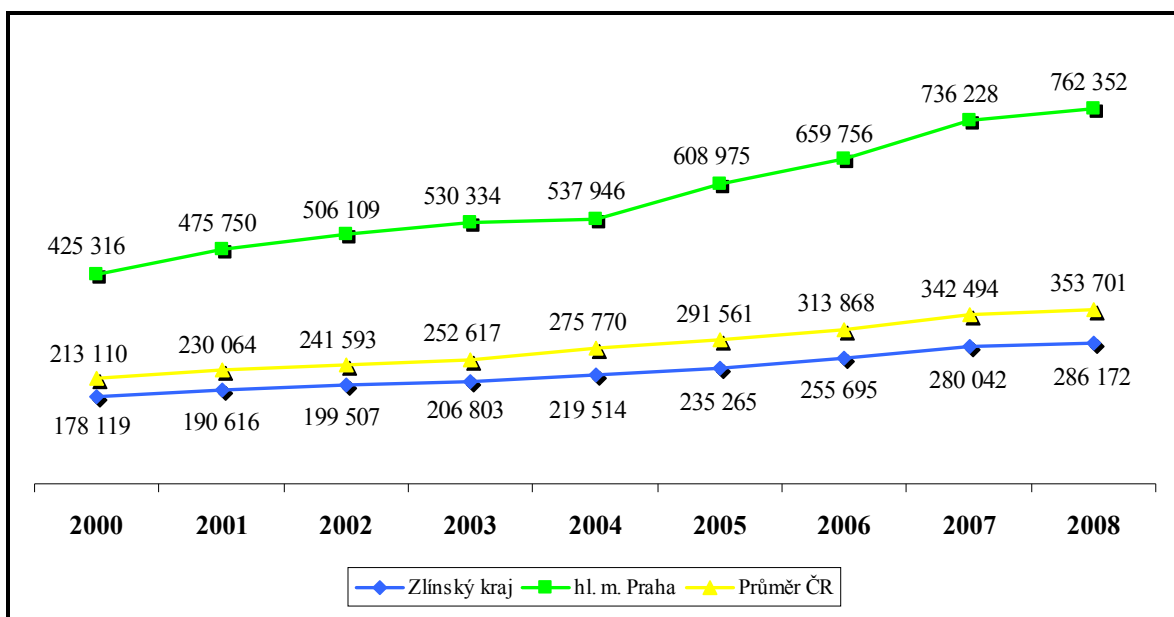
Graf 4.1: Podíl HDP (%) Zlínského kraje na celkovém HDP ČR v letech 2000 – 2008

Zdroj: Zlínský kraj - [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009, hl. m. Praha - [http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/\\$File/101011-09_Praha.pdf](http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/$File/101011-09_Praha.pdf), 2009, Česká republika - <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>, 2010; vlastní tvorba

Graf 4.2 znázorňuje vývoj HDP/obyvatele (Kč) v letech 2000 - 2008 ve Zlínském kraji, hl. m. Praze a v České republice.

Graf 4.2: Vývoj HDP/obyvatele (Kč) v letech 2000 – 2008 ve Zlínském kraji

Zdroj: Zlínský kraj - [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009, hl. m. Praha - [http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/\\$File/101011-09_Praha.pdf](http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/$File/101011-09_Praha.pdf), 2009, Česká republika - <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>, 2010; vlastní tvorba

V roce 2008 byl HDP/obyvatele v České republice nejvyšší opět v *Praze* (762 352 Kč). Druhé místo obsadil *kraj Jihomoravský* s HDP/obyvatele ve výši 326 596 Kč a třetí příčka patřila *kraji Středočeskému* s hodnotou 325 034 Kč. HDP/obyvatele Zlínského kraje činil 286 172 Kč a patřila mu 11. příčka. Za Zlínským krajem se umístily kraje: Olomoucký, Liberecký a Karlovarský.¹⁰¹ Z grafu můžeme také vyčíst, že HDP/obyvatele Zlínského kraje se nachází dlouhodobě pod průměrem ČR, oproti tomu hl. m. Praha má zhruba dvojnásobný HDP/obyvatele ve srovnání s průměrem České republiky.

V tabulce 4.4 je zobrazen vývoz podle tříd Standardní mezinárodní obchodní klasifikace (SITC) v roce 2008 ve Zlínském kraji.

Tab. 4.4: Vývoz dle tříd SITC v roce 2008 ve Zlínském kraji (běžné ceny)

SITC	Hodnota vývozu (mil. Kč)
Potraviny a živá zvířata	6 587
Nápoje a tabák	276
Suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv	2 766
Minerální paliva a maziva a příbuzné materiály	2 429
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	49
Chemikálie a příbuzné výrobky	11 651
Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	39 252
Stroje a dopravní prostředky	41 100
Průmyslové spotřební zboží	14 227
CELKEM	118 418

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009; vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že z hlediska tříd Standardní mezinárodní obchodní klasifikace dosahoval největší hodnoty v roce 2008 vývoz **Strojů a dopravních prostředků**, který činil 41 100 mil. Kč. **Největší** podíl vývozu Strojů a dopravních zařízení v České republice v roce 2008 měl *Středočeský kraj* s hodnotou 327 336 mil. Kč, naopak **nejmenší** hodnoty dosáhl *kraj Karlovarský* a to 16 573 mil. Kč.¹⁰²

Následující tabulka zobrazuje vývoz dle vybraných zemí v roce 2008 ve Zlínském kraji.

¹⁰¹ [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009.

¹⁰² Tamtéž.

Tab. 4.5: Vývoz dle vybraných zemí v roce 2008 ve Zlínském kraji (běžné ceny)

Území	Hodnota vývozu (mil. Kč)
EU 27	98 262
Německo	39 344
Francie	4 331
Itálie	6 249
Rakousko	4 290
Polsko	7 603
Slovensko	14 329
CELKEM	118 418

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009; vlastní zpracování

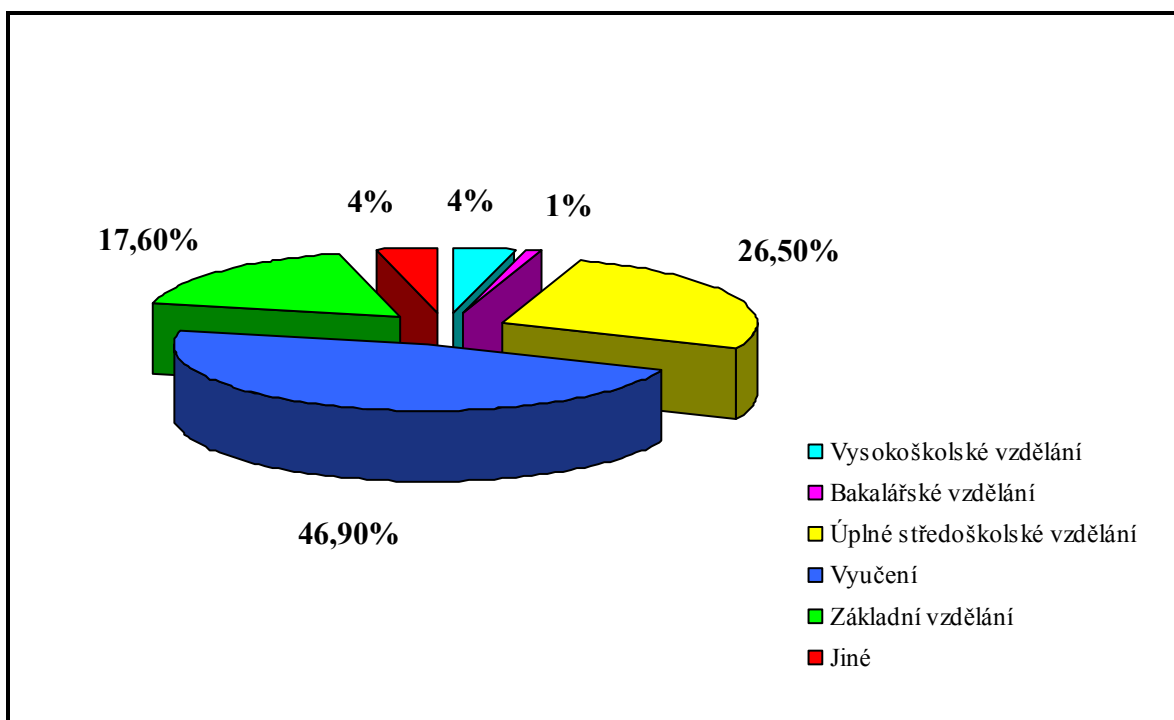
Struktura vývozu dle vybraných zemí v roce 2008 ve Zlínském kraji je shodná se strukturou vývozu České republiky v roce 2008. Nejvíce vývozu plynulo a v současnosti také plyne do **Evropské unie** jako celku. Z pohledu vývozu do jednotlivých zemí EU je na prvním místě *Německo* a druhé místo zaujímají vývozy směřující do *Slovenské republiky*.

4.1.4 Trh práce

K 31. 12. 2009 bylo na úřadech práce ve Zlínském kraji evidováno celkem 33 836 uchazečů o zaměstnání a **míra nezaměstnanosti** dosáhla hodnoty **10,83 %**. Míra nezaměstnanosti žen (11,49 %) byla vyšší, než míra nezaměstnanosti mužů (10,33 %). **Průměrný věk uchazečů o zaměstnání** ve Zlínském kraji v roce 2009 byl **39,4 let**.¹⁰³ V následujícím grafu je zobrazen podíl uchazečů o zaměstnání z hlediska dosažené úrovně vzdělání v roce 2009.

¹⁰³ http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/nezamestnanost_ve_zlinskem_kraji_v_roce_2009, 2010.

Graf 4.3: Podíl uchazečů o zaměstnání z hlediska vzdělání v roce 2009

Zdroj: http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/nezamestnanost_ve_zlinskem_kraji_v_roce_2009, 2010; vlastní tvorba

Z grafu 4.3 vyplývá, že z hlediska dosažené úrovně vzdělání představovali největší podíl uchazečů o zaměstnání v roce 2009 **vyučení** (46,9 %) a **uchazeči s úplným středoškolským vzděláním** (26,5 %). Vysoký podíl uchazečů také představovala skupinka se **základním vzděláním** (17,6 %).

Pro zajímavost je dále uvedena tabulka, která porovnává počet nezaměstnaných osob s počtem volných pracovních míst v letech 2004 – 2008 ve Zlínském kraji, na jejímž základě lze vysledovat nepoměr těchto dvou ukazatelů, kdy počet nezaměstnaných osob několikanásobně překračuje počet volných pracovních míst.

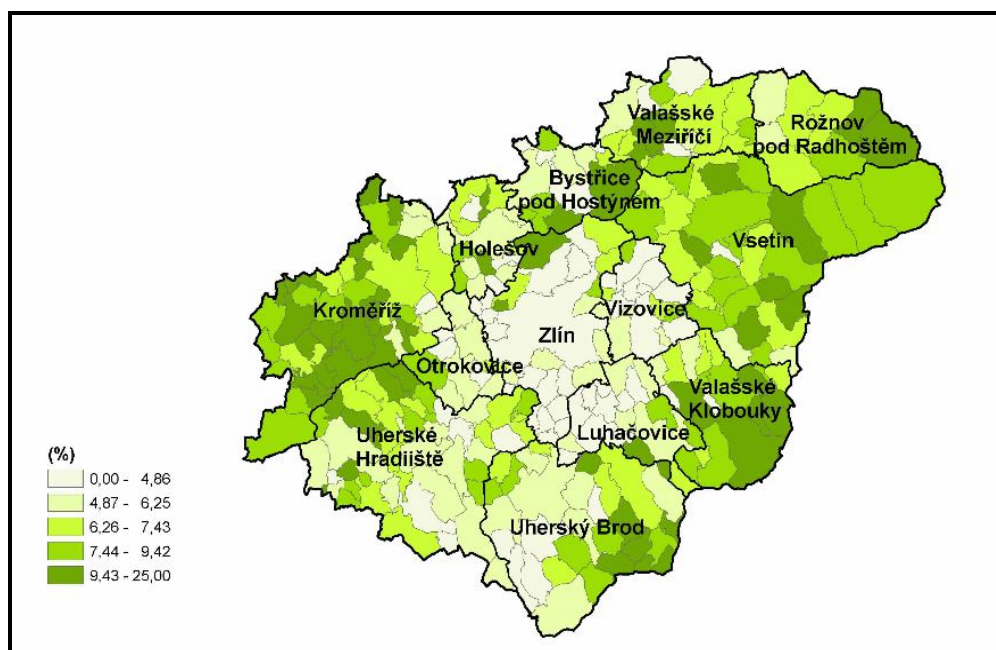
Tab. 4.6: Nezaměstnaní a volná pracovní místa v letech 2004 – 2008 ve Zlínském kraji

Údaj	2004	2005	2006	2007	2008
Nezaměstnaní	21 400	27 400	20 800	16 500	11 300
Volná pracovní místa	1 762	2 067	5 111	6 683	4 272

Zdroj: <http://www.zlin.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/nezamestnanost-xz>, 2010; vlastní zpracování

Následující obrázek nastiňuje problematiku nezaměstnanosti z pohledu jednotlivých obcí Zlínského kraje.

Obr. 4.2: Míra nezaměstnanosti podle obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2008

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB339/\\$File/72101109k20.jpg](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB339/$File/72101109k20.jpg), 2009

Největších hodnot dosahovala míra nezaměstnanosti v okrese *Vsetín* a *Kroměříž*. V roce 2008 byla míra nezaměstnanosti v okrese Vsetín na úrovni 7,31 %, v roce 2009 vzrostla na 12,34 %. V okrese Kroměříž došlo k téměř dvojnásobnému růstu míry nezaměstnanosti ve sledovaném období, v roce 2008 byla míra nezaměstnanosti 6,84 % a v roce 2009 se její hodnota vyšplhala na 12,72 %. Relativně nízká míra nezaměstnanosti byla naměřena v okolí Zlína, Otrokovic, Vizovic a Luhačovic.¹⁰⁴

4.1.5 Vzdělávání

Vzdělávací soustavu dle *zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání* (školského zákona) tvoří školy a školská zařízení. **Škola** uskutečňuje vzdělávání. Ve struktuře škol Zlínského kraje jsou zastoupeny všechny druhy škol: mateřské školy, základní školy, základní umělecké školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. **Školská zařízení** poskytují služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí; jiná školská zařízení zajišťují ústavní a ochrannou

¹⁰⁴ [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009.

výchovu nebo preventivně výchovnou péči.¹⁰⁵ V následující tabulce je znázorněna struktura škol Zlínského kraje pro školní rok 2006/2007, 2007/2008 a 2008/2009.

Tab. 4.7: Struktura škol Zlínského kraje

Vzdělávací zařízení	Školní rok		
	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Mateřské školy	309	309	309
Základní školy	256	256	256
Střední školy	83	82	78
Konzervatoře	2	2	2
Vyšší odborné školy	11	11	12
Vysoké školy	2	2	2

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf) , 2009; vlastní zpracování

Ve školním roce 2008/2009 působilo ve Zlínském kraji celkem 309 mateřských škol, 256 základních škol, 78 středních škol, 2 konzervatoře a 12 vyšších odborných škol. Ve Zlínském kraji působí v současnosti dvě vysoké školy. První je *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně*, která má veřejnoprávní status a uděluje bakalářský a magisterský stupeň vzdělání na šesti fakultách. V roce 2008 studovalo na Univerzitě Tomáše Bati celkem 12 205 studentů, z toho 7 036 byly ženy. Z počtu 12 205 studentů bylo 2 844 absolventů, což je 23,30 %. Druhou je soukromá vysoká škola *Evropský polytechnický institut v Kunovicích*. V roce 2008 studovalo na této soukromé škole celkem 1 211 studentů, z toho 670 byly ženy. Z počtu 1 211 studentů bylo 251 absolventů, což je 20,72 %.¹⁰⁶

4.1.6 Výzkum a vývoj

V roce 2008 činily v České republice celkové výdaje na výzkum a vývoj 54,1 mld. Kč. V porovnání s předchozím rokem došlo k poklesu výdajů o 175 mil. Kč, tj. pokles o 0,3 %. Výdaje na vědu a výzkum ve Zlínském kraji v roce 2008 byly ve výši **1 633 mil. Kč**, podíl Zlínského kraje na celkových výdajích na výzkum a vývoj ČR činí **3 %**. V porovnání výše výdajů na výzkum a vývoj mezi kraji ČR se Zlínský kraj nacházel v roce 2008 na 8. místě.¹⁰⁷

¹⁰⁵

<http://www.zkola.cz/zkedu/management/oddelenimladezesportuarozejelidskychzdroju/dlouhodobekoncepceazamery/vyrocnizpravaostavuarozvojivzdelavacisoustavyvezlinskemkraji/31345.aspx>, 2010.

¹⁰⁶ [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009.

¹⁰⁷ [http://www.zlin.czso.cz/csu/2009ediciplan.nsf/t/770038D842/\\$File/960109a04.pdf](http://www.zlin.czso.cz/csu/2009ediciplan.nsf/t/770038D842/$File/960109a04.pdf), 2010.

Následující tabulka uvádí počty vědecko-výzkumných pracovníků dle sektorů v jednotlivých krajích České republiky v roce 2008 a také výdaje na výzkum a vývoj v těchto krajích (mil. Kč).

Tab. 4.8: Výzkumní pracovníci a výdaje na výzkum a vývoj v České republice podle krajů v roce 2008

Kraje	Podnikatelský sektor		Vládní sektor		Vysokoškolský sektor	
	Pracovníci	Výdaje (mil. Kč)	Pracovníci	Výdaje (mil. Kč)	Pracovníci	Výdaje (mil. Kč)
Hl. m. Praha	4 321	9 733	4 922	8 371	4 161	4 213
Středočeský	2 385	8 751	600	1 014	40	17
Jihočeský	194	984	321	596	289	382
Plzeňský	435	1 276	38	25	266	466
Karlovarský	104	96	1	1	1	1
Ústecký	235	677	21	23	141	108
Liberecký	422	1 319	10	15	301	181
Královehradecký	445	865	37	63	218	286
Pardubický	926	1 792	47	15	204	194
Vysočina	274	680	11	17	0	0
Jihomoravský	1 615	3 087	973	1 058	2 118	1 888
Olomoucký	500	833	9	17	555	570
Zlínský	673	1 443	4	6	147	183
Moravskoslezský	626	1 950	90	105	917	602
ČR celkem	13 253	33 486	7 084	11 325	9 358	9 090

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2009; vlastní zpracování

Nejvíce vědecko-výzkumných pracovníků v **podnikatelském sektoru** bylo evidováno v *hl. m. Praha* a to 4 321 (výdaje činily 9 733 mil. Kč), **nejméně** tj. 104 v *Karlovarském kraji* (výdaje také nejnížší ve výši 96 mil. Kč). Z hlediska počtu vědecko-výzkumných pracovníků v podnikatelském sektoru v roce 2008 se *Zlínský kraj* nacházel na **5. místě** s 673 pracovníky (výdaje celkem 1 443 mil. Kč). Ve **vládním sektoru** bylo nejvíce vědecko-výzkumných pracovníků evidováno opět v *hl. m. Praha* a to celkem 4 922 (výdaje činily 8 371 mil. Kč), **nejméně** pracovníků vykazoval *Karlovarský kraj*, byla zde evidována pouze 1 osoba (výdaje 1 mil. Kč). *Zlínský kraj* se nacházel až na **13. pozici**, v roce 2008 zde byli evidováni pouze 4 vědecko-výzkumní pracovníci. Nejméně početný sektor, co se týče počtu vědecko-výzkumných pracovníků, je **vysokoškolský sektor**. **Nejvíce** pracovníků v oblasti vědy a výzkumu (v rámci vysokoškolského sektoru)

pracovalo v *hl. m. Praha* a to celkem 4 161 (výdaje ve výši 4 213 mil. Kč), naopak **nejméně** těchto pracovníků vykazoval kraj *Vysočina*, v němž nepracoval žádný vědecko-výzkumný pracovník ve vysokoškolském sektoru. V počtu vědecko-výzkumných pracovníků ve vysokoškolském sektoru v roce 2008 zaujímal *Zlínský kraj* **10. místo** s počtem 147 pracovníků (výdaje 183 mil. Kč). V tabulce 4.9 je analyzována průměrná hrubá měsíční mzda (Kč) vědců a inženýrů ve Zlínském kraji v roce 2008.

Tab. 4.9: **Vědci a inženýři a jejich průměrná hrubá měsíční mzda (Kč) ve Zlínském kraji v roce 2008**

ČR, kraj	Průměrná hrubá měsíční mzda (Kč)								
	vědci a inženýři celkem			ve fyzikálních, matematických a technických vědách			v biologických a lékařských oborech		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Zlínský kraj	37 694	39 016	33 769	36 101	36 921	29 533	40 433	45 341	35 406
ČR celkem	43 196	45 258	36 570	43 795	45 154	36 396	41 357	45 784	36 740

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf) , 2009; vlastní zpracování

Z následující tabulky vyplývá, že nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda ve Zlínském kraji v roce 2008 byla v **biologických a lékařských oborech** a to celkem **40 433 Kč**, u mužů 45 341 Kč, u žen 35 406 Kč, rozdíl v této kategorii mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou mužů a žen byl značný, činil 9 935 Kč. V tabulce 4.10 je uveden počet udělených patentů ve Zlínském kraji od národních přihlašovatelů (Úřad průmyslového vlastnictví České republiky) v letech 2000 – 2008.

Tab. 4.10: **Udělené patenty ve Zlínském kraji v letech 2000 – 2008**

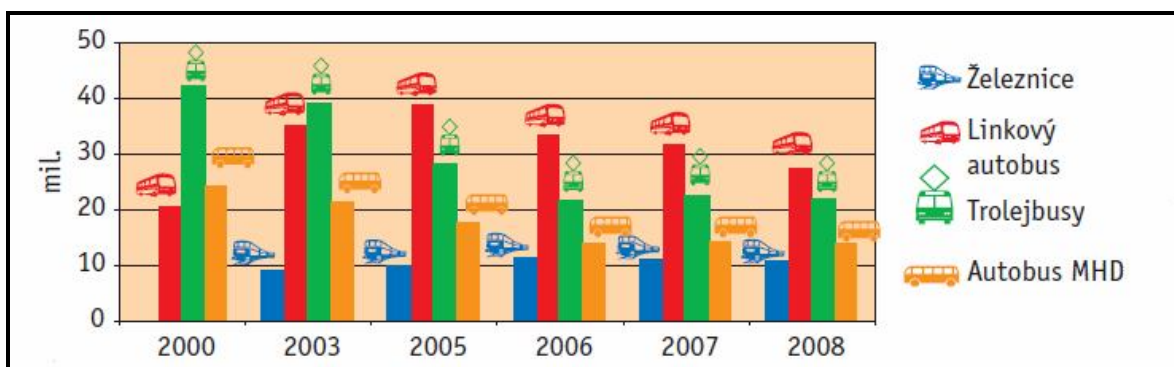
ČR, kraje	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zlínský kraj	15	6	14	15	16	8	8	6	9
ČR celkem	268	241	239	258	291	346	265	235	251

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf) , 2009; vlastní zpracování

4.1.7 Doprava

Z moravských krajů je právě Zlínský kraj **nejméně vybaven silniční infrastrukturou**. Největší intenzity dopravy v kraji je dosahováno na silnici I/55 na trase Hodonín – Uherské Hradiště – Kroměříž a na silnici I/50 z Brna do Uherského Hradiště. V osobní veřejné dopravě ve Zlínském kraji převažuje **doprava linkovými autobusy** (27,6 mil. cestujících v roce 2008). Objemy nákladní dopravy jsou zřetelně nižší než v okolních krajích (cca 19 mil. tun, tj. méně než třetina přepraveného zboží v Moravskoslezském kraji), ve struktuře nákladní dopravy dominuje **silniční doprava** s cca 90 % přepraveného zboží.¹⁰⁸ V následujícím grafu je zobrazen počet přepravených osob (v milionech) jednotlivými druhy veřejné dopravy ve Zlínském kraji v letech 2000 – 2008.

Graf 4.4: Počet přepravených osob (mil.) jednotlivými druhy veřejné dopravy ve Zlínském kraji v letech 2000 - 2008

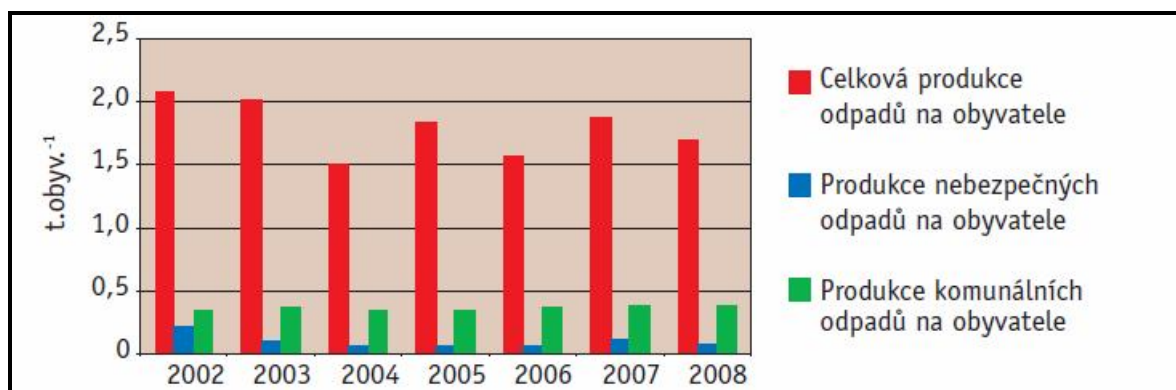
Zdroj: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009; s. 4

4.1.8 Nakládání s odpady a územní ochrana přírody

V roce 2008 se Zlínský kraj v produkci odpadů ve srovnání s ostatními kraji ČR nacházel na 11. místě. V následujícím grafu je znázorněna produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji v letech 2002 – 2008.

¹⁰⁸ <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009.

Graf 4.5: **Produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji v letech 2002 – 2008**

Zdroj: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009; s. 1

Z hlediska nakládání s **komunálními odpady** došlo v roce 2008 k opětovnému nárůstu množství vyříděných využitelných složek komunálních odpadů, a to jak plastů, tak i papíru, skla a nově i nápojových kartonů. Stejně jako v roce 2007 se Zlínský kraj umístil na předních pozicích ve sběru vyřazených elektrozařízení z hlediska množství odpadů, v přepočtu na jednoho obyvatele se kraj umístil na 1. místě v České republice.¹⁰⁹

Územní ochrana přírody

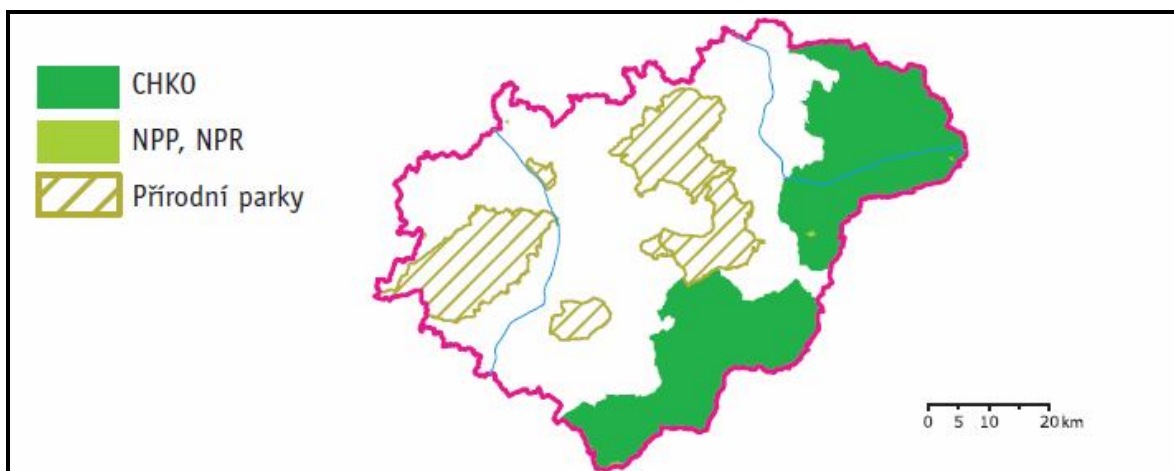
Z **velkoplošných chráněných území** se ve Zlínském kraji nachází dvě chráněné krajinné oblasti (CHKO) *Beskydy* a *Bílé Karpaty*. V roce 2008 zde bylo evidováno celkem 169 maloplošných chráněných území o celkové rozloze 2 069 ha – konkrétně 6 národních přírodních rezervací (NPR), 2 národní přírodní památky (NPP), 38 přírodních rezervací (PR) a 123 přírodních památek (PP) – a 6 přírodních parků o celkové rozloze 62 265 ha.¹¹⁰

Na obrázku 4.3 jsou zobrazeny chráněné lokality Zlínského kraje v roce 2008.

¹⁰⁹ <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009.

¹¹⁰ Tamtéž.

Obr. 4.3: Velkoplošná a maloplošná chráněná území a přírodní parky ve Zlínském kraji v roce 2008

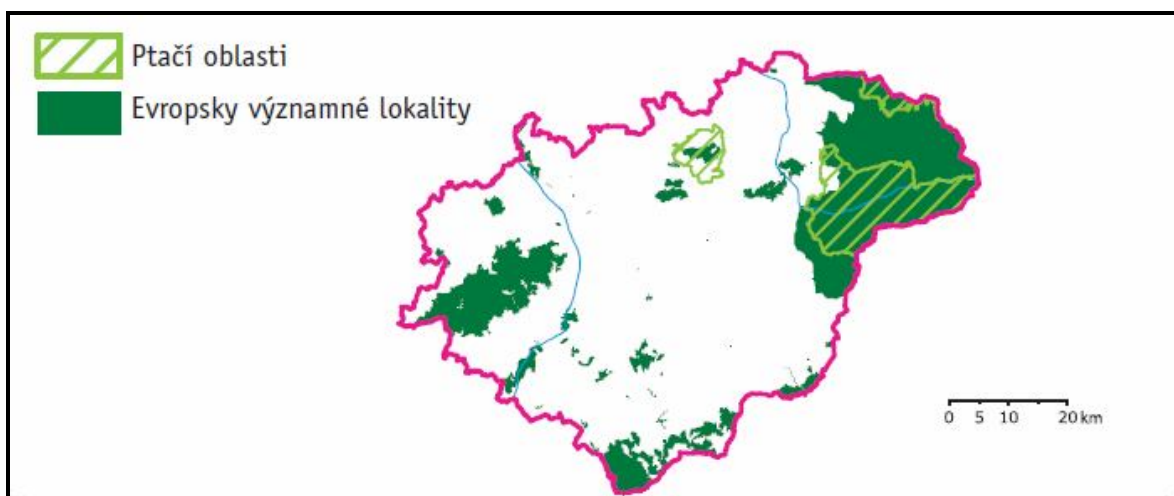
Zdroj: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009; s. 3

Největší část území Zlínského kraje, cca 30 %, představují velkoplošná území, tedy *Beskydy* a *Bílé Karpaty*. Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty patří mezi šest biosférických rezervací UNESCO v České republice. V červenci 2000 bylo založeno sdružení právnických osob *Euroregion Bílé – Biele Karpaty*, zaměřené na všestranný rozvoj přeshraniční spolupráce regionů na území CHKO Bílé Karpaty. Euroregion zahrnuje území působení sdružení „Región Biele Karpaty“ se sídlem v Trenčíně a území působení sdružení „Region Bílé Karpaty“ se sídlem ve Zlíně. Českou část euroregionu tvoří okresy Uherské Hradiště, Zlín a Vsetín a část okresu Kroměříž.¹¹¹ Lokality Zlínského kraje spadající do soustavy Natura 2000¹¹² jsou zobrazeny na obrázku 4.4.

¹¹¹ http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje, 2010.

¹¹² Natura 2000 je **soustava chráněných lokalit**, které vytváření na svém území podle jednotných principů všechny státy EU. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území. Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody: *Směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků* („směrnice o ptácích“) a *Směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin* („směrnice o stanovištích“).

Obr. 4.4: Lokality soustavy Natura 2000 ve Zlínském kraji v roce 2008

Zdroj: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>, 2009; s. 3

4.1.9 Cestovní ruch

V roce 2008 využilo ubytování v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) Zlínského kraje celkem **497 000 hostů**. Oproti předchozímu roku to bylo o 35 tisíc návštěvníků méně. Podíl Zlínského kraje na republikové návštěvnosti činil 3,9 %, což je až 9. nejvyšší mezikrajské srovnání. Na celkovém propadu návštěvnosti se podíleli jak domácí hosté (o 6,7 % méně), tak hosté zahraniční (pokles o 5,7 %). Přes 84 % všech návštěvníků kraje bylo z České republiky, necelých 16 % tvořili zahraniční hosté.¹¹³ V tabulce 4.11 je zobrazen počet hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) a průměrná cena za ubytování v letech 2004 – 2008.

V letech 2004 - 2008 byl na území Zlínského kraje největší počet **ostatních hotelů a penzionů**. Ostatními hotely jsou myšleny hotely s méně než čtyřmi hvězdičkami. Průměrná cena za ubytování vykazuje v jednotlivých letech rostoucí trend.

¹¹³

http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_v_uyvoje_zlinskeho_kraje_v_roce_2008,2009.

Tab. 4.11: **Hromadná ubytovací zařízení a průměrná cena za ubytování ve Zlínském kraji v letech 2004 - 2008**

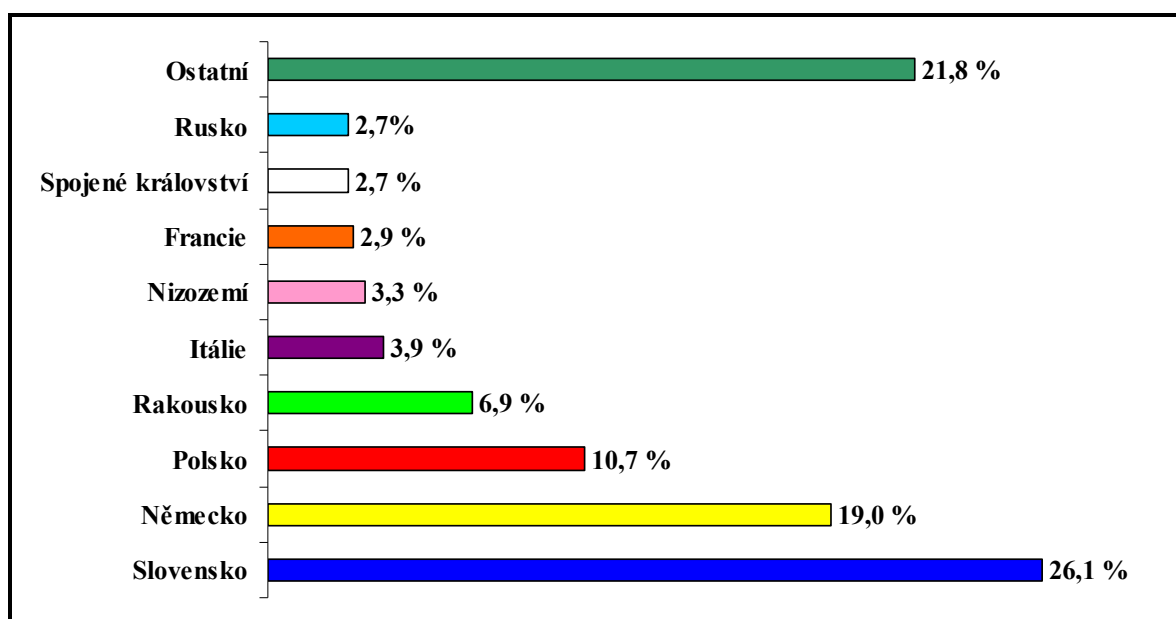
Údaj/rok	2004	2005	2006	2007	2008
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) celkem	371	365	368	366	352
- hotely ***** a ****	9	10	11	11	13
- ostatní hotely a penziony	191	185	187	192	186
- ostatní HUZ	171	170	170	163	153
Průměrná cena za ubytování	263	287	290	309	N/A
- hotely ***** a ****	1055	1213	967	1004	N/A
- ostatní hotely a penziony	337	360	371	392	N/A
- ostatní HUZ	140	152	159	164	N/A

Pozn.: N/A – údaj nezjištěn

Zdroj: http://www.zlin.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cestovni_ruch-xz, 2010; vlastní zpracování

Následující graf zobrazuje podíl zahraničních návštěvníků Zlínského kraje v roce 2008.

Graf 4.6: **Podíl zahraničních hostů ve Zlínském kraji v roce 2008**

Zdroj: [http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/ediciplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf), 2010; vlastní zpracování

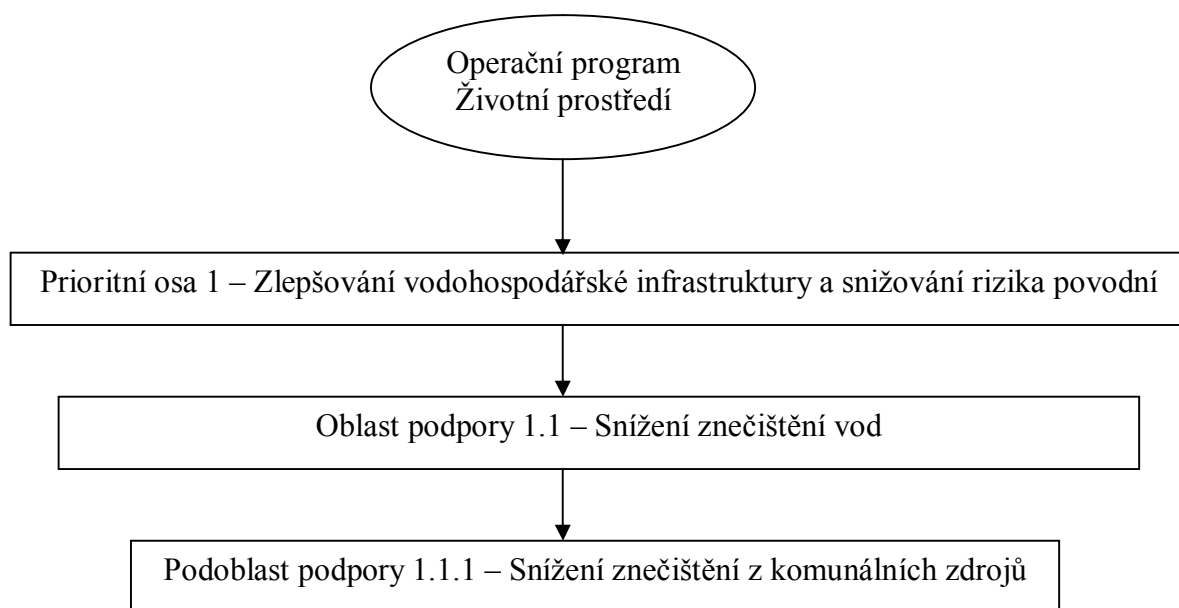
Rozhodující podíl zahraničních hostů tvořili návštěvníci ze *Slovenka* (26,1 %), *Německa* (19 %), *Polska* (10,7 %) a *Rakouska* (6,9 %).¹¹⁴

4.2 Projektový záměr - Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablůnka

4.2.1 Základní identifikace projektu

Vybraný projekt nese název *Kanalizace a čistírna odpadních vod (ČOV) Jablůnka* a je evidován pod číslem **30 193**. Žádost o poskytnutí dotace byla podána a úspěšně schválena v rámci 1. výzvy Ministerstva životního prostředí České republiky k podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí. Výzva byla vyhlášena na období od 3. 9. 2007 do 26. 10. 2007. Následující obrázek znázorňuje vazbu projektu na strategické programové dokumenty.

Obr. 4.5: Vazba projektu na strategické programové dokumenty

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní tvorba

Projekt Kanalizace a ČOV Jablůnka je v současné době ve fázi realizace. **Místem realizace** projektu je obec Jablůnka nacházející se v okrese Vsetín (NUTS 4). Co se týče vyššího územně samosprávného celku, jedná se o kraj Zlínský (NUTS 3). Za katastrální

¹¹⁴

http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_v_yvoje_zlinskeho_kraje_v_roce_2008,2009.

území je označena jednak obec Jablůnka, a jednak také obec Pržno u Vsetína. Čistírna odpadních vod je umístěna pod obcí Jablůnka na katastru obce Pržno u Vsetína. Splašková kanalizace je vedena po celé obci Jablůnka v místních komunikacích a chodnících na katastru obce Jablůnka.

4.2.2 Analýza výchozího stavu

Kanalizace v obci byla vybudována v roce 1972 jako jednotná, jednotlivé stoky byly před realizací projektu vyústěny do recipientu, čímž docházelo k znečištění povrchových a následně podzemních vod. Kanalizační stoky byly vybudovány z betonových trub, které byly netěsné. Revizní šachty neodpovídaly ČSN. V obci se nenacházela čistírna odpadních vod. Splaškové odpadní vody byly likvidovány buď akumulováním a následným vyvážením nebo zaústěním do vybudovaných dešťových kanalizací.

V odborném posudku vypracovaném v září roku 2007 bylo vyneseno toto stanovisko:

„Současný stav zneškodňování odpadních vod z obce Jablůnka je neuspokojivý. Je v rozporu se *zákonem o vodách č. 254/2001 Sb.* a s *nařízením vlády ČR č. 229/2007 Sb.* Brání dalšímu rozvoji obce a působí hygienické problémy.“

4.2.3 Cíle projektu

Globálním cílem projektu je zlepšení životního prostředí obyvatel obce Jablůnka a okolních obcí, které se nacházejí pod obcí ve směru toku řeky Bečvy.

Specifickými cíli jsou:

- zlepšení kvality vody v tocích, do kterých je současně voda vypouštěna,
- zlepšení kvality povrchových i podzemních vod.

Projekt je zaměřen na vybudování nové **splaškové kanalizace** v délce 13 094 m včetně **čistírny odpadních vod** pro obec Jablůnka pro 2200 ekvivalentních obyvatel (EO).

4.2.4 Žadatel projektu

Žadatelem projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka je **obec Jablůnka**. Kontaktní osobou a zároveň také statutárním zástupcem žadatele je starosta obce Jablůnka pan Čeněk Hajný. Tabulka č. 4.12 zobrazuje základní údaje o žadateli.

Tab. 4.12: **Základní identifikace žadatele**

IČ	00303852
Název žadatele	Obec Jablůnka
Právní forma	městská část hlavního města
DIČ	CZ00303852
Typ žadatele	veřejný
Plátce DPH	ano
Předmět činnosti žadatele	samospráva obce
Sídlo žadatele	
- Kraj (NUTS 3)	Zlínský kraj
- Okres (NUTS 4)	Vsetín
- Obec	Jablůnka
- Číslo popisné	365
- Číslo orientační	756 23
- E-mail	oujablunka@volny.cz
- WWW	http://jablunka.cz

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní zpracování

Základní informace o obci Jablůnka

Obec Jablůnka se nachází na pravém břehu Vsetínské Bečvy, cca 6 km od Vsetína směrem na Valašské Meziříčí a má rozlohu 823 ha. Nejvyšším místem katastru jsou výběžky Dušné (573 m n. m.), průměrná výška je 325 m n. m. V současné době (duben 2010) zde žije cca 2018 obyvatel.¹¹⁵

4.2.5 Výstupy projektu

Výstupem projektu je nová **splašková kanalizace** v délce 13 094 m a **čistírna odpadních vod** pro obec Jablůnka pro 2200 ekvivalentních obyvatel.

V tabulce 4.13 jsou charakterizovány výstupy u nové kanalizace.

¹¹⁵ <http://www.knihovnajablunka.wz.cz/>, 2010.

Tab. 4.13: Výstupy nové kanalizace

Ukazatel	Jednotka	Hodnota
Délka nově vybudované kanalizace celkem	m	15 628
Z toho délka řadů	m	13 094
Odvedené znečištění novou kanalizací	EO	2 200
Kanalizace gravitační	m	12 910
Výtlačky	m	184
Ostatní významné objekty	ks	2

Pozn: EO - ekvivalentních obyvatel

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

V obci bude vybudována nová síť gravitační oddílné kanalizace s vyústěním do navrhované čistírny odpadních vod. Kanalizace a objekty jsou navrženy tak, aby odváděly odpadní vody gravitačně, pokud možno nejkratším směrem na novou ČOV. Návrh podélného profilu byl proveden na základě přirozeného sklonu terénu v obci. Niveleta stok byla navržena tak, aby bylo možno napojit všechny přilehlé objekty. Cílem nově vybudované kanalizace je **odvedení splaškových vod do centrální ČOV**, která splaškovou vodu vyčistí a vyčištěnou vodu odvede do řeky Bečvy. Také zlikviduje vzniklý kal, tak aby vyhovoval všem požadavkům. Stávající kanalizace zůstane v provozu pro odvod dešťových a jiných povrchových vod.

Čistírna odpadních vod je navržena na konečný stav 2200 ekvivalentních obyvatel. ČOV je koncipována jako nízkozatížená aktivace se řízeným nitrifikačně-denitrifikačním procesem pro odstraňování dusíkatého znečištění. Pro ovládání a řízení provozu ČOV je navržen řídicí automat. Součástí čistírny odpadních vod jsou dále všechny objekty zajišťující kompletní obsluhu areálu. Navržená varianta čištění odpadních vod je v praxi ověřena a vykazuje potřebný výkon s dobrou účinností při odbourávání všech forem sledovaného znečištění.

4.2.6 Vliv výstupu projektu na horizontální témata

V programovacím období 2007 – 2013 jsou v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU vymezena dvě horizontální témata: rovné příležitosti a udržitelný rozvoj.

Vliv projektu na Rovné příležitosti

Projekt Kanalizace a ČOV Jablunka je z hlediska vlivu na rovné příležitosti **neutrální**.

Vliv projektu na Udržitelný rozvoj a životní prostředí

Na druhé horizontální téma neboli **udržitelný rozvoj a životní prostředí** má **pozitivní dopad**. Realizací projektu dojde k zamezení znečišťování řeky Bečvy, zlepší se životní prostředí jak v obci Jablunka, tak i v jejím okolí, hlavně pod obcí ve směru toku řeky Bečvy. Mimoto dojde také k zabránění znečištění ochranného pásma úpravny vody ve Valašském Meziříčí.

Co se týče problematiky znečištění **ovzduší** lze konstatovat, že posuzovaná technologie čistírny odpadních vod není zdrojem pachových látek, které by obtěžovaly zápachem v okolí stavby. Emise pachových látek z provozu ČOV jsou při udržování čistírny v optimálním chodu minimální a je možno je zaznamenat pouze v dosahu několika metrů od zařízení ČOV. V průběhu výstavby kanalizace a ČOV dojde k dočasnému zvýšení prašnosti při pojezdu nákladních vozidel a mechanismů. Tyto krátkodobé negativní vlivy budou minimalizovány pravidelným čištěním komunikací a vozidel i oddělením staveniště od okolí. Technologie čistírny odpadních vod není ani zdrojem nadměrného **hluku** ve venkovním prostředí. Nejbližší obytná zástavba je situována ve vzdálenosti 240 metrů a více od technologického zařízení ČOV, které je navíc ukryto v betonovém objektu a obsypáno zeminou.

Po dobu výstavby vzniknou dodavateli stavby tyto odpady:

- 170101	Beton
- 170301/02	Asfaltové směsi
- 170504	Zemina a kamení
- 170904	Směsný stavební a demoliční odpad (suti)

Odpady budou na stavbě využity nebo předány k recyklaci. Pokud nebudou svými vlastnostmi vyhovovat pro využití, budou odvezeny na skládku do Vsetína. Nebezpečný odpad bude předán oprávněné firmě.

Při provozu stavby vzniknou tyto odpady:

- 190801	Shrabky
- 190805	Kal z čištění komunálních odpadních vod

Přestože jsou odpady skupiny 19 označeny jako ostatní, lze předpokládat, že mají alespoň jednu nebezpečnou vlastnost a to infekčnost. Skutečné vlastnosti vzniklých kalů a shrabků je nutno přezkoušet a podle závěrů tohoto přezkoušení s nimi nakládat. Kal se bude likvidovat vysoušením v kalových kontejnerech a po vysušení se odveze na skládku.

Základní povinností provozovatele je zajistit provoz čistírny odpadních vod takovým způsobem, aby byl plynulý a bezporuchový. Předpokladem je důsledné dodržování provozního řádu a provozních pokynů. Provoz při mimořádných okolnostech bude popsán v provozním řádu. Jedná se např. o poruchu kanalizační sítě, poruchu čerpací stanice, proniknutí ropných nebo toxických látek do odpadních vod před vtokem do čistírny nebo nepravidelnost v provozu (údržba, opravy).

V důsledku stavby čistírny a příjezdové komunikace dojde k trvalému **záboru půdy** 10 493 m² tvořících zemědělský půdní fond. Ostatní objekty vyžadují pouze krátkodobý zábor po dobu výstavby – předpokládá se doba kratší než 1 rok. Po dokončení stavby budou plochy dotčené výstavbou uvedeny do původního stavu. Plochy kolem nově zřizovaných objektů se ohumusují a osejí trávou.

V území navržené stavby se nenacházejí ložiska nerostných surovin. Během stavby existuje možnost kontaminace horninového prostředí ropnými látkami. Dodavatel stavby musí zajistit kontrolu práce a údržby stavebních mechanismů. Pokud dojde k úniku ropných látek do zeminy, je nutné kontaminovanou zeminu ihned vytěžit a uložit do nepropustné nádoby (kontejnerů). U stacionárních strojů bude osazena olejová vana pro záchyt unikajících olejů.

Na základě provedených vyhodnocení je zřejmé, že z hlediska významnosti jednotlivých identifikovaných vlivů je záměr realizovatelný a při respektování doporučených opatření nebude znamenat významné ovlivnění hodnocených složek životního prostředí.

4.2.6 Časový harmonogram projektu

Projekt Kanalizace a ČOV Jablunka není rozdělen do časových etap. Můžeme však vymezit tři základní fáze projektu: **přípravnou, realizační a provozní**. Rozdělení projektu do těchto fází znázorňuje příloha č. 12.

Následuje tabulka, která zobrazuje časový harmonogram projektu.

Tab. 4.14: **Harmonogram projektu**

Předpokládané datum zahájení přípravné fáze projektu	6. 9. 2007
Předpokládané datum zahájení zadávacího řízení	1. 2. 2008
Předpokládané datum zahájení realizace projektu	1. 4. 2008
Předpokládané datum ukončení realizace projektu	15. 12. 2010
Předpokládané datum zahájení provozu	1. 1. 2011

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní zpracování

Přípravná fáze projektu trvala od září 2007 do konce března 2008 tj. cca 7 měsíců. Fáze, ve které se projekt nyní nachází, tedy **fáze realizační**, začala v dubnu 2008 a předpokládaný termín dokončení je prosinec 2010. **Fáze provozní** by měla být zahájena od počátku roku 2011.

4.2.7 Ukazatele projektu

V následujících tabulkách jsou znázorněny ukazatele specifikující výstup projektu u kanalizace, čistírny odpadních vod a čerpací stanice na kanalizaci.

Tab. 4.15: **Ukazatele u kanalizace**

Počet napojených obyvatel celkem	1700 (2200) EO
Délka kanalizace	13 094 m
Délka přípojek	2 534 m
Počet přípojek	502

Pozn.: EO - ekvivalentních obyvatel

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní zpracování

Vzhledem ke spádovým poměrům v obci je kanalizace rozdělena na dva samostatné systémy a to území připadající ke stokám A a B a území připadající ke stoce C. Kanalizace na území připadající ke stokám A a B je navržena v celém rozsahu jako gravitační. Splaškové vody jsou přivedeny na ČOV, dešťové vody jsou zaústěny do stávající kanalizace. Kanalizace na území připadající ke stoce C je navržena jako gravitační s přečerpáváním odpadních vod do stoky B-2-4. Jednotlivé nemovitosti budou napojeny domovními přípojkami. Přípojky se napojí buď odbočkou napojenou na kanalizaci během výstavby nebo použitím nalepovací odbočky. Jak lze vyčíst z výše uvedené tabulky celkový počet domovních přípojek je 502 ks, celková délka je 2 534 metrů. Trasy kanalizací jsou vedeny v místních komunikacích a na ostatních plochách v majetku obce Jablůnka. Celková délka nově vybudované kanalizace je 13 094 metrů.

Tab. 4.16: **Ukazatele u čerpací stanice na kanalizaci**

Počet napojených obyvatel celkem	1700 (2200) EO
Čerpané množství	1,3 l/s
Čerpací výška	50 m

Pozn.: EO - ekvivalentních obyvatel

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Čerpací stanice na kanalizaci je navržena plastová o vnitřním průměru 1 300 mm. Bude obetonována betonem B15 síly 200 mm. Bude vybavena čerpadly s ovládáním dle výšky hladin v čerpací jímce.

Tab. 4.17: **Ukazatele u ČOV**

Počet napojených obyvatel celkem	1700 (2200) EO
Množství odpadních vod	170 (220) m ³ /den
Celkové znečištění	132 kg BSK ₅ /den
Typ	BOKAN - Wolfbauer

Pozn.: BSK₅ - biochemická spotřeba kyslíku, jedná se o parametr kvality vody, který určuje míru organického znečištění

EO - ekvivalentních obyvatel

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Objekt čistírny odpadních vod bude dvoupodlažní budova kruhového půdorysu. V suterénu budou po obvodu umístěny aktivační nádrže, dosazovací nádrže a ve středu bude umístěn kalojem. Typ čistírny je **BOKAN – Wolfbauer**, což je mechanicko biologický komplex s biologickou částí tvořenou jemnobublinnou aerací s dosazováním a současně aerobní stabilizací vzniklého kalu. Denní průměr plánovaného množství vypouštěných odpadních vod je 220 m³ pro 2200 ekvivalentních obyvatel, roční průměr činí 80 300 m³.

4.2.8 Finanční rámec projektu

Projekt Kanalizace a ČOV Jablunka je projekt generující **příjmy**. Příjmy tohoto projektu jsou tvořeny **stočným**, jehož hodnota každý rok narůstá. Např. v roce 2011 je stanovena hodnota stočného na 15,1 Kč/m³, v roce 2012 je to 15,6 Kč/m³ a v posledním analyzovaném roce 2036 je to 31,6 Kč/m³. V příloze č. 13 je uvedena tabulka příjmů projektu pro celé referenční období, tedy 30 let. Výsledné příjmy jsou dále použity pro výpočet Cash flow v jednotlivých letech.

Celkové výdaje projektu byly stanoveny a schváleny ve výši **134 954 140 Kč**. Rozdělení celkových výdajů na výdaje způsobilé a nezpůsobilé shrnuje následující tabulka. Mezi

způsobilé výdaje patří např. výstavba, propagace, dozor v průběhu stavby a ostatní stavby. Do kategorie **nezpůsobilých** výdajů patří především DPH.

Tab. 4.18: Celkové výdaje projektu (Kč)

Období		Způsobilé výdaje	Nezpůsobilé výdaje
2009	Celkem	75 625 066,16	14 330 999,70
	investiční	75 426 316,16	14 330 999,70
	neinvestiční	198 750,00	0,00
2010	Celkem	37 838 933,84	7 159 140,30
	investiční	37 679 683,84	7 159 140,30
	neinvestiční	159 250,00	0,00
Celkem	Celkem	113 464 000,00	21 490 140,00
	investiční	113 106 000,00	21 490 140,00
	neinvestiční	358 000,00	0,00

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Celkové způsobilé výdaje projektu činí **113 464 000 Kč**, z toho **celkové způsobilé veřejné výdaje jsou 98 093 733 Kč** a jejich financování je realizováno prostřednictvím dotace z Fondu soudržnosti (85 % z celkových uznatelných nákladů), dotace (5 % z celkových uznatelných nákladů) a půjčky (9,7 % z celkových uznatelných nákladů) ze Státního fondu životního prostředí ČR a vlastních zdrojů žadatele (0,3 % z celkových uznatelných nákladů). **Celkové způsobilé soukromé výdaje** (vlastní/cizí zdroje) projektu činí **15 370 267 Kč**. Následující tabulka zobrazuje rozdělení zdrojů financování projektu.

Tab. 4.19: **Zdroje financování projektu (Kč)**

Období		Dotace FS	Dotace SFŽP	Půjčka SFŽP	Vlastní zdroje
2009	Celkem	55 573 514,78	3 269 029,80	6 331 859,63	206 201,49
	investiční	55 427 462,22	3 260 438,49	6 315 218,91	205 659,52
	neinvestiční	146 052,56	8591,31	16 640,72	541,97
2010	Celkem	27 806 158,22	1 635 656,20	3 168 140,37	103 172,46
	investiční	27 689 132,45	1 628 772,35	3 154 806,88	102 738,18
	neinvestiční	117 025,77	6883,85	13 333,49	434,28
Celkem	Celkem	83 379 673,00	4 904 686,00	9 500 000,00	309 373,95
	investiční	83 116 594,67	4 889 210,84	9 470 025,79	308 397,70
	neinvestiční	263 078,33	15 475,16	29 974,21	976,25

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

4.2.9 Finanční analýza projektu

Finanční analýza pracuje s příjmy a výdaji v investiční a provozní části projektu. **Cílem finanční analýzy** je stanovit, zda projekt bude generovat „takový tok peněžních prostředků v dlouhém období, který zajistí dostatečnou rentabilitu posuzovaného projektu“. Laicky řečeno: pomocí finanční analýzy zjistíme, zda bude projekt životaschopný, a zda se nám jej tedy vyplatí či nevyplatí implementovat. Abychom mohli výsledky finanční analýzy jednoznačně a smysluplně interpretovat, vypočteme na základě finančních toků v jednotlivých letech tzv. **kriteriální ukazatele** projektu. Pomocí těchto ukazatelů jsme schopni určit, zda je náš projekt smysluplný a také můžeme porovnávat efektivitu jednotlivých projektů mezi sebou. Mezi kriteriální ukazatele finanční analýzy, které byly vypočteny u námi zkoumaného projektu patří: Finanční čistá současná hodnota (FNPV) a Finanční vnitřní výnosové procento (FRR).¹¹⁶ Výchozí údaje pro finanční analýzu jsou uvedeny v tabulce 4.20.

Tab. 4.20: **Základní údaje pro finanční analýzu**

Referenční období	30 let
Finanční diskontní míra	5,0 %
Ekonomická diskontní míra	5,5 %
Kurz CZK/EUR pro případný převod výpočtů do EUR	27,54
Sazba daně z příjmů	24 %

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

¹¹⁶ Marek, Kantor, 2009.

Finanční čistá současná hodnota

Finanční čistá současná hodnota (FNPV) představuje součet současné hodnoty budoucích hotovostních toků plynoucích z investice a hotovostního toku v nultém roce (investičních výdajů). Dále následuje obecný vzorec pro výpočet FNPV.¹¹⁷

$$FNPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} \quad (4.1)$$

nebo-li

$$FNPV = CF_0 + \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} = CF_0 + PV = PV - I \quad (4.2)$$

kde:

- FNPV je finanční čistá současná hodnota investice,
- PV je současná hodnota investice,
- I je velikost investičních výdajů v nultém období,
- CF_t je hotovostní tok plynoucí z investice v období t,
- r je diskontní sazba,
- t je období (rok) od 0 do n.

V příloze č. 13 jsou uvedeny hodnoty hotovostních toků, které byly použity pro výpočet finanční čisté současné hodnoty projektu.

Finanční vnitřní výnosové procento

Finanční vnitřní výnosové procento (FRR) chápeme jako výnosnost (rentabilitu), kterou poskytuje projekt během svého života. FRR je taková hodnota diskontní sazby, při které se **FNPV = 0**, což znamená, že se současná hodnota rovná investičním nákladům projektu. Finanční vnitřní výnosové procento lze spočítat buď pokusem, nebo jej lze zjistit graficky.¹¹⁸

¹¹⁷ Sieber, 2004.

¹¹⁸ Tamtéž.

Kritéria přijatelnosti ukazatelů finanční analýzy

U obou výše uvedených ukazatelů je zásadní rozlišit, zda se jedná o komerční či veřejně prospěšný projekt. Kritéria přijatelnosti u obou typů projektů jsou uvedena v tabulce 4.21.

Tab. 4.21: Kritéria přijatelnosti

Ukazatel	Podmínka přijatelnosti	
	Komerční projekt	Veřejně prospěšný projekt
FNPV	≥ 0	< 0
FRR	$> d$	$< d$

Pozn.: d - předpokládaná diskontní sazba

Zdroj: Sieber, 2004; vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že komerční projekt je přijatelný, když je finanční čistá současná hodnota větší nebo rovna nule a finanční vnitřní výnosové procento větší než předpokládaná diskontní sazba. U veřejně prospěšného projektu můžeme projekt považovat za přijatelný, i když je FNPV menší než nula a FRR menší než předpokládaná diskontní sazba. V případě, kdy zjistíme tuto skutečnost, zahájíme ekonomickou analýzu, která bývá označována také jako **Analýza nákladů a přínosů – CBA**. U veřejně prospěšných projektů totiž sledujeme celospolečenský dopad, neboť cílem těchto projektů není maximalizace zisku, ale maximalizace celospolečenského užitku. Analýza nákladů a přínosů nebyla u projektu Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablůnka vyžadována, tudíž nebyla ani provedena.

Výsledky finanční analýzy projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka

Ve finanční analýze projektu byly vypočteny dvě finanční čisté současné hodnoty a také dvě finanční vnitřní výnosové procenta a to z hlediska, zda byla započítána podpora Společenství či nikoliv. Výsledky finanční analýzy jsou shrnuty v následující tabulce.

Tab. 4.22: Výsledky finanční analýzy projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka

	Bez podpory Společenství	S podporou Společenství
FRR (%)	-2,7	1,9
FNPV (EUR)	-3 126 239	-14 688

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní zpracování

Z tabulky jednoznačně vyplývá, že hodnota obou ukazatelů je příznivější v situaci, kdy byla započítána podpora Společenství. Ovšem při hodnocení výsledků finanční analýzy se

vždy projekt hodnotí na základě kritériálních ukazatelů bez dotace čili bez podpory Společenství. Vypočtená hodnota FRR v tomto případě činí $-2,7\%$ a hodnota finanční čisté současné hodnoty (FNPV) je $-3\,126\,239$ EUR. V případě, kdy by se jednalo o komerční projekt, by tento projekt byl označen za neproveditelný. Ovšem Kanalizace a ČOV Jablunka je **veřejně prospěšný projekt**, proto jej lze realizovat. Pro potvrzení celospolečenského přínosu projektu je vhodné dopočítat ekonomickou analýzu. Přínosy projektu jsou popsány v následujícím odstavci.

4.2.10 Přínosy projektu

Ekologický přínos investice je nesporný. Navržené řešení je provozně vyzkoušené, bezpečné a zajistí čištění odpadních vod na dobré úrovni. Dle projektové dokumentace s sebou výstavba ani provoz předmětného díla nenesou žádná rizika. V následující tabulce jsou zobrazeny přínosy realizace projektu.

Tab. 4.23: Ukazatele znečištění

Látka	Současný stav		Odstraněno (t/rok)	Stav po realizaci		Odstraněno (t/rok)
	Přítok (t/rok)	Odtok (t/rok)		Přítok (t/rok)	Odtok (t/rok)	
Nerozpuštěné látky	34,13	34,13	0,00	34,13	1,86	32,27
BSK ₅	37,23	37,23	0,00	37,23	1,55	35,68
CHSKCr	74,46	74,46	0,00	74,46	7,46	67,00
Celkový fosfor	1,64	1,64	0,00	1,64	0,32	1,32
Amoniakální dusík	5,03	5,03	0,00	5,03	0,93	4,10
Celkový dusík	7,23	7,23	0,00	7,23	1,44	5,79

Pozn.: BSK₅ - biochemická spotřeba kyslíku, jedná se o parametr kvality vody, který určuje míru organického znečištění

CHSKCr: chemická spotřeba kyslíku Cr-metoda

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Jak lze vyčíst z tabulky, **v současnosti je odstranění znečištění nulové**. Po realizaci projektu dojde k výrazné eliminaci všech látek, které se řadí do skupiny bilančních ukazatelů. Např. u nerozpuštěných látek můžeme vypočítat celkovou eliminaci ve výši více než 94 %.

4.2.11 Citlivostní analýza

Při citlivostní analýze zjišťujeme, jak se daný výstup našeho projektu (ať už pozitivní či negativní) může změnit následkem změny proměnných, na kterých je založen. Stěžejní význam citlivostní analýzy spočívá v tom, že nutí zpracovatele projektu identifikovat zásadní předpoklady a proměnné, ukazuje, kde by byla užitečná dodatečná (upřesňující) informace, a pomáhá odhalit spolehlivost prognózy.¹¹⁹ V tabulce 4.24 jsou vypočteny hodnoty citlivostní analýzy pro FRR a FNPV bez podpory Společenství.

Tab. 4.24: Citlivostní analýza pro FRR a FNPV bez podpory Společenství

Bez podpory Společenství		(%)	FRR (%)	FNPV (tis. Kč)
Investiční náklady	snížení o	20	-2,6	-68 760
		10	-2,7	-77 428
		5	-2,7	-81 763
	zvýšení o	5	-2,7	-90 431
		10	-2,7	-94 765
		20	-2,8	-103 433
Provozní náklady	snížení o	20	-2,3	-82 425
		10	-2,5	-84 261
		5	-2,6	-85 179
	zvýšení o	5	-2,8	-87 014
		10	-2,9	-87 932
		20	-3,1	-89 768
Příjmy	snížení o	20	-3,1	-89 885
		10	-2,9	-87 991
		5	-2,8	-87 044
	zvýšení o	5	-2,6	-85 150
		10	-2,5	-84 203
		20	-2,3	-82 308

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Pro vyhodnocení citlivostní analýzy je důležité uvést původní údaje **FRR** a **FNPV** bez podpory Společenství, které lze vyčíst v tabulce 4.20. Finanční vnitřní výnosové procento je **-2,7 %** a finanční čistá současná hodnota -3 126 239 EUR, což činí **-86 097 Kč**. Nejprve budeme analyzovat finanční vnitřní výnosové procento a jeho citlivost. Změna investičních nákladů nevyvolává velké změny FRR, znamená to tedy, že **FRR není citlivé**

¹¹⁹ Marek, Kantor, 2009.

na změny investičních nákladů. Změny provozních nákladů a příjmů vyvolávají stejné změny FRR, avšak v opačném směru. Při zvýšení provozních nákladů o 20 % se změní FRR na -3,1 %, při snížení příjmů o 20 % se ukazatel FRR změní na -3,1 %, apod. Dalo by se tedy říci, že ukazatel **FRR je nejvíce citlivý na změny provozních nákladů a příjmů.** Co se týče finanční čisté současné hodnoty, ta se nejvíce mění u změn investičních nákladů. Např. když by došlo ke zvýšení investičních nákladů o 20 %, znamenalo by to, pokles FNPV na – 103 433 Kč. Tedy ukazatel **FNPV je nejvíce citlivý na změny investičních nákladů.**

4.2.12 Souhrnné hodnocení projektu

Obec Jablůnka nevydává pravidelné studie či monitorovací zprávy o realizaci projektu. V červenci roku 2009 bylo vyneseno prohlášení žadatelem projektu - starostou obce Jablůnka panem Čeňkem Hajným týkající se průběhu realizace projektu. V tuto dobu probíhaly hlavní výkopové práce v obou chodnicích podél silnice I/57. Výkopy probíhaly tzv. zipovou metodou, aby byl umožněn průjezd obcí. Práce na této části kanalizace byly snad jedny z nejobtížnějších jak z hlediska hloubky, tak z hlediska vedoucích starých částí infrastruktury. Složitá situace nastala s vedením kabelu Telecomu v obci, které je ve velmi špatném stavu a hrozilo jeho přerušení. Dalším problémem, který ztěžoval práci, byla výměna vodovodního řádu, který v některých místech vedl v soukromých pozemcích. Muselo tedy docházet k jednání s majiteli těchto pozemků o povolení na položení řádu nového. Skelet nové čistírny odpadních vod byl v této době prakticky dokončen, následovala příprava na zkoušky těsnosti a následné nainstalování technologického zařízení ČOV. Do července 2009 byla na Kanalizaci a ČOV Jablůnka proinvestována částka cca **38 000 000 Kč.**

Nejnovější údaj o celkové proinvestované částce od zahájení projektu pochází z 3. 3. 2010 a tato částka činí **55 573 515 Kč.** V současnosti se projekt Kanalizace a ČOV nachází ve fázi **realizace.** Stavební práce by dle předpokladů měly být ukončeny třetím kvartálem roku 2010, smlouva je uzavřena do konce roku 2010. První rok provozu tedy rok 2011 by měl být provozem zkušebním.

Na konci této kapitoly bych chtěla uvést svůj vlastní názor a pohled na projekt, jelikož jak jsem uvedla v úvodu diplomové práce, jsem nepřímým účastníkem projektu. V současnosti (duben 2010) je situace v obci taková, že jsou zde rozkopány všechny vedlejší silnice, je

zde zvýšená prašnost a hluchnost (díky technickým zařízením) a průjezdnost obcí je velice omezená. Dalo by se říci, že převažují negativní dopady realizace projektu. Ovšem přínos takto rozsáhlého projektu je nesporný, neboť kanalizace v obci byla ve velmi špatném stavu. Myslím si, že bez možnosti získat finanční prostředky z fondů Evropské unie, by obec Jablunka takovýto rozsáhlý a finančně náročný projekt realizovala jen stěží.

5 Závěr

Politika hospodářské a sociální soudržnosti nebyla v Římských smlouvách explicitně definována a v počátcích evropské integrace nestála v centru zájmu členských států ES. Hlavním důvodem byla skutečnost, že ekonomické a sociální rozdíly mezi šesti zakládajícími zeměmi Evropské unie (Belgie, Nizozemí, Lucembursko, Itálie, Německo a Francie) nebyly podstatné. Jedinou zemí, která měla v této době zájem na aktivizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti na nadnárodní úrovni byla Itálie, a to z důvodu existence velkých meziregionálních disparit uvnitř státu. Změna přístupu k zavedení politiky zabývající se řešením regionálních disparit (regionální politiky) na nadnárodní úrovni byla způsobena ekonomickou situací sedmdesátých let 20. století (první a druhá ropná krize) a následně byla vedena dvěma základními vývojovými osami. První osa souvisela s postupným rozšiřováním Společenství, druhá osa se nesla v myšlence dalšího prohlubování integrace členských zemí v ekonomické i politické rovině. Osa rozšiřování se vývojem politiky hospodářské a sociální soudržnosti prolíná velmi výrazně. Vlny rozšíření přivedly postupně do rozhodujících orgánů Společenství i zástupce zemí s nižší ekonomickou a sociální úrovní, což vedlo k výraznému posílení zájmu nejen o společnou koordinaci, ale také financování této politiky z nadnárodní úrovně. Spojené království, Irsko, Řecko, Španělsko a Portugalsko vnesly do Společenství debatu o vzrůstajících disparitách mezi členskými zeměmi i jejich regiony. Následná rozšíření (v roce 2004 o deset nových zemí a v roce 2007 o Bulharsko a Rumunsko) znamenala další prohloubení ekonomických i sociálních rozdílů jak mezi členskými státy EU, tak mezi jednotlivými regiony.

Finanční podpora, kterou může ČR čerpat v letech 2007 – 2013 ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, dosahuje výše **26,7 mld. EUR**. Podíl Operačního programu Životní prostředí na celkové alokaci Národního strategického referenčního rámce činí 18,4 %. Operační program Životní prostředí je druhým nejobjemnějším operačním programem České republiky z hlediska alokovaných finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2007 – 2013, je mu přidělena celková alokace ve výši **4 920 mil. EUR**. OPŽP je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudržnosti. Tento operační program je rozdělen do osmi prioritních os, která se dále dělí na jednotlivé oblasti podpory. Zaměřuje se na zlepšení kvality životního prostředí v České republice. Podporovány jsou zejména projekty v oblasti zlepšování vodohospodářské infrastruktury,

zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí v ovzduší, zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie při výrobě elektřiny a tepla, zkvalitnění nakládání s odpady, odstraňování starých ekologických zátěží, omezování průmyslového znečištění, zpomalení či zastavení poklesu biodiverzity, zajištění ekologické stability krajiny stejně jako projekty pro rozvoj infrastruktury environmentálního vzdělávání, poradenství a osvěty. Z územního hlediska jsou intervence OP Životní prostředí v rámci první až čtvrté prioritní osy zaměřeny na celé území ČR, zbylé oblasti na území ČR mimo hl. m. Prahu. Úlohu Řídícího orgánu zastává Ministerstvo životního prostředí, Zprostředkujícím subjektem je Státní fond životního prostředí. Třetí část je především věnována podrobné specifikaci Operačního programu Životní prostředí, čímž došlo k naplnění specifického cíle, kterým byla analýza druhého největšího tematického operačního programu České republiky, kterým je Operační program Životní prostředí

Aplikační koncepce diplomové práce je znázorněna na projektu „Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablunka“. Žádost o poskytnutí dotace z fondů Evropské unie pro tento projektový záměr byla podána a úspěšně schválena v rámci 1. výzvy Ministerstva životního prostředí České republiky k podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí. Podstatou projektu je výstavba nové kanalizace a čistírny odpadních vod v obci Jablunka. Při finanční analýze projektu bylo zjištěno, že finanční čistá současná hodnota projektu (FNPV) je záporná a finanční vnitřní výnosové procento (FRR) je nižší než předpokládaná diskontní sazba. Kdyby se jednalo o projekt komerční, rozhodně by bylo neefektivní tento projekt realizovat a projekt by pravděpodobně nebyl doporučen k realizaci z důvodu nesplnění kritériálních ukazatelů. Je však nutné si uvědomit, že projekt „Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablunka“ je především projektem veřejně prospěšným, jež generuje jisté (poměrně zanedbatelné) příjmy. Proto výsledky finanční analýzy nemají zásadní dopad na celkovou úspěšnost v procesu schvalování projektu. Hlavní pozornost při hodnocení totiž není zaměřena na ztrátovost projektu, ke které dochází i přes generované příjmy projektu. Zajímá nás přínos projektu pro společnost a region jako celek a ten je v případě tohoto projektu nesporný. Společenský přínos projektu by bylo možné vyjádřit ve formě ekonomické analýzy, která však v rámci projektu nebyla vyžadována a tudíž nebyla ani provedena. Realizací projektu dojde k zamezení znečišťování řeky Bečvy, zlepší se životní prostředí jak v obci Jablunka, tak i v jejím okolí, hlavně pod obcí ve směru toku řeky Bečvy. Mimoto dojde také k zabránění znečištění ochranného pásma úpravny vody ve Valašském Meziříčí.

Cílem diplomové práce bylo nejprve vymezit teoretická východiska programů a projektů spolufinancovaných v rámci strukturálních fondů Evropské unie v kontextu regionálního rozvoje a následně tuto teoretickou koncepci aplikovat na příkladu vybraného projektového záměru. Z hlediska struktury a obsahu diplomové práce došlo k naplnění jednotlivých dílčích (specifických) cílů obsahových kapitol. Vzhledem k tomu, že čtvrtá kapitola diplomové práce představuje syntézu programové podpory realizované v rámci OP Životní prostředí do aplikační části práce na příkladu vybraného projektu „Kanalizace a čistírna odpadních vod Jablunka“, můžeme konstatovat, že hlavní cíl stanovený v úvodu práce byl splněn.

Výsledky průběžného čerpání Operačního programu Životní prostředí nejsou prozatím zcela uspokojivé, obdobně jako v případě dalších tematických operačních programů České republiky. Současné potřeby ochrany životního prostředí však naznačují vysokou absorpční kapacitu pro poskytovanou strukturální pomoc alokovanou v rámci OP Životní prostředí. Očekávaný finanční a věcný pokrok v oblasti čerpání prostředků OP Životního prostředí v následujících letech naznačuje, že hypotéza stanovená v úvodu diplomové práce může být tímto potvrzena.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- [1] BOHÁČKOVÁ, I.; HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
- [2] CIHELKOVÁ, E.; JAKŠ J. a kol. *Evropská integrace: Evropská unie*. Praha: Oeconomika, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0.
- [3] FIALA, P. *Projektové řízení: Modely, metody, analýzy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 276 s. ISBN 80-86419-24-X.
- [4] MAREK, D.; KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [5] MELECKÝ, L, MATISOVÁ, S. Evaluace a postup čerpání strukturální pomoci EU v České republice v programovacím období 2007 – 2013. In *MEKON 2010. CD of participants reviewed papers from 12th International Conference*. [CD ROM]. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 3. – 4. února 2010. s. 1 – 13. ISBN 978-80-248-2165-8.
- [6] MOLLE, W. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. ISBN -415-43811-X.
- [7] NOVOTNÁ, M. *Regionální politika Evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TU Ostrava, 2007. 206 s. ISBN 978-80-248-1413-1.
- [8] SCHWALBE, K. *Řízení projektů v IT: Kompletní průvodce*. Brno: Computer Press, 2007. 720 s. ISBN 978-80-251-1526-8.
- [9] SIEBER, P. *Metodika zpracování povinných příloh projektu: Studie proveditelnosti, Analýza nákladů a přínosů*. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2004. 92 s.
- [10] SVOZILOVÁ, A. *Projektový management*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 356 s. ISBN 80-247-1501-5.

- [11] ŠIMÍČKOVÁ, M. *Environmentální politika: Dílčí modul 34 – I* (Studijní opora pro distanční vzdělávání). Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2003. 65 s. ISBN 80-248-0361-5.
- [12] WOKOUN, R.; MALINOVSKÝ J. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové stránky

- [13] *BusinessInfo.cz* [online]. Evropská politika ochrany životního prostředí. 2009. [cit. 26. 2. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-politika-ochrany-zivotniho/1000521/4271/#pri2>>.
- [14] *Český statistický úřad* [online]. Nejnovější ekonomické údaje. 2010. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>>.
- [15] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Aktuální informace. 2010a. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.zlin.czso.cz/>>.
- [16] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Cestovní ruch. 2010b. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< http://www.zlin.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cestovni_ruch-xz>.
- [17] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Míra nezaměstnanosti podle obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2008. 2009. [cit. 21. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB339/\\$File/72101109k20.jpg](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB339/$File/72101109k20.jpg)>.
- [18] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Nezaměstnanost. 2010c. [cit. 21. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.zlin.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/nezamestnanost-xz>>.
- [19] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Nezaměstnanost ve Zlínském kraji v roce 2009. 2010d. [cit. 21. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/nezamestnanost_ve_zlinskem_kraji_v_roce_2009>.

- [20] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Projekce obyvatelstva. 2010e. [cit. 24. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/projekce_obyvatelstva>.
- [21] *Český statistický úřad – Zlínský kraj* [online]. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje v roce 2008. 2010f. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_social_niho_a_ekonomickeho_vyvoje_zlinskeho_kraje_v_roce_2008>.
- [22] *Evropa – portál Evropské unie* [online]. Životní prostředí. 2010. [cit. 26. 2. 2010]. Dostupný z WWW:< http://europa.eu/pol/env/index_cs.htm>.
- [23] *Fondy Evropské unie* [online]. Konečná alokace zdrojů fondů EU pro Českou republiku v období 2007 – 2013. 2010a. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU/Dokumenty/Legislativa/Konecna-alokace-zdroju-fondu-EU-pro-Ceskou-republi>>.
- [24] *Fondy Evropské unie* [online]. Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání fondů SF/FS. 2010b. [cit. 19. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava>>.
- [25] *Fondy Evropské unie* [online]. Operační program ESPON 2013. 2009. [cit. 24. 11. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/ESPON-2013>>.
- [26] *Fondy Evropské unie* [online]. Prováděcí (implementační) dokument. 2010c. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Provadeci-%28implementacni%29-dokument>>.
- [27] *Informační a vzdělávací portál školství Zlínského kraje* [online]. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji za školní rok 2008/2009. 2010. [cit. 25. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.zkola.cz/zkedu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzd>>.

roju/dlouhodobekoncepceazamery/vyrocnizpravaostavuarozvojivzdelavacisoustavy
vezlinskemkraj/31345.aspx>.

- [28] *Obecní knihovna v Jablůnce* [online]. Stručně z historie, polohy a a původu jména Jablůnka. 2010. [cit. 26. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.knihovnajablunka.wz.cz/>>.
- [29] *Regionální informační servis* [online]. Jak připravit a řídit projekt „v kostce“ – PŘÍPRAVA PROJEKTU. 2008 [cit. 26. 11. 2009]. Dostupný z WWW:< <http://www.risy.cz/index.php?pid=517&kp=napad>>.
- [30] *Stálá kancelář Jihočeského kraje* [online]. Udržitelný rozvoj. 2008. [cit. 9. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.southbohemia.eu/?udrzitelny-rozvoj,999>>.
- [31] *Zlínský kraj.net – Regionální informační portál* [online]. Členění kraje. 2010. [cit. 26. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.zlinskykraj.net/cleneni.php>>.
- [32] *Zlínský kraj – Informační portál* [online]. Charakteristika kraje. 2007. [cit. 26. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?chnum=6&nid=3089&doctype=ART&docid=47401>>.
- [33] *Zlínský kraj – Informační portál* [online]. Stav životního prostředí v roce 2008. 2009. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=28228&doctype=ART&nid=2753&cpi=1>>.

Elektronické publikace

- [34] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD - ODDĚLENÍ REGIONÁLNÍCH ANALÝZ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB PRAHA. *Statistická ročenka Hlavního města Prahy 2009* [online]. 2009a. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< [http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/\\$File/101011-09_Praha.pdf](http://notes2.czso.cz/xa/edicniplan.nsf/t/7F004DFDEA/$File/101011-09_Praha.pdf)>.
- [35] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD - ODDĚLENÍ REGIONÁLNÍCH ANALÝZ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB ZLÍN. *Statistická ročenka Zlínského kraje 2009* [online]. 2009b. [cit. 20. 3. 2010]. Dostupný z WWW:< [http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/\\$File/72101109.pdf](http://www.zlin.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/t/80003CB2DB/$File/72101109.pdf)>.

- [36] EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2007 – 2013 Poznámky a úřední texty* [online]. 2007. [cit. 5. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf>.
- [37] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní strategický referenční rámce ČR 2007 – 2013*. [online]. 2007. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=d5ad9c0e-0e67-464d-940d-361288fb7989>>.
- [38] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. *Implementační dokument Operačního programu Životní prostředí* [online]. 2009a. [cit. 23. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf>.
- [39] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. *Programový dokument OPŽP pro období 2007 – 2013* [online]. 2007. [cit. 23. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2714-programovy_dokument_opzp_2007_2013_32.pdf>.
- [40] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. *Zpráva o životním prostředí České republiky*. [online]. 2009b. [cit. 23. 3. 2010]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZ1KQN8/\\$FILE/zprava08.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZ1KQN8/$FILE/zprava08.pdf)>.
- [41] NÁRODNÍ ORGÁN PRO KOORDINACI – MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013* [online]. 23. března 2010. [cit. 28. 3. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010>>.

Další zdroje

- [42] Interní materiály Obecního úřadu Jablůnka, 2010.

Seznam zkratek

CARDS	Finanční nástroj pro západní Balkán
CBA	Analýza nákladů a přínosů
CPM	Critical Path Method Metoda kritické cesty
ČNB	Česká národní banka
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSN	Česká národní norma
DPH	Daň z přidané hodnoty
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIA	Environmental Impact Assessment Proces posuzování vlivů záměrů na životní prostředí
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK	Evropská komise
EO	Ekvivalentních obyvatel
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESPON 2013	Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost
ESÚS	Evropské seskupení pro územní spolupráci
EU	Evropská unie
Euratom	Evropské společenství pro atomovou energii

FNPV	Finanční čistá současná hodnota
FRR	Finanční vnitřní výnosové procento
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IOP	Integrovaný operační program
IPA	Instrument for Preaccession Assistance
	Nástroj pro předvstupní pomoc
ISPA	Nástroj předvstupních strukturálních politik
JASPERS	Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech
JEA	Jednotný evropský akt
JEREMIE	Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky
JESSICA	Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí
MV	Monitorovací výbor
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační program
OP PA	Operační program Praha Adaptibilita

OP PK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PCO	Platební a certifikační orgán
PDM	Precedence Diagram Method
PHARE	Nástroj na podporu ekonomické restrukturalizace a politických změn v Polsku a Maďarsku
PERT	Program Evaluation and Review Technique Metoda hodnocení a kontroly projektu
PEZ	Primární energetické zdroje
PO	Prioritní osa
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
ROP	Regionální operační program
ŘKV	Řídící a koordinační výbor
SAPARD	Zvláštní přístupový program pro zemědělství a rozvoj venkova
SEA	Strategické posuzování vlivů na životní prostředí
SF	Strukturální fond
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SITC	Standardní mezinárodní obchodní klasifikace
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
TOP	Tematický operační program
URBACT II	Program sítí pro rozvoj měst
ZK	Zlínský kraj
ŽP	Životní prostředí

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 3.1: Finanční alokace v rámci prioritní osy 1	- 51 -
Tab. 3.2: Finanční alokace v rámci prioritní osy 2	- 52 -
Tab. 3.3: Finanční alokace v rámci prioritní osy 3	- 53 -
Tab. 3.4: Finanční alokace v rámci prioritní osy 4	- 55 -
Tab. 3.5: Finanční alokace v rámci prioritní osy 5	- 56 -
Tab. 3.6: Finanční alokace v rámci prioritní osy 6	- 57 -
Tab. 3.7: Finanční alokace v rámci prioritní osy 7	- 59 -
Tab. 3.8: Finanční alokace v rámci prioritní osy 8	- 60 -
Tab. 4.1: Počet obyvatel dle věku v letech 2002 - 2008 ve Zlínském kraji	- 67 -
Tab. 4.2: Projekce počtu obyvatel dle věku v letech 2020 - 2050 ve Zlínském kraji	- 67 -
Tab. 4.3: Vývoj HDP Zlínského kraje (mil. Kč) v letech 2002 – 2008	- 68 -
Tab. 4.4: Vývoz dle tříd SITC v roce 2008 ve Zlínském kraji (běžné ceny)	- 70 -
Tab. 4.5: Vývoz dle vybraných zemí v roce 2008 ve Zlínském kraji (běžné ceny) ..	- 71 -
Tab. 4.6: Nezaměstnaní a volná pracovní místa v letech 2004 – 2008 ve ZK	- 72 -
Tab. 4.7: Struktura škol Zlínského kraje	- 74 -
Tab. 4.8: Výzkumní pracovníci a výdaje na výzkum a vývoj v České republice podle krajů v roce 2008	- 75 -
Tab. 4.9: Vědci a inženýři a jejich průměrná hrubá měsíční mzda (Kč) ve Zlínském kraji v roce 2008	- 76 -
Tab. 4.10: Udělené patenty ve Zlínském kraji v letech 2000 – 2008	- 76 -
Tab. 4.11: Hromadná ubytovací zařízení a průměrná cena za ubytování ve Zlínském kraji v letech 2004 - 2008	- 81 -
Tab. 4.12: Základní identifikace žadatele	- 84 -
Tab. 4.13: Výstupy nové kanalizace	- 85 -
Tab. 4.14: Harmonogram projektu	- 88 -
Tab. 4.15: Ukazatele u kanalizace	- 88 -
Tab. 4.16: Ukazatele u čerpací stanice na kanalizaci	- 89 -
Tab. 4.17: Ukazatele u ČOV	- 89 -
Tab. 4.18: Celkové výdaje projektu (Kč)	- 90 -
Tab. 4.19: Zdroje financování projektu (Kč)	- 91 -

Tab. 4.20: Základní údaje pro finanční analýzu.....	- 91 -
Tab. 4.21: Kritéria přijatelnosti	- 93 -
Tab. 4.22: Výsledky finanční analýzy projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka	- 93 -
Tab. 4.23: Ukazatele znečištění	- 94 -
Tab. 4.24: Citlivostní analýza pro FRR a FNPV bez podpory Společenství.....	- 95 -

Seznam grafů

Graf 4.1: Podíl HDP (%) ZK na celkovém HDP ČR v letech 2000 – 2008	- 69 -
Graf 4.2: Vývoj HDP/obyvatele (Kč) v letech 2000 – 2008 ve Zlínském kraji.....	- 69 -
Graf 4.3: Podíl uchazečů o zaměstnání z hlediska vzdělání v roce 2009	- 72 -
Graf 4.4: Počet přepravených osob (mil.) jednotlivými druhy veřejné dopravy ve Zlínském kraji v letech 2000 - 2008	- 77 -
Graf 4.5: Produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji v letech 2002 – 2008 ..	- 78 -
Graf 4.6: Podíl zahraničních hostů ve Zlínském kraji v roce 2008	- 81 -

Seznam obrázků

Obr. 2.1: Základní rámec řízení projektů.....	- 24 -
Obr. 2.2: Fáze projektového cyklu	- 25 -
Obr. 3.1: Přehled operačních programů ČR na léta 2007 – 2013 dle cílů.....	- 47 -
Obr. 4.1: Rozdělení okresů Zlínského kraje	- 66 -
Obr. 4.2: Míra nezaměstnanosti podle obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2008	- 73 -
Obr. 4.3: Velkoplošná a maloplošná chráněná území a přírodní parky ve Zlínském kraji v roce 2008.....	- 79 -
Obr. 4.4: Lokality soustavy Natura 2000 ve Zlínském kraji v roce 2008.....	- 80 -
Obr. 4.5: Vazba projektu na strategické programové dokumenty	- 82 -

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30. dubna 2010

.....
Bc. Jana Kovářová

Adresa trvalého pobytu studenta:

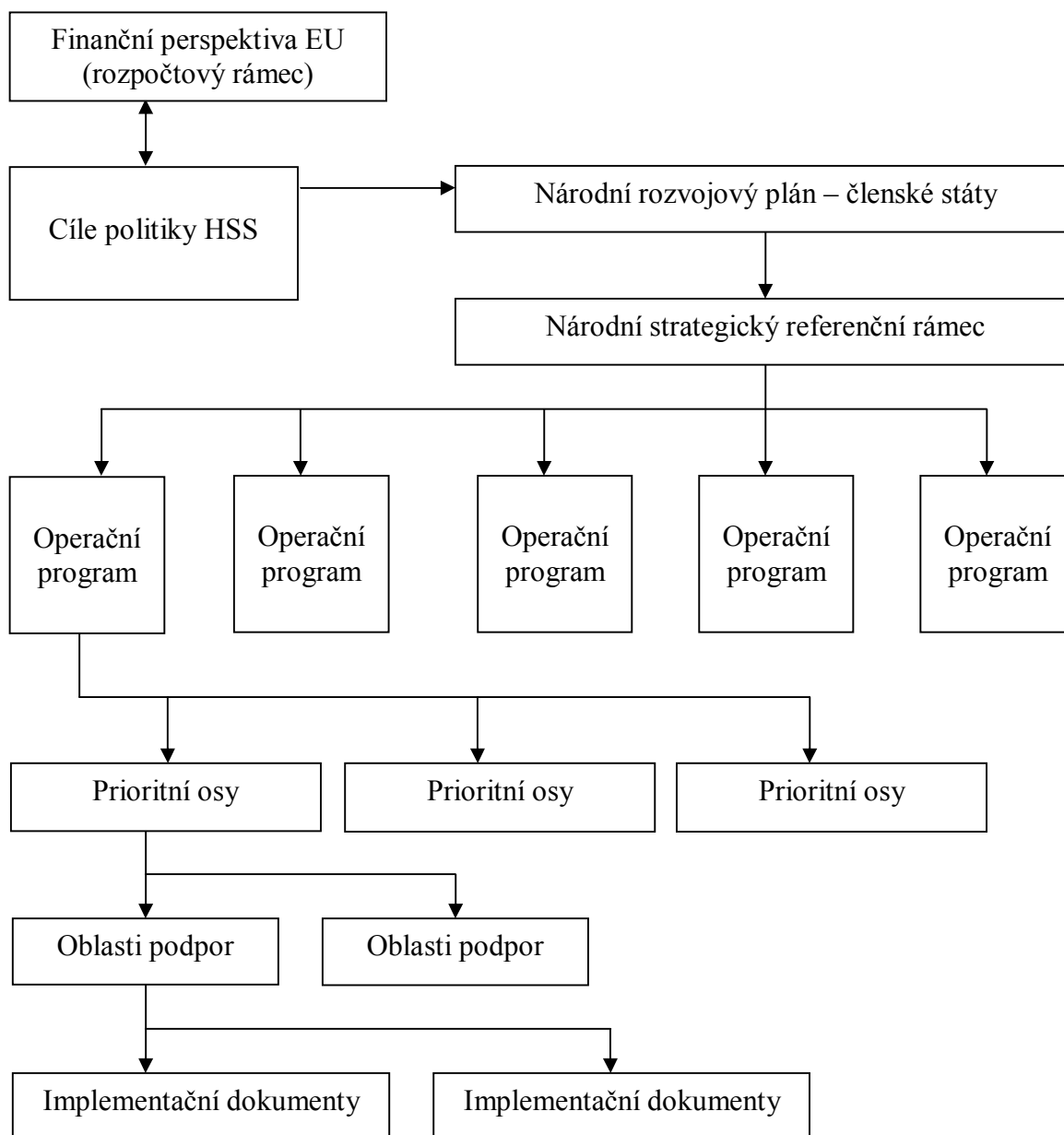
Jablůnka 546

756 23 JABLŮNKA

Seznam příloh

- [1] **Programování politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)**
- [2a] **Regiony zařazené do cíle konvergence**
- [2b] **Regiony zařazené do cíle konvergence**
- [3] **Regiony zařazené do cíle regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**
- [4] **Regiony zařazené do cíle přeshraniční spolupráce**
- [5a] **Finanční alokace mezi členské státy**
- [5b] **Alokace finančních prostředků politiky soudržnosti dle cílů**
- [6] **Orientační rozdělení položek dle jednotlivých čl. států v letech 2007 – 2013
(v současných cenách; v milionech EUR)**
- [7] **Finanční alokace pro jednotlivé OP v letech 2007 - 2013**
- [8] **Podíl prioritních os a oblastí podpory OPŽP na celkové alokaci programu**
- [9] **Indikativní seznam velkých projektů v rámci OPŽP**
- [10] **Úroveň celkové realizace NSRR v ČR (stav k 3. 12. 2009)**
- [11] **Údaje o stavu čerpání finančních prostředků OP Životní prostředí (EU a
národní zdroje)**
- [12] **Fáze projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka**
- [13] **Příjmy projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka v letech 2007 - 2036**
- [14] **Výpočet Cash flow (tis. Kč) v letech 2007 – 2036**

Obrázek 1: **Programování politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)**

Zdroj: Boháčková, Hrabánková, 2009; vlastní zpracování

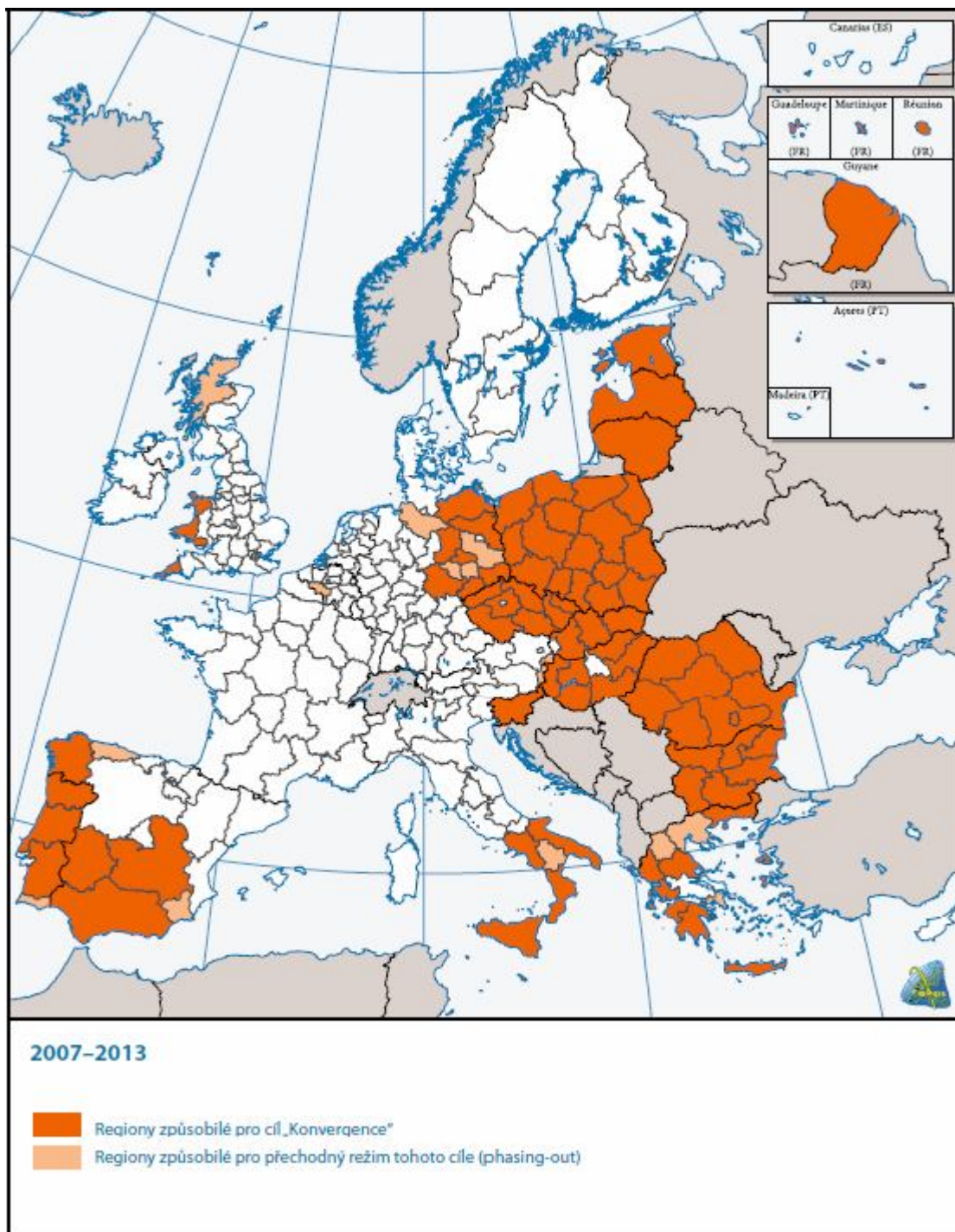
Tabulka 1: **Regiony zařazené do cíle konvergence**

Stát	Území
Bulharsko	Celé území
Česká republika	Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko
Německo	Brandenburg-Nordost, Mecklenburg-Vorpommern, Chemnitz, Dresden, Dessau, Magdeburg, Thüringen
Estonsko	Celé území
Řecko	Anatoliki Makedonia, Thraki, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Peloponnisos, Voreio Aigaio, Kriti
Španělsko	Galicie, Castilla-La Mancha, Extremadura, Andalucía
Francie	Guadeloupe, Martinique, Guyana, Réunion
Itálie	Campania, Puglia, Calabria, Sicilia
Lotyšsko	Celé území
Litva	Celé území
Maďarsko	Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld
Malta	Celý ostrov
Polsko	Celé území
Portugalsko	Norte, Centro, Alentejo, Região Autónoma dos Açores
Rumunsko	Celé území
Slovinsko	Celé území
Slovensko	Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko
Spojené království	Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and the Valleys

Zdroj:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf, 2007; vlastní zpracování

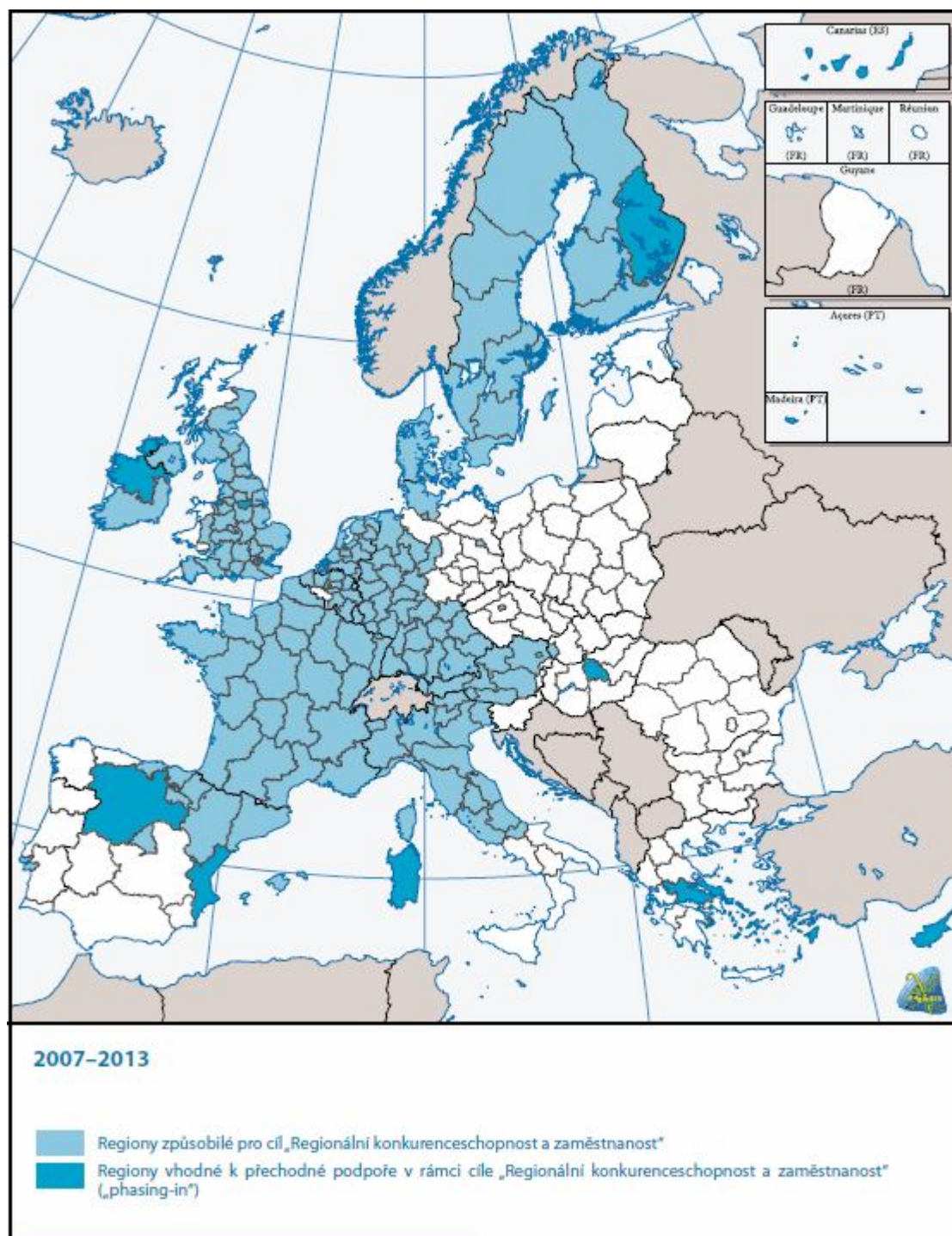
Mapa 1: **Regiony zařazené do cíle konvergence**

Zdroj:

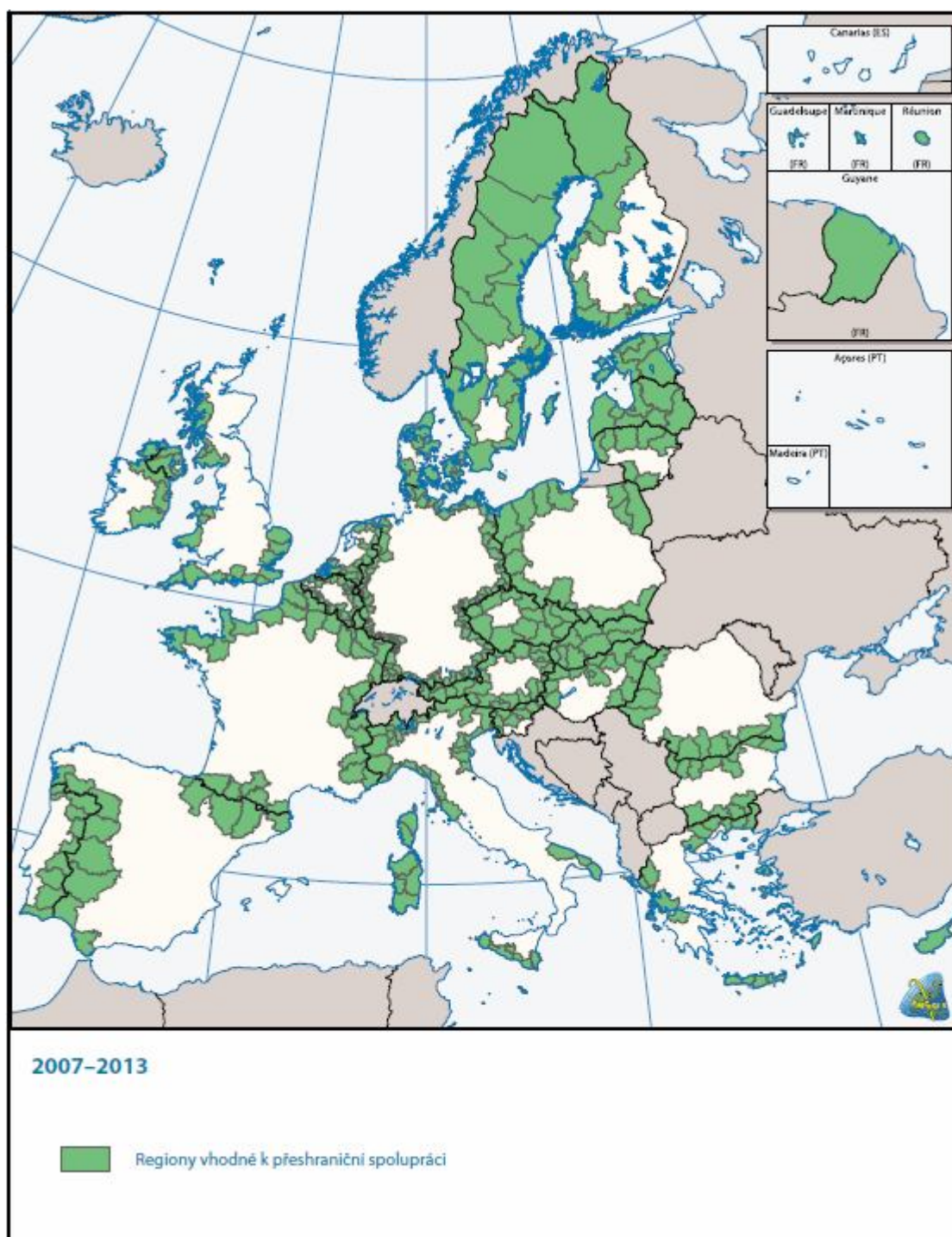
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf, 2007; str. 15

Mapa 2: Regiony zařazené do cíle regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

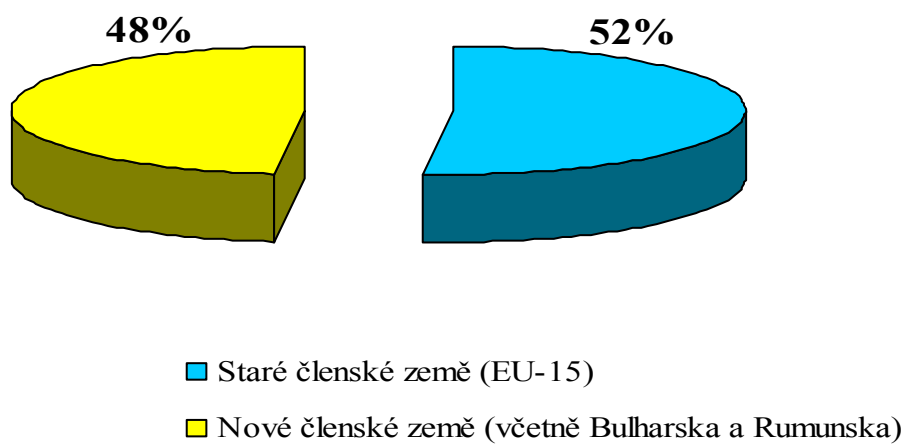
Zdroj:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf, 2007; str. 19

Mapa 3: Regiony zařazené do cíle přeshraniční spolupráce

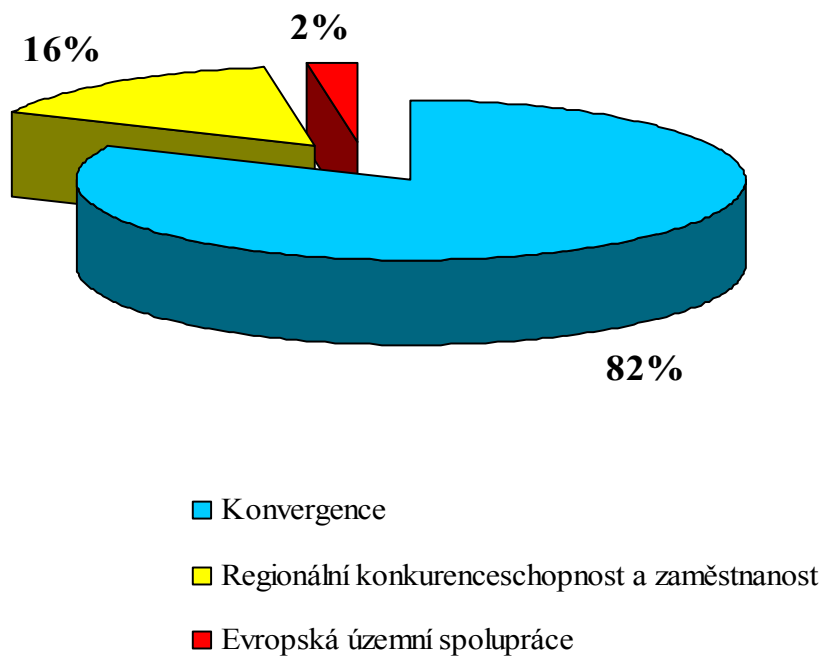
Zdroj:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf, 2007; str. 21

Graf 1: **Finanční alokace mezi členské státy**

Zdroj: Marek, Kantor, 2009; vlastní tvorba

Graf 2: Alokace finančních prostředků politiky soudržnosti dle cílů

Zdroj: Marek, Kantor, 2009; vlastní tvorba

Příloha č. 6

Tabulka 2: **Orientační rozdělení položek dle jednotlivých členských států**
v letech 2007 – 2013 (v současných cenách; v milionech EUR)

	Konvergence			Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Evropská územní spolupráce	Celkem
	Fond soudržnosti	Konvergence	Phasing-out	Phasing-in	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
Belgie			638		1 425	194	2 258
Bulharsko	2 283	4 391				179	6 853
Česká republika	8 819	17 064			419	389	26 692
Dánsko					510	103	613
Německo		11 864	4 215		9 409	851	26 340
Estonsko	1 152	2 252				52	3 456
Irsko				458	293	151	901
Řecko	3 697	9 420	6 458	635		210	20 420
Španělsko	3 543	21 054	1 583	4 955	3 522	559	35 217
Francie		3 191			10 257	872	14 319
Itálie		21 211	430	972	5 353	846	28 812
Kypr	213			399		28	640
Lotyšsko	1 540	2 991				90	4 620
Litva	2 305	4 470				109	6 885
Lucembursko					50	15	65
Maďarsko	8 642	14 248		2 031		386	25 307
Malta	284	556				15	855
Nizozemsko					1 660	247	1 907
Rakousko			177		1 027	257	1 461
Polsko	22 176	44 377				731	67 284
Portugalsko	3 060	17 133	280	448	490	99	21 511
Rumunsko	6 552	12 661				455	19 668
Slovinsko	1 412	2 689				104	4 205
Slovensko	3 899	7 013			449	227	11 588
Finsko				545	1 051	120	1 716
Švédsko					1 626	265	1 891
Spojené království		2 738	174	965	6 014	722	10 613
Meziregionální spolupráce/ sítě						445	445
Technická pomoc							868
Celkem	69 578	199 322	13 955	11 409	43 556	8 723	347 410

Zdroj:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf, 2007; str. 25

Tabulka 3: Finanční alokace pro jednotlivé OP v letech 2007 - 2013

Název OP/ROP a zdroj financování	Řídící orgán	Podíl na alokaci NSRR (v %)	Celková alokace (v mil. €)
1. cíl: Konvergence		97,4	25 883
Tématické OP (TOP)		79,9	21 343
OP Doprava (FS/ERDF)	Ministerstvo dopravy	21,6	5 770
OP Životní prostředí (FS/ERDF)	Ministerstvo životního prostředí	18,4	4 920
OP Podnikání a inovace (ERDF)	Ministerstvo průmyslu a obchodu	11,4	3 040
OP Výzkum a vývoj pro inovace (ERDF)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	7,8	2 071
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (ESF)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	6,9	1 830
OP Lidské zdroje a zaměstnanost (ESF)	Ministerstvo práce a sociálních věcí	6,9	1 840
Integrovaný operační program (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj	5,9	1 582
OP Technická pomoc (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj	0,9	290
Regionální OP (ROP)		17,5	4 659
ROP NUTS II Severozápad (ERDF)	RR Severozápad (Ústí n. Labem)	2,8	745,91
ROP NUTS II Moravskoslezsko (ERDF)	RR Moravskoslezsko (Ostrava)	2,7	716,09
ROP NUTS II Jihovýchod (ERDF)	RR Jihovýchod (Brno)	2,7	704,45
ROP NUTS II Střední Morava (ERDF)	RR Střední Morava (Olomouc)	2,5	657,39
ROP NUTS II Severovýchod (ERDF)	RR Severovýchod (Hradec Králové)	2,5	656,46
ROP NUTS II Jihozápad (ERDF)	RR Jihozápad (České Budějovice)	2,3	619,65
ROP NUTS II Střední Čechy (ERDF)	EE Střední Čechy (Praha)	2,1	559,08
2. cíl: regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost			
OP Praha – Konkurenceschopnost (ERDF)	Magistrát hlavního města Prahy	0,9	240,23
OP Praha – Adaptabilita (ESF)	Magistrát hlavního města Prahy	0,4	106,77
3. cíl: Evropská územní spolupráce			
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj	0,8	219,46
OP Přeshraniční spolupráce SR – ČR (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj **	0,3	92,74
OP Přeshraniční spolupráce Rakousko – ČR (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj **	0,03	107,44
OP Přeshraniční spolupráce Sasko – ČR (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj **	0,7	207,40
OP Přeshraniční spolupráce Bavorsko – ČR (ERDF)	Ministerstvo pro místní rozvoj **	0,4	115,51
OP Mezuregionální spolupráce *	----	1,1	321,32
OP Nadnárodní spolupráce *	----	0,1	37,46
Servisní program INTERACT II *	----	----	----
Program ESPON*	----	----	----

Pozn. * OP není v gesci českého řídicího orgánu v ČR

** Ministerstvo působí jako koordinační orgán

Zdroj: Melecký, Matisová, 2010

Tabulka 4: Podíl prioritních os a oblastí podpory OPŽP na celkové alokaci programu

Číslo prioritní osy / oblasti podpory	Název prioritní osy / oblasti podpory	Podíl na celkové alokaci %
1	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	40,4
1.1	Snížení znečištění vod	30,3
1.2	Zlepšení jakosti pitné vody	8,1
1.3	Omezování rizika povodní	2,0
2	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	12,9
2.1	Zlepšení kvality ovzduší	7,1
2.2	Omezování emisí	5,8
3	Udržitelné využívání zdrojů energie	13,7
3.1	Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	7,4
3.2	Realizace úspor energie a využití odpadního tepla	6,3
4	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	15,8
4.1	Zkvalitnění nakládání s odpady	10,6
4.2	Odstraňování starých ekologických zátěží	5,2
5	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	1,2
5.1	Omezování průmyslového znečištění	1,2
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	12,2
6.1	Implementace a ochrana území soustavy NATURA 2000	0,6
6.2	Podpora biodiverzity	2,3
6.3	Obnova krajinných struktur	1,6
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	4,6
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	1,8
6.6	Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	1,3
7	Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	0,9
7.1	Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací	0,9
8	Technická pomoc	2,9
8.1	Technická pomoc při přípravě, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí	1,9
8.2	Ostatní výdaje TP OP ŽP	1,0

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010, 2010; s. 14>

Příloha č. 9

Tabulka 5: Indikativní seznam velkých projektů v rámci OPŽP

Projekt	Předpokládané náklady (mil. EUR)	Odhadovaná výše podpory (%)
Prioritní osa 1		
Řešení vybraných problémů VH infrastruktury v povodí Horní Vltavy	37,51	asi 60–70 %
Kanalizace a ČOV Kladensko	30,20	asi 60–70 %
Celková přestavba ÚČOV Praha na Císařském ostrově	301,15	asi 60–70 %
Zlínsko – čištění odpadních vod pro Evropu	27,66	asi 60–70 %
Doplnění kanalizačních systémů v aglomeracích H. Králové a Nový Bydžov a opatření na ČOV H. Králové	27,87	asi 60–70 %
Ochrana životního prostředí v západočeském regionu – okres Cheb	33,94	asi 60–70 %
Projekt ochrany vod v povodí řeky Dyje – II.etapa	47,44	asi 60–70 %
Čistá Berounka – etapa II	60,00	asi 60–70 %
Rekonstrukce a dostavba kanalizace v Brně, Modřicích a Kuřimi	57,80	asi 60–70 %
Čistá Ploučnice	25,51	asi 60–70 %
Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy – 2. fáze	42,11	asi 60–70 %
Statutární město Ostrava – Dostavba plošné kanalizace a rekonstrukce ÚČOV Ostrava, projekt II	nad 25	asi 60–70 %
Statutární město Ostrava – Dostavba plošné kanalizace Ostrava, projekt I	27,45	asi 60–70 %
Prioritní osa 2		
Sokolovská uhelná, a.s. – zpracovatelská	nad 25	30 – 40 %
Dalkia Česká republika – Elektrárna Třebovice	nad 25	30 – 40 %
Dalkia Česká republika – Teplárna Přerov	nad 25	30 – 40 %
MITTAL STEEL Ostrava, a.s. – závod 4	nad 25	30 – 40 %
ELEKTRÁRNA OPATOVICE – EOP	nad 25	30 – 40 %
Glaverbel Czech, a.s. – závod Řetenice	nad 25	30 – 40 %
Náhrada kotle K3 – KLADNO ENERGY BUSINESSES	80,00	30 – 40 %
Teplárna Ústí nad Labem, a.s.	nad 25	30 – 40 %
VYSOKÉ PECE Ostrava, a.s. – Snížení primárních emisí TZL na aglomeraci	nad 25	30 – 40 %
Prioritní osa 3		
Zatím nejsou známy žádné velké projekty		

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 2009

Tabulka 5: **Indikativní seznam velkých projektů v rámci OPŽP (pokračování)**

Prioritní osa 4		
Zvýšení podílu využití komunálního odpadu	21–27,5	30–60 %
Intenzifikace využívání odpadů v opavském a přilehlém regionu se zaměřením na bioodpady společně s biomasou a komunálními odpady	31,00	30–60 %
Komplexy OH, regionální odpadová centra	asi 25	30–60 %
Zpracování biologicky rozložitelných odpadů (bioplynové stanice, kompostování, ostatní technologie)	34,50	30–60 %
Vybudování systému sběrných míst a demontážních středisek pro autogramy	34,5–69	30–60 %
Vybudování hydrologicky zajištěných ploch pro manipulaci s kovovým odpadem deklarovaným jako nebezpečný odpad	69,00	30–60 %
Vybudování integrovaného systému sběru, přepravy a shromažďování komunálních a obalových odpadů v návaznosti na logistická centra úpravy a recyklace odpadů a zařízení na zpracování odpadů.	asi 25	30–60 %
Výstavba zařízení pro zpracování odpadů s využitím nových nebo alternativních technologií, které umožňují minimalizovat množství sládkovaných odpadů (např. využití textilu, koberců, zemědělských odpadů, stavebních odpadů atd. nadregionálního významu)	asi 25	30–60 %
Rekultivace a sanace starých ekologických zátěží	27,60	90–100 %
Průzkum, vyhodnocení rizik a sanace ekologických zátěží (skládky Ledce, Aktiva Kaznějov, Oprávy Horní Bříza, Amati Stříbro, Obalovna Holostřevy, Železářny Hrádek)	asi 25	90–100 %
Rekultivace starých skládek ve Městě Brně	29,3	90–100 %
Rekultivace starých skládek v JMK	60,3	90–100 %
Ekologizace nemocnic	asi 25	30–60 %
Prioritní osa 5		
Zatím nejsou známy žádné velké projekty		
Prioritní osa 6		
Realizace velkých projektů se v této prioritní ose nepředpokládá		
Prioritní osa 7		
Zatím nejsou známy žádné velké projekty		

Zdroj: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3040-ID_2009_12_03_doplneno_po_MV_23_12_09.pdf, 200

Tabulka 6: Úroveň celkové realizace NSRR v ČR (stav k 3. 12. 2009)

OP/Fond	Celková alokace 2007-2013	Podané projektové žádosti	Projekty schválené k financování	Schválené žádosti o platbu	Proplacené prostředky příjemcům		Prostředky předložené k certifikaci	Certifikované prostředky předložené EK
	mld. Kč	%	%	%	mld. Kč	%	%	%
OP D	177, 883	91,4	31,1	14,7	24,735	13,9	5,6	0,0
OP ŽP	151,595	88,3	27,4	3,4	5,189	3,4	1,6	1,6
OP PI	93,542	59,2	25,9	7,9	7,352	7,9	5,4	5,4
OP VaVpI	63,792	132,9	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OP VK	56,337	72,6	29,4	2,0	612,9	1,1	0,0	0,0
OP LZZ	56,478	79,3	58,6	3,3	2,127	3,8	0,1	0,1
IOP	47,402	52,9	21,3	1,2	0,582	1,2	0,3	0,3
OP TP	7,632	69,8	25,3	2,3	0,167	2,2	0,9	0,9
ROP SZ	22,975	114,0	45,2	4,9	0,999	4,4	1,7	1,7
ROP MSK	22,066	77,1	20,6	6,6	1,383	6,3	3,8	3,8
ROP JV	21,703	118,7	49,8	12,3	2,485	11,5	3,3	3,3
ROP SM	20,252	86,8	39,5	15,8	3,145	15,5	6,5	0,0
ROP SV	20,238	116,4	50,1	15,0	3,026	15,0	3,6	3,6
ROP JZ	19,090	206,6	36,5	8,8	1,770	9,3	3,5	0,0
ROP SČ	17,224	93,8	29,1	9,1	1,525	8,9	4,3	0,0
OP PK	7,225	122,1	48,2	10,3	0,655	9,1	7,5	7,5
OP PA	3,339	312,6	36,6	15,2	0,457	13,7	0,1	0,1
ESF	116,154	82,8	43,8	3,0	3,197	2,8	0,0	0,0
ERDF	420,844	94,0	30,7	8,8	35,726	8,5	4,0	2,1
FS	271,772	90,5	24,2	6,5	17,289	6,4	2,5	0,8
NSRR*	808,771	91,2	30,4	7,2	56,21	7,0	2,9	1,3
					2			

Zdroj: Melecký, Matisová, 2010

Příloha č. 11

Tabulka 7: Údaje o stavu čerpání finančních prostředků OP Životní prostředí (EU a národní zdroje)

Prioritní osa / Oblast podpory	Celková alokace podpory 2007-2013 v mil. Kč	Podané žádosti		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Proplacené prostředky příjemcům		Prostředky předložené k certifikaci		Certifikované výdaje předložené EK	
		v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%
-	a	b	b/a	c	c/a	e	e/a	f	f/a	g	g/a
1.1	45 401,1	77 363,3	170,4	2 043,6	4,5	1 030,9	2,3	1 030,9	2,3	182,9	0,4
1.2	7 648,1	7 103,0	92,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3	7 633,0	1 279,3	16,8	123,8	1,6	50,2	0,7	50,2	0,7	0,0	0,0
1	60 682,2	85 745,6	141,3	2 167,4	3,6	1 081,1	1,8	1 081,1	1,8	182,9	0,3
2.1	10 631,9	488,9	4,6	13,1	0,1	8,1	0,1	8,1	0,1	8,0	0,1
2.2	8 717,8	778,7	8,9	21,5	0,2	11,7	0,1	11,7	0,1	4,7	0,1
2	19 349,6	1 267,6	6,6	34,7	0,2	19,9	0,1	19,9	0,1	12,6	0,1
3.1	7 663,8	1 554,7	20,3	33,0	0,4	26,7	0,3	26,7	0,3	15,8	0,2
3.2	12 933,8	31 109,5	240,5	3 542,6	27,4	2 950,5	22,8	2 950,5	22,8	1 027,3	7,9
3	20 597,6	32 664,2	158,6	3 575,5	17,4	2 977,3	14,5	2 977,3	14,5	1 043,1	5,1
4.1	15 901,4	12 003,2	75,5	1 409,7	8,9	1 208,9	7,6	1 208,9	7,6	708,8	4,5
4.2	7 820,2	3 069,0	39,2	719,7	9,2	417,9	5,3	417,9	5,3	25,2	0,3
4	23 721,6	15 072,2	63,5	2 129,3	9,0	1 626,8	6,9	1 626,8	6,9	734,0	3,1
5.1	1 849,2	539,8	29,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	1 849,2	539,8	29,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.1	914,5	794,3	86,8	22,3	2,4	5,6	0,6	3,9	0,4	1,9	0,2
6.2	3 475,1	1 948,7	56,1	113,7	3,3	88,2	2,5	51,6	1,5	21,5	0,6
6.3	2 378,0	1 083,6	45,6	76,2	3,2	38,0	1,6	24,4	1,0	10,5	0,4
6.4	6 865,1	8 629,7	125,7	1 290,5	18,8	822,1	12,0	607,9	8,9	227,3	3,3
6.5	2 652,7	2 759,7	104,0	170,1	6,4	118,2	4,5	68,6	2,6	23,6	0,9
6.6	2 011,9	1 101,0	54,7	53,7	2,7	26,4	1,3	15,6	0,8	3,9	0,2
6	18 297,2	16 317,0	89,2	1 726,4	9,4	1 098,4	6,0	771,8	4,2	288,8	1,6
7.1	1 295,5	2 812,1	217,1	69,9	5,4	39,0	3,0	16,8	1,3	8,7	0,7
7	1 295,5	2 812,1	217,1	69,9	5,4	39,0	3,0	16,8	1,3	8,7	0,7
8.1	2 884,9	579,9	20,1	253,6	8,8	202,1	7,0	202,1	7,0	95,6	3,3
8.2	1 486,3	290,9	19,6	106,4	7,2	38,3	2,6	38,3	2,6	21,4	1,4
8	4 371,2	870,8	19,9	360,0	8,2	240,4	5,5	240,4	5,5	117,0	2,7
ERDF	21 442,0	19 668,9	91,7	1 796,3	8,4	1 137,3	5,3	788,6	3,7	297,5	1,4
FS	128 722,3	135 620,4	105,4	8 266,9	6,4	5 945,4	4,6	5 945,4	4,6	2 089,6	1,6
OP ŽP	150 164,3	155 289,3	103,4	10 063,2	6,7	7 082,8	4,7	6 734,0	4,5	2 387,1	1,6

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty/Zpravy-2/MMZ/FileList/2010/MMZ---unor-2010, 2010; s.18>

Tabulka 8: Fáze projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka

Fáze projektu	Časový harmonogram projektu																				
	09/2007	10/2007	11/2007	12/2007	01/2008	02/2008	03/2008	04/2008	05/2008	06/2008	07/2008	08/2008	09/2008	10/2008	11/2008	12/2008	01/2009	02/2009	03/2009	04/2009	05/2009
Přípravná																					
- posouzení vlivů na životní prostředí																					
- vypracování odborného posudku																					
- podání žádosti o dotaci																					
Realizace																					
- výběrové řízení na stavební práce																					
- smlouva o dílo																					
- výběrové řízení na technický dozor																					
- smlouva mandátní (technický dozor)																					
Zahájení provozní fáze																					

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní tvorba

Tabulka 8: Fáze projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka (pokračování)

Fáze projektu	Časový harmonogram projektu																			
	06/2009	07/2009	08/2009	09/2009	10/2009	11/2009	12/2009	01/2010	02/2010	03/2010	04/2010	05/2010	06/2010	07/2010	08/2010	09/2010	10/2010	11/2010	12/2010	01/2011
Přípravná																				
- posouzení vlivů na životní prostředí																				
- vypracování odborného posudku																				
- podání žádosti o dotaci																				
Realizace																				
- výběrové řízení na stavební práce																				
- smlouva o dílo																				
- výběrové řízení na technický dozor																				
- smlouva mandátní (technický dozor)																				
Zahájení provozní fáze																				

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní tvorba

Příloha č. 13

Tabulka 9: **Příjmy projektu Kanalizace a ČOV Jablůnka v letech 2007 - 2036**

Položka/rok	2007*	2008*	2009**	2010**	2011***	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Odpadní voda domácností (tis. m3)	-	-	-	-	62	64	65	67	69	70	72
Stočné	4,4	-	-	-	15,1	15,6	16	16,5	17	17,5	18
Odpadní voda domácností (tis. Kč)	-	-	-	-	934	989	1 046	1 105	1 167	1 232	1 299

Pozn.: * 2007 – 2008 přípravná fáze projektu

** 2008 – 2010 realizační fáze projektu

*** 2011 – 2036 provozní fáze

Tabulka 9 (pokračování)

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
74	75	77	79	78	78	78	78	78	78	77	77	77	77	77	77	76	76	76
18,6	19,1	19,7	20,3	20,9	21,5	22,2	22,8	23,5	24,2	25	25,7	26,5	27,3	28,1	28,9	29,8	30,7	31,6
1 369	1 441	1 517	1 596	1 641	1 686	1 734	1 782	1 832	1 882	1 935	1 988	2 044	2 100	2 158	2 218	2 279	2 342	2 406

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablůnka, 2010; vlastní zpracování

Tabulka 10: Výpočet Cash flow (tis. Kč) v letech 2007 – 2036

A	Příjmy	2007	2008	2009	2010	2011	2012
B	Příjmy	-	-	-	-	934	989
C	Zbytková hodnota	-	-	-	-	-	-
D	Příjmy celkem	-	-	-	-	934	989
E							
F	Náklady	2007	2008	2009	2010	2011	2012
G	Investiční náklady vč. příp. reinvestic	-	5 040	62 212	40 826	-	-
H	Provozní náklady	-	-	-	-	1 377	1 409
I	Náklady celkem	-	5 040	62 212	40 826	1 377	1 409
J							
K	Čisté příjmy	-	-	-	-	-442	-420
L	Čistý tok hotovosti	-	-5 040	-62 212	-40 826	-442	-420
M	Čistý tok hotovosti bez zbytkové hodnoty	-	-5 040	-62 212	-40 826	-442	-420
N	Kumulovaný čistý tok hotovosti bez dotace	-	-5 040	-67 252	-108 078	-108 520	-108 941
O	Čistý tok hotovosti bez dotace - diskontovaný	-	-4 800	-56 428	-35 267	-364	-329
P	Kumulovaný čistý tok hotovosti bez dotace - diskontovaný	-	-4 800	-61 228	-96 495	-96 859	-97 189
Q							
R	Čistý tok hotovosti s vlivem dotace FS (bez zbytkové hodnoty)	-	-3 714	-45 852	-34 060	-442	-420
S	Kumulovaný čistý tok hotovosti s dotací	-	-3 714	-49 567	-83 627	-84 069	-84 490
T	Kumulovaný čistý tok hotovosti s dotací - diskontovaný	-	-3 538	-45 127	-74 549	-74 913	-75 243

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Tabulka 10: Výpočet Cash flow (tis. Kč) v letech 2007 – 2036 (pokračování)

A	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
B	1 046	1 105	1 167	1 232	1 299	1 369	1 441	1 517	1 596	1 641	1 686	1 734
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D	1 046	1 105	1 167	1 232	1 299	1 369	1 441	1 517	1 596	1 641	1 686	1 734
E												
F	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
G	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 063
H	1 406	1 438	1 438	1 472	1 468	1 483	1 498	1 513	1 528	1 526	1 516	1 523
I	1 406	1 438	1 438	1 472	1 468	1 483	1 498	1 513	1 528	1 526	1 516	3 586
J												
K	-360	-333	-271	-240	-169	-114	-57	4	68	114	171	210
L	-360	-333	-271	-240	-169	-114	-57	4	68	114	171	-1 853
M	-360	-333	-271	-240	-169	-114	-57	4	68	114	171	-1 853
N	-109 301	-109 634	-109 905	-110 145	-110 314	-110 429	-110 485	-110 481	-110 413	-110 298	-110 128	-111 980
O	-269	-237	-183	-155	-104	-67	-32	2	34	55	78	-808
P	-97 457	-97 694	-97 877	-98 032	-98 136	-98 203	-98 234	-98 232	-98 198	-98 143	-98 064	-98 873
Q												
R	-360	-333	-271	-240	-169	-114	-57	4	68	114	171	210
S	-84 850	-85 183	-85 454	-85 694	-85 863	-85 978	-86 034	-86 030	-85 962	-85 847	-85 677	-85 466
T	-75 512	-75 748	-75 932	-76 086	-76 190	-76 257	-76 289	-76 287	-76 252	-76 197	-76 119	-76 027

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování

Tabulka 10: Výpočet Cash flow (tis. Kč) v letech 2007 – 2036 (pokračování)

A	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
B	1 782	1 832	1 882	1 935	1 988	2 044	2 100	2 158	2 218	2 279	2 342	2 406
C	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51 895
D	1 782	1 832	1 882	1 935	1 988	2 044	2 100	2 158	2 218	2 279	2 342	54 301
E												
F	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
G	4 558	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
H	1 522	1 520	1 519	1 517	1 516	1 514	1 513	1 511	1 510	1 508	1 506	1 505
I	6 080	1 520	1 519	1 517	1 516	1 514	1 513	1 511	1 510	1 508	1 506	1 505
J												
K	260	311	363	417	473	529	587	647	708	771	835	52 796
L	-4 299	311	363	417	473	529	587	647	708	771	835	52 796
M	-4 299	311	363	417	473	529	587	647	708	771	835	901
N	-116 279	-115 968	-115 604	-115 187	-114 715	-114 185	-113 598	-112 951	-112 243	-111 472	-110 637	-109 735
O	-1 786	123	137	150	162	172	182	191	199	207	213	219
P	-100 659	-100 536	-100 399	-100 249	-100 088	-99 915	-99 733	-99 542	-99 343	-99 136	-98 923	-98 704
Q												
R	260	311	363	417	473	529	587	647	708	771	835	901
S	-85 207	-84 895	-84 532	-84 115	-83 642	-83 113	-82 526	-81 879	-81 171	-80 400	-79 564	-78 663
T	-75 919	-75 796	-75 659	-75 509	-75 348	-75 175	-74 993	-74 802	-74 603	-74 397	-74 183	-85 972

Zdroj: Interní materiály OÚ Jablunka, 2010; vlastní zpracování